

İDARE
Dâhiliye Vekâletinin Aylık Mecmuası

Yıl: 13	Temmuz 1940	Sayı: 148
---------	-------------	-----------

RESMÎ KISIM

Nutuklar	1889
Tayinler	1895
Kararname	1896
Takdir edilenler	1900
Kanunlar	1908
Nizamnameler	1943
1940 umumî nüfus sayımı talimatnamesi	1958
Vatandaşlığımızdan çıkarılanlar	1996
Mülkî teşkilât	1997
Vekâletimiz tamimleri	2002
Mülhak bütçe ile idare olunan devlet müesseseleri 2025 Tekaüt ve yetim aylıkları bitenler	2026

Hüsni Berker'in 2,5 formalık yazısı, 8 sahife fihristi eklidir.

Osmanbey Matbaası

194 0

Resmî kısım

Nutuklar

Başvekil Dr. Refik Saydam'ın T. B. M. Meclisi Umumî

Heyetinin 12/7/1940 tarihli toplantısında

vaki olan beyanatı

Sayın arkadaşlarım,

Avrupa'nın içinde bulunduğu vaziyet ve buna karşı Türkiye Cumhuriyetinin aldığı siyasî tedbirler hakkında vakit vakit Yüksek huzurunuzda ve bazen da radyo ile beyanat yaparak Türk milletini tenvir etmek, Cumhuriyet hükümetinin başlıca vazifelerinden biridir.

Bugün de yine bu maksatla huzuruza geliyoruz. Beyanatımın esasını yalnız haricî meseleler teşkil edecektir. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti hudutlar dâhilinde, size arz etmeğe değer herhangi bir hâdise ve vaka yoktur. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar) Türk milleti vakur, sakin, gündelik işleriyle uğraşmakta ve Millî Şefin etrafında tek vücut olarak sınıksız durmakta (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar) ve Cumhuriyet hükümetine en yüksek itimadını her hareketiyle ve çalışması ile göstermektedir. (Bravo sesleri)

Sayın arkadaşlarım,

Cumhuriyet hükümeti, sizlerin de yüksek tasvibine

mazhar olan siyasî yolunda hiç şaşmaksızın ihtiyatla yürümektedir. (Alkışlar) Türk vatanının selâmetini ve Türk milletinin refahını korumağa matuf olan tedbirlerimiz, emniyetle söyleyebilirim ki, müşkülâtsiz yürümekte ve Türk vatandaşı neşe ve imanla dolu göğsünü kabartarak vazifeye koşmaktadır. (Bravo sesleri, alkışlar)

Sayın arkadaşlarım,

Son günlerin hâdisatı arasında dikkat nazarinızı çektiğine şüphe etmediğim bir tanesinden bahsedeceğim: Bir ecnebi ajansı bir takım vesikalar neşretmekte ve aralarında Türkiye'ye taallûku olanlar da bulunmaktadır. Bu ayrı üçüncü gününden beri bir takım ecnebi gazetelerinde vesika neşriyat ile beraber bu vesikalara dayanan yazılar yazılmakta ve propagandalar yapılmaktadır. Vesikaların doğru veya yanlış neşri, (Türk milletini ve Türk hükümetini, hiç bir veçhile endişeye düşürecek mahiyette değildir. Hükümetimiz, çok temenni ediyor ki bu vesikalar tahrife uğramadan neşredilsin. Çünkü dürüst ve açık siyasetimizden emin olduğumuz için, neşredilecek her hangi bir vesika bu dürüst siyasete yeni deliller ilâvesinden başka bir netice veremez. (Çok doğru sesleri)

Sayın arkadaşlarım,

Fakat bu vesikalara istinat ederek Türkiye'ye samimiyetsizlik isnat edenlere ve bu arada hiçbir zaman maksatlarına hâdim olamayacağım bildikleri Türkricalini zedelemeğe uğraşanlara verilecek bir tek cevap vardır. Nefretle baş çevirmek. (Bravo sesleri)

Sayın arkadaşlarım,

Türkiye'ye isnatlarda bulunarak tesir yapmak isteyenlerin unuttukları birinci nokta, bugünkü Türkiye'nin, ölmüş ve çürümüş Osmanlı imparatorluğu olmadığıdır. (Bravo) sesleri, şiddetli alkışlar) o devirlerde bu gibi tesirler muharriklerine fayda verirdi. Fakat bugünkü Türkiye, ondan çok uzak ve çok ileriye doğru yol almış bir mevcudi-

yettir. Pekiyi bilirsiniz ki, bütün bir husumet cihanı, hatta köhne imparatorluk başlarının da iştirakiyle Atatürk'e karşı koymak istediler ve Türk milletine «yalnız onu bırakırsa kurtulacağını» söylediler. Fakat Türk milleti onu tuttu, onun tarafını tuttu. Ve ötekileri reddetti. Netice de malûm. Bütün varlığıyla hür ve müstakil Türk milleti bugün bu kürsüden her arzusunu söyleyebiliyorsa, o mücadelenin eseridir. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar). Binaenaleyh, Türkiye Cumhuriyeti ricalinin kalması, gitmesi, oturması, kalkması ancak Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararı ile olur. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar). Ancak onun tasvibiyle tekemmül eder.

İkinci nokta da, bugünkü Türk siyasî ricalinin vasfı hakkında yanlış malûmat sahibi olmaktır. Bugünkü Türk siyasî ricali şu veya bu devlet politikasını takip eden ve onunla övünen cinsten insanlar değildir. (Bravo sesleri). (Türkiye'yi idare edenlerin veya idaresine çağırılanların yalnız bir vasfı ve bir programı vardır:

Her işte evvelâ Türkün menfaati, Türkiye Cumhuriyetini selameti. Bunun yanında, bu menfaat ve selâmete uygun gelen dostluklar. (Bravo sesleri).

İşte, sayın arkadaşlarım, bütün bu propagandalarda eksik düşünülen bunlardır.

Şimdi, bugün Avrupa'nın içinde yuvarlandığı hal karşısında, Türkiye'nin vaziyeti ne olacak, diye düşünenlere cevap vereceğim:

Türkiye, dostluklarına sadık, kendi istiklâl ve hürriyetini müdafaaya karar vermiş tek bir vücut halinde vukuata intizar etmektedir. (Bravo sesleri, şiddetli alkışlar).

Biz, hiçbir zaman ne tahrik, ne de komşularımıza taarruz düşünüyoruz. Komşularımızın da aynı hissiyatta olduklarının bariz delillerini memnuniyetle görmektediriz. (Bravo sesleri). Yegâne gayemiz, vatanımızın mafhuziyeti ve milletimizin selâmeti ve zarardan vikayesidir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Büyük Meclisten aldığı direktif dairesinde çalışmakta, arz ettiğim esaslar üzerinde son derecede hassas bulunmakta ve günün icaplarına göre tedbirlerini almaktadır. Hükümetiniz o Kanaat'tadır ki, şimdiye kadar aldığı tedbirler, birçok vakaların tahaddüsüne takaddüm etmiş ve memleketin varlığını müdafaadan ibaret olan bu yolda yürümekte katiiyetle müşir bulunmuştur. (Bravo).

Dünyanın bu kararsız vaziyetine rağmen, memleketimiz yakın bir tehlikeye maruz görünmemekte ve bütün devletlerle ve alelhusus komşuları ile iyi münasebetleri idame hususundaki azminde berdevam bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyetini istiklâline ve Türk vatanının bütünlüğüne zarar verecek herhangi bir harekete karşı Türk milletinin vereceği yegâne cevap, silâha sarılmak ve sonuna kadar vatani müdafaaya etmek olacaktır. (Bravo sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar).

Bunu, bu şekilde tebarüz ettirdikten sonra, yakın şarkta sulhun bozulmasına ve harp felâketinin buralara kadar yayılmasına hiçbir zaman taraftar olmadığımızı ve bugüne kadar da bu maksatla çalıştığımızı bir kere daha tekrar etmek isterim. (Bravo sesleri).

Sayın arkadaşlarım,

Öyle zannediyorum ki, hükümetinizin takip ettiği siyaset, sizin kendisine verdiğiniz direktife mutabıktır. (Şüphe yok sesleri) Bunun böyle olup olmadığını reylerinizle izhar buyurmanızı rica ediyorum. (Hay hay sesleri)

Hükümetinize, itimat gösterecek olursanız, o, çok ağır olan işlerinde daha neşe ile çalışmak kuvvet ve kudretini bulacaktır. (Bravo sesleri, şiddetli ve sürekli alkışlar) .

SAYIN DÂHİLİYE VEKİLİMİZ FAİK ÖZTRAKIN
22-7-940 TARİHİNDE /ANDARMA SUBAY
OKULUNDA SÖYLEDİĞİ NUTUK

«— Çok muhterem davetlilerim,

Size gene jandarma arkadaşlarımı takdim etmekle bu anda büyük bir iftihar duymaktayım.

Burada gördüğünüz subaylar Harbiye mektebinde tahsillerini ikmalden sonra bir sene de bu müessesede jandarmalığa ait bilgilerle teçhiz edildiler ve imtihanlarında muvaffakiyet göstererek jandarma zabiti sıfatı ile vazife almağa liyakat kazanmış oldular.

Şu gördüğünüz erbaşlar da jandarma hizmetindeki kabiliyetlerine binaen sınıflarında terfi eden çalışkan arkadaşlarımızdır. Jandarmada kalmağı tercihle hizmetlerini temdit ettirdiklerinden bilgilerini arttırmak için bu müesseseye alınmışlar ve altı ay devam eden tahsillerini muvaffakiyetle ikmal etmişlerdir. Gedikli olarak kıtalarına iltihak ediyorlar. Şimdi her iki kısım liyakatlerinin resmî vesikaları olan diplomalarını huzurunuzda alacaklardır. Hayatlarının en mühim ve mesut günlerinden birini teşkil edecek olan bu günlerde huzurunuzla kendilerini ve beni taltif buyurduğunuzdan dolayı teşekkürlerimi arz ederim.

Genç arkadaşlarım,

Bu günden itibaren sizinle aramızda çok mühim bir münasebet teessüs etmiş bulunuyor. Bu münasebet vazife ve mesuliyet iştirakidir.

Şimdi size bu müşterek vazife ve mesuliyetin üst kademesinde bulunan bir âmir sıfatı ile hitap ediyorum. Vazifede bulunduğunuz müddetçe bu sözlerimi daima hatırlamanızı isterim:

Bir sene evvel bu müessesede diplomalarını alan arkadaşlarınıza hitap ederken «muvaffakiyet için en büyük

rehber vicdanlarımızdır» demiştim. Onu size karşı da tekrar ediyorum. Bütün hayatınızda sizi fenadan korumak, iyiye ve doğruya götürmek için bundan daha kuvvetli bir nasihat bulamam. Vicdanınızın emrinden ayrıldığınız anda karşınıza çıkacak olan yol muvaffakiyetsizlik yoludur. Hüsrân yoludur, mahcubiyet yoludur. Bu değişmez hakikati size ifade etmek, mesuliyet ortağı sıfatı ile hakkım olduğu gibi bu gün hasbelkader müşterek mesuliyetin toplandığı son noktada bulunmak itibarıyla de vazifemdir.»

Vekil bundan sonra jandarmaların vazifesinin milletin hukukunu korumak olduğuna işaret ederek bunu icabında hayatları pahasına da olsa yapmaları icap ettiğini söylemiştir. Faik Öztrak sözlerine şöyle devam etmiştir:

«— İyi biliniz ki her Türk, milletin bir cüzü ve vatan kuvvetlerinin bir parçasıdır. Onu yok yere hırpalamak, örselemek vatan kuvvetlerine zaaf vermektir. Türk çocuğusunuz. Bundan kaçınacaksınız. Elinize verilen silâh, üzerinizdeki üniforma size milletin emanetidir. Onun hukukunu sıyanet için bir vasıtaadır. Onlar ancak bu gaye için kullanılır. Bundan başka bir maksat için, şahsî arzu ve emeller için bunlardan istifade edilemez.

Kumandanız altında bulunacak olan erlerin idaresinden mesulsünüz. Kendilerini en ciddi bir disiplin altında çalıştırmakla beraber vazifede muvaffak olmaları için daima tenvir ve irşat etmelisiniz. Onları hatadan, zarardan sıyanet sizin için amirlik ve arkadaşlık borcudur.»

Dâhiliye Vekili sözlerine devamla muvaffakiyetin şânda değil, azim ve iradede olduğunu kaydederek Millî Şefimiz İnönü'nün söz ve fiillerinin en mükemmel kayak teşkil edeceğini söylemiş ve nutkunu şöyle bitirmiştir:

«— Sizi muvaffak görmek en büyük emelimizdir. Vicdan rehberiniz, gayret ve fazilet şiarınız olsun.»

Tayinler

1 — Finike Kaymakamı Adil Dündar Şavşat kaymakamlığına, staj, müddetini ikmal eden Erzurum maiyet memuru Muammer Kurtay'ın da Finike kaymakamlığına naklen ve yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

19 6/1940

Kararname

1 — Kırşehir mektupçusu Selâhattin Erciş'in M. Kemalpaşa kaymakamlığına, Rize mektupçusu Hilmi Özyılmaz'ın Manyas kaymakamlığına, Tutak kaymakamı Kemal Erdemin Karayazı kaymakamlığına, Karasu kaymakamı Adil Cigeroğlu'nun Tutak kaymakamlığına, Lüleburgaz kaymakamı Nizamettin Yücelin Eleşkirt kaymakamlığına, Gürün kaymakamı Celâl Değerin Şemdinli kaymakamlığına, staj müddetini bitiren İzmir maiyet memuru Ferit Güryücel'in Lüleburgaz kaymakamlığına, staj müddetini bitiren Mardin maiyet memuru Zeki Atasoy'un Mazıdağı kaymakamlığına, staj müddetini bitiren Balıkesir maiyet memuru Sait Koksalln Acıpayam kaymakamlığına, staj müddetini bitiren Taraklı nahiyesi müdürü F. Cemal Bekteşman'ın Karasu kaymakamlığına, staj müddetini bitiren İstanbul maiyet memuru Melih Yuluğ'un Hadım kaymakamlığına, Acıpayam kaymakamı Cemil Çalışın Gürün kaymakamlığına, Manyas kaymakamı Talât Bozoğlu'nun Rize mektupçuluğuna, M. Kemalpaşa kaymakamı Sait Sayının Kırşehir mektupçuluğuna, emniyet umum müdürlüğünde müstahdem emniyet müdürlerinden Selâhattin Kıpçak'ın da Konya seferberlik müdürlüğüne naklen ve yeniden tayinleri tensip edilmiştir.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

5/Temmuz/1940

Keskin kaymakamı Ekrem Anıtın Solhan kaymakamlığına, Hekimhan kaymakamı Necdet Taşar'ın Şatak kaymakamlığına, Şarkikaraağaç kaymakamı Tevfik Karadeniz'in Genç kaymakamlığına, Kelkit kaymakamı Mustafa

Çakaloğlu'nun Pülümür kaymakamlığına, Bünyan kaymakamı Kâzım Atakul'un Yüksekova kaymakamlığına, Hatay hukuk işleri müdürü Salih Tanyerinin Varto kaymakamlığına, Tefenni kaymakamı Hıfzı Türün Çemişkezek kaymakamlığına, Eceabat kaymakamı Asım Büyüklünün Bulanık kaymakamlığına, staj müddetini bitiren Erzurum Kömürlü nahiyesi müdürü Hamdi Gürkel'in Kelkit kaymakamlığına, İstanbul Yeniköy nahiyesi müdürü Muhsin Güloğlu'nun Eceabat kaymakamlığına, Memurlar, Sicil ve Muamelat umum müdürlüğü birinci şube muamelât şefi Kâmil Efesin Keskin kaymakamlığına, Çandır nahiyesi müdürü Mefahir Behlül'ün Tefenni kaymakamlığına Hey- beliada nahiyesi müdürü Turgut Beygo'nun Şarkıkaraağaç kaymakamlığına, Büyük Millet Meclisi zabıt kâtibi Avni Yasalın Bünyan kaymakamlığına, Gerede kaymakamı Şemsettin Akkanın Sandıklı kaymakamlığına, Polatlı kaymakamı Abdullah Parla'nın Bandırma kaymakamlığına, Ankara maiyet memuru Turgut Cantekin'in Polatlı kaymakamlığına, Torbalı kaymakamı Halit Ergenin Kadınhanı kaymakamlığına, Kadınhanı kaymakamı Hayri Bingöl'ün Torbalı kaymakamlığına, Beytüşşebap kaymakamı Suphi Baturun İzmir hukuk işleri müdürlüğüne naklen ve yeniden tayinleri tensip kılınmıştır.

Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur'.

27 /Temmuz/ 940

1 — Ayaş kaymakamı Ahmet Dalkılıç'ın Beşiri kaymakamlığına, staj müddetini bitiren Ankara maiyet memuru Cahit Betilinin Ayaş kaymakamlığına, Kulp kaymakamı Zühtü Önerin Feke kaymakamlığına, Çermik kaymakamı Hakkı Türemenin Gediz kaymakamlığına, Palo kaymakamı Osman Tekinin Kaş kaymakamlığına, Cizre kaymakamı

Baki Başaranın Susurluk kaymakamlığına, Sason kaymakamı Fahri Ülküsel'in Ayvacık kaymakamlığına, Kalan kaymakamı İsmail Hayri Sarıkaya'nın Vezirköprü kaymakamlığına, Hilvan kaymakamı Sami Akiz Dinar kaymakamlığına, Tortum kaymakamı Halit İzzet Öztürk'ün Arapsun kaymakamlığına, Sivrice kaymakamı Hamdi Onatın Tavas kaymakamlığına, Ovacık kaymakamı Azmi Özerin Gerede kaymakamlığına, Vezirköprü kaymakamı Tevfik Kılıçaslan'ın Kulp kaymakamlığına, (Tavas kaymakamı Avni Molu'nun Çermik kaymakamlığına, Dinar kaymakamı Adil Baysalın Palu kaymakamlığına, Arapsun kaymakamı Tevfik Yener Cizre kaymakamlığına, Siirt mektupçusu Nail Öktem'in Sason kaymakamlığına, Besni kaymakamı Tevfik Mutların Kaylan kaymakamlığına, Pertek kaymakamı Osman Atçal'ın Tortum kaymakamlığına, Kızılcahamam kaymakamı Hamdi Onayın Pertek kaymakamlığına, Kaş kaymakamı Fikri Kutta'nın Ovacık kaymakamlığına, Zile kaymakamı Nami Ünal'ın Sivrice kaymakamlığına, Edirne hukuk işleri müdürü Ali Münip İlhanın Zile kaymakamlığına, Erbaa kaymakamı Şakir Yalçının Karamürsel kaymakamlığına, staj müddetini bitiren siyasal bilgiler okulu mezunu Hilmi İncesulunun Daday kaymakamlığına, Beşiri kaymakamı Necmi Kalaçlar'ın Tunceli mektupçuluğuna, Daday kaymakamı Zeki Ocaklının Siirt mektupçuluğuna, naklen ve yeniden tayinleri tensip kılınmıştır.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

1 — İstanbul emniyet müdürlüğü birinci şube müdürü Edip Yavuzun Kızılcahamam kaymakamlığına, ikinci şube müdürü Zeki Akalın'ın Hilvan kaymakamlığına, dördüncü şube müdürü Emin Koksalln Hekimhan kaymakamlığına tayinleri naklen tensip kılınmıştır.

2— Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

28/Temmuz/940

1 — Mardin vali muavini İslâm Ferit Öztürk'ün kadrosu ile birlikte Erzincan vali muavinliğine ve açık bulunan Mardin mektupçuluğuna Denizli mektupçusu Hilmi Türkeli'nin naklen tayinleri tensip kılınmıştır.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

28/Temmuz/940

1900

Takdir edilenler

Samsun vali muavini Orhan Güvence, maiyet

memuru Vefki Ertürk

Zelzeleyi müteakip felâketzedelere yapılan yardım işinde feragat ve gayretleri sebkeden mesailerinden dolayı Samsun vilâyetince takdirname verilmiştir.

22/6/940

Malatya vali muavini Ekrem Yalçınkaya'ya

Erzincan zelzelesinde felâkete uğrayan bir kaç katar yaralıların tedavi ve istirahatlerinin temini yolunda gösterdiği fevkalâde mesai ve gayretinden dolayı vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.

6/7/940

Doğanşehir nahiyesi müdürü Mehmet Güvene

Erzincan felâketzedelerine yardım ve nahiye dâhilinde mektep binası ve yol inşaatından dolayı gösterdiği faaliyet Malatya vilâyetince şayanı takdir görülmüştür.

17/6/940

Maraş nüfus müdürü Basri Çardağ'ı

boklama mıntıkasında eski senelere nispetle daha fazla kaçak bulmak suretiyle vazifesinde gösterdiği gayret ve faaliyetinden dolayı Maraş vilâyetince takdirname verilmiştir.

8/6/940

Çay nahiyesi müdürü Şevki Çetinele

Mıntıkasında inşasına başlattığı okul, köy konakları, daha bazı müteferrik işlerin yapılmasında gösterdiği gayret vilâyetçe takdir edilmiştir.

5/7/940

Isparta mektupçusu Tevfik Esmeli ye

İdare hayatında kazanmış olduğu tecrübe ve vukufla bütün işlerin intizama sokulması ve hüsnü tedviri hususundaki ciddî ve devamlı mesaisinden dolayı vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.

20/7/940

Kastamonu vali muavini Feridun Çayıra

Vilâyet işlerinde gösterilen intizam ve seferberlik işlerinde temin edilen sürat ve dirayetten dolayı vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.

18/7/940

1902

Çermik kaymakamı Hakkı Türemene

Kazanın imar işlerinde ve malî vaziyetinin tanziminde göstermiş olduğu faaliyet ve gayretinden dolayı Diyarbakır vilâyetince takdirname ile taltif edilmiştir.

13/7/940

Sivas V. Seferberlik memuru Salih Batürünlü'ye

Vazifesine başladığından beri seferberlik bürosu muamelâtını tanzim ve yürütülmesindeki fevkalâde mesaisi ve pasif korunma plân ve projelerini talimatlarına uygun bir şekilde ihzar etmiş olmasından dolayı vilâyetçe takdirname verilmiştir.

23/7/940

Hüsniye Aykent

Samsun vilâyeti Mektupçuluk kalemi başkâtibi

Vazifenizin iyi surette ifası hususunda geceli gündüzlü sebkeden mesai ve gayretinizden dolayı vilâyetçe size bu takdirname verildi.

Kanunlar

Denizde Zabıt ve Müsadere Kanunu

Kanun No: 3894

Kabul tarihi: 17/7/1940

BİRİNCİ BAB

BİRİNCİ FASIL

Denizde zabıt ve müsadere hakkının istimali salâhiyeti

Madde 1 — Denizde zabıt ve müsadere hakkı, deniz nakil vasıtalarını durdurmak ve aramak ve nakil vasıtaları ile onların içinde bulunan mallar hakkında aşağıdaki hükümlere göre muamele etmek salâhiyetini ihtiva eder.

Harp gemilerde ticarî maksatlara tahsis veya bu uğurda istimal edilmeyen ve münhasıran amme idaresine tahsis veya bu uğurda istimal edilen deniz nakil vasıtaları denizde zabıt ve müsadere hakkına tâbi değildir.

Madde 2 — Denizde zabıt ve müsadere hakkını istimale aşağıdaki makamlar salâhiyetlidir:

- 1 — Harp gemileri komutanları ile ordu birlikleri komutanları;
- 2 — Türkiye Cumhuriyeti hâkimiyeti altında olan yerlerde hususî surette bu vazife ile tavzif edilen makamlar.

Madde 3 — Denizde zabıt ve müsadere hakkının tatbik edileceği zamanın başlangıcını ve sonunu İcra Vekilleri Heyeti tayin eder.

Madde 4 — Zabıt ve müsadere hakkı:

- 1 — Açık denizlerde,

2 — (Türkiye Cumhuriyetinin, müttefiklerinin ve düşmanlarının hâkimiyeti altında olan sularda,

3 — Türkiye Cumhuriyetinin, müttefiklerinin ve düşmanlarının seyrüsefere yarayan iç sularında ve tesisatında,

İstimal edilir.

Madde 5 — Denizde zabıt ve müsadere hakkı bitaraf sularda tatbik edilmez.

İKİNCİ FASIL

Nakil vasıtalarının ve malın düşmanlık ve bir taraflık sıfatı

Madde 6 — Bir deniz nakil vasıtasının düşmanlık ve ya bitaraflık sıfatı, taşımağa salâhiyetli olduğu bayrakla taayyün eder. Bir bayrak taşımağa salâhiyetli olmayan nakil vasıtaları hakkında sahibinin tabiiyeti esas tutulur.

Nakil vasıtasının sıfatı itiraz edilmeyecek bir şekilde tespit olunmadığı müddetçe düşman gemisi telâkki olunur.

Madde 7 — Düşman deniz nakil vasıtasının bitaraf bir bayrağa geçişi, düşmanlık sıfatının istilzam ettiği neticelerden kurtulmağa matuf olduğu takdirde tanınmaz.

Aşağıdaki hallerde bitaraf bayrağa geçiş birinci fıkrada gösterilen maksatla yapılmış sayılır:

1 — Geçiş, denizde zabıt ve müsadere hakkının tatbikine başlandığı andan sonra vuku bulmuşsa;

2 — Geçiş, denizde zabıt ve müsadere hakkının tatbikine takaddüm eden altmış gün zarfında vuku bulmakla beraber:

- a) Geçiş vesaiki nakil vasıtasında mevcut olmazsa veya
- b) Geçiş, bir şarta muallâk olur veya tam olmazsa veyahut

c) Nakil vasıtası üzerinde tasarruf hakkı ile nakil vasıtasının istimalinden mütevellit kazanç geçişten evvelki ellerde kalırsa.

MAL

Madde 8 — Malın düşmanlık veya bitaraflık sıfatı, malikinin tabiiyetine ve eğer maliki tabiiyetsiz ise kanunî ikametgâhına göre taayyün eder. Mal, bir şirkete ait ise sıfatının tayininde şirketi kanunî ikametgâhı esas tutulur.

Malın sıfatı her türlü itirazdan salim bir şekilde sabit olmadıkça düşman malı sayılır.

Madde 9 — Düşman malı yolculuk esnasında malikini değiştirdiği takdirde, bu değişme, zabıt ve müsadere hakkının tatbika başlandığı andan sonra vuku bulmuşsa, varma mahalline vasıl oluncaya kadar düşmanlık sıfatını muhafaza eder.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Nakil vasıtalarının ve malın tâbi olacağı muamele Düşman nakil vasıtaları ve bunların yükü

Madde 10 — Düşman nakil vasıtalarındaki düşman dereye tâbidirler.

Madde 11 — Düşman nakil vasıtalarındaki Düşman malı zabıt ve müsadereye tâbidir.

Madde 12 — Düşman nakil vasıtasındaki bitaraf mal serbesttir. Şu kadar ki, bu mallar aşağıdaki hallerde zabıt ve müsadereye tâbi olur.

1 - Harp kaçağı olur veya harp kaçağı olmasa bile, harp kaçağı diğer eşyanın sahibine ait bulunursa;

2 . Nakil vasıtası ablukayı yarmak fiilini irtikâp ederse;

3 - Düşman refakatinde giden, kuvvet istimaliyle mukavemet eden yahut hasmane himaye ve yardımda bulunan bir nakil vasıtasının kaptan veya malikine ait ise.

Madde 13 — Bir düşman nakil vasıtasının gemi adamlarına veya yolcularına ait olup şahsî istimallerine mahsus bulunan eşya serbesttir.

Ritraf nakil vasıtaları ve bunların yükü

Madde 14 — A) Bitaraf nakil vasıtası aşağıdaki hallerde zapta tâbidir:

- 1 - Harp kaçağı mal naklediyorsa veya bizzat kendisi harp kaçağı ise;
- 2 - Düşman refakatinde seyrediyorsa;
- 3 - Pasif mukavemet gösterirse;
- 4 - Kuvvet istimaline mukavemet ederse;
- 5 - Hasmane himaye ve yardımda bulunursa,
- 6 - Vesaiki muntazam değilse;
- 7 - Ablukayı yarmak fiilini irtikâp ederse;
- 8 - Rota emrini tatbik etmezse;
- 9 - Sahte evrak kullanarak düşmana kaçak mal taşımış ve düşmana bu yardımdan sonra dönüş yolculuğunda yakalanmış ise;

B) Nakil vasıtası aşağıdaki hallerde ayrıca müsadereye de tâbidir:

- 1 - Yükün yarısından fazlasını harp kaçağı teşkil ediyorsa yahut nakil vasıtası bizzat harp kaçağı ise;

- 2 - Düşman refakatinde seyrediyorsa;
- 3 - Kuvvet istimali ile mukavemet gösterirse;
- 4 - Hasmane himaye ve yardımda, bulunursa;
- 5 - Ablukayı yarmak fiilini irtikâp ederse;
- 6 - Sahte evrak kullanarak düşmana kaçak eşya taşımış ve düşmana bu yardımdan sonra dönüş yolculuğunda yakalanmış ise;

Madde 15 — Bitaraf nakil vasıtasındaki düşman malı serbesttir.

Şu kadar ki bu mallar aşağıdaki hallerde zabıt ve müsadereye tâbi olur:

1- Harp kaçağı ise yahut harp kaçağı olmasa bile harp kaçağı diğer eşyanın sahibine ait ise;

- 2 . Nakil vasıtası düşman refakatinde seyrediyorsa;
- 3 - Nakil vasıtası kuvvet istimali ile mukavemette bulunursa;
- 4 _ Nakil vasıtası hasmane himaye ve yardımda bulunursa;
- 5 - Nakil vasıtası ablukayı yarmak fiilini irtikâp ederse.

Madde 16 — Bitaraf nakil vasıtalarındaki bitaraf mal serbesttir. Şu kadar ki bu mallar aşağıdaki hallerde zabıt ve müsadereye tâbi olur:

1 - Harp kaçağı ise veya harp kaçağı olmasa bile harp kaçağı diğer eşya sahibine ait ise;

2 - Nakil vasıtası ablukayı yarmak fiilini irtikâp ederse;

3 - Düşman refakatinde giden, kuvvet istimaliyle mukavemet eden yahut hasmane himaye ve yardımda bulu-

nan bir nakil vasıtasının kaptan veya malikine ait ise.

Madde 17 — Bitaraf nakil vasıtasının gemi adamlarına veya yolcularına ait olup şahsî istimallerine mahsus bulunan eşya serbesttir.

Madde 18 — Askerî hastane gemilerde hususî şahıslar veya resmen tanınmış yardım cemiyetlerince teçhiz edilmiş olan hastane gemileri, aşağıdaki şartların tahakkuku halinde zabıt ve müsadereye tâbi değildirler:

1 - Bu gemilerin hastane gemisi oldukları Türkiye Cumhuriyeti hükümetine bildirilmiş;

2 — Meriyette bulunan devletlerarası mukaveleler hükümlerine göre hastane gemisi oldukları layığı veçhile belli edilmiş ve

3 - Tahsis olundukları maksatlara uygun olarak istimal edilmekte bulunmuş iseler.

Madde 19 — A) Aşağıdaki nakil vasıtaları da zabıt ve müsadereye tâbi değildirler:

1 - Münhasıran sahil balıkçılığına veya mahallî ve küçük seyrüsefere hizmet eden nakil vasıtaları ile bunların teçhizatı ve yükü;

2 - Münhasıran dinî, İlmî veya İnsanî vazifelerle muvazzaf olan nakil vasıtaları;

3 — Münhasıran mükâleme memurlarının nakline veya harp esirlerinin mübadelesine hizmet eden nakil vasıtaları;

4 - Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin veya müttefiklerinin bir vesikası ile mücehhez bulunan nakil vasıtası.

B) Bu nakil vasıtaları her hangi bir surette hasmane hareketlerde bulunur veya buna iştirak eder yahut ciheti tahsislerine mugayir hallerde bulunurlarsa zabıt ve müsadereye muafiyet hakkını kaybederler. Bu nakil vasıtaları

Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin veya müttefiklerinin salahiyetli makamları tarafından verilen emirlere riayet etmedikleri takdirde dahi aynı hüküm tatbik olunur.

Madde 20 — Bitaraf veya düşman nakil vasıtalarında bulunan posta mektup irsalâtı tecavüzden masundur. Nakil vasıtası zabıt edildiği takdirde bunlar zabıt eden tarafından mahalline gönderilir.

Şu kadar ki birinci fıkra ahkâmı:

- 1 - Posta paketlerde harp kaçağı eşyayı ihtiva eden mektuplar;
- 2 - Ablukanın yarılması halinde abluka edilmiş bir limana giden veya böyle bir limandan gelen mektuplar hakkında tatbik edilmez.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Harp kaçağı

Madde 21 — Doğrudan doğruya kara, hava ve deniz teslihatma yarayan ve düşman ülkesinde veya düşman tarafından iş bal olunan araziye veyahut düşman harp kuvvetlerine muhtas olan bilcümle eşya ve maddeler harp kaçağı (Mutlak harp kaçağı) addolunurlar.

Eşyanın muvasalat edeceği mahalle doğrudan doğruya sevk edilmesiyle aktarmaya veya kara üzerinde diğer bir nakliyata lüzum olması arasında fark yoktur.

Mutlak harp kaçağı eşya ve maddeler İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tayin ve ilân olunur.

Madde 22 — Mutlak surette harp kaçağı eşyanın düşmana muhtas olduğu aşağıdaki hallerde sabit addedilir:

1 - Mal ve eşya, vesaikine nazaran, bir düşman limanında boşaltılmak veya düşman harp kuvvetlerine teslim edilmek icap ediyorsa;

2 - Nakil vasıtası yalnız düşman limanlarına uğrayacaksa;

3 - Ve saikına nazaran mal ve eşyanın ait olduğu bitaraf limana vusulünden evvel nakil vasıtasının düşman limanına uğraması veya düşman harp kuvvetlerde temas etmesi icap ediyorsa.

Madde 23 — A) 1 - Harp gayeleri için olduğu kadar muslihane gayeler için de kullanılabilen ve Türkiye Cumhuriyeti hükümeti tarafından ilân edilen listeye dâhil bulunan ve

2 - Düşman harp kuvvetlerinin veya düşman idare makamlarının istimaline mahsus olan bilcümle eşya ve me- vat dahi harp kaçağı (Meşrut harp kaçağı) addolunurlar.

B) A fıkrasında yazılı olan eşya ve mevad bitaraf bir limanda boşaltılmak icap ediyorsa bu takdirde düşmanın da aynı şekilde hareket eylemesi şartı ile kaçak eşya addedilmez.

C) Düşman ülkesinde hiçbir deniz hududu bulunmuyorsa (B) fıkrası tatbik edilmez.

Madde 24 Meşrut harp kaçağı:

1 - Bir düşman makamına;

2 - Düşmanın müstahkem bir mevkiine veya düşman harp kuvvetlerinin harekât mıntıkasına veya iaşe üssü hizmetini gören bir mevkie;

3 - Düşman devletin harp kuvvetlerine veya idare makamlarına bu kabul eşya ve mevad ita ve teslim ettiği sabit olan ve düşman ülkesinde bulunan bir tüccar veya acenteye;

Gönderildiği takdirde düşmana ait sayılır.

Madde 25 — Aşağıdaki eşya ve mevad hiçbir suretle harp kaçağı sayılamaz.

1 - İçinde bulunduğu nakil vasıtasının istimaline veya gemi adamları ile yolcuların zatî istimaline yarayan eşya ve mevad

2 - Münhasıran hasta ve yaralıların tedavisine yarayan eşya ve mevad;

Şu kadar ki iki numaralı bentteki eşya ve mevad düşman ülkesine veya düşman harp kuvvetlerine mahsus olduğu takdirde, mühim askerî icaplar ve ihtiyaçların mevcudiyeti halinde tazminat mukabilinde alınabilir.

Madde 26 - Bir nakil vasıtasının takip edeceği yol ve malın boşaltılacağı mahal hakkında nakil vasıtasında bulunan vesaike doğru nazariyle bakılır.

Birinci fıkradaki kaide şu hallerde cari değildir:

1 - Bariz bir surette yolunu değiştiren nakil vasıtası yolundan inhirafi hakkında kâfi derecede muhik sebep gösteremezse;

2 - Seyahat yolu ve boşaltma mahalli hakkındaki vesikaların hakikate uymadığını kabul ettirecek sebep mevcutsa.

Harp kaçağı naklinin neticeleri

Madde 27 — Harp kaçağı taşıyan nakil vasıtaları zapta tâbidirler.

Harp kaçağı kıymet, ağırlık, hacim veya navlun itibariyle yükün yansından fazlasına baliğ olursa bu gibi nakil vasıtaları müsadereye de tâbidir.

Madde 28 — Kendisi harp kaçağı olan nakil vasıtası

zabıt ve müsadereye tâbidir.

Madde 29 — Harp kaçağı mal zabıt ve müsadereye tâbidir.

Harp kaçağı mal sahibine ait olan ve aynı nakil vasıtasında bulunan sair mal da aynı suretle zabıt ve müsadereye tâbidir.

Madde 30 — A) Bitaraf bir nakil vasıtasındaki bitaraf harp kaçağı:

1 - Nakil vasıtası durdurulduğu anda denizde zabıt ve müsadere hakkının başlanmasına dair olan karardan veya bu nevi malın Türkiye Cumhuriyeti hükümeti tarafından ilân edilen listeye dâhil olduğundan haberdar değilse;

2 _ Nakil vasıtası mezkûr hususattan haberdar olmakla beraber harp kaçağı malı boşaltmaya muktedir olamamışsa;

Ancak bir tazminat mukabilinde müsadere olunabilir.

B) Harp kaçağı mal sahibine ait olup böyle bir gemide bulunan mal serbesttir.

C) A fıkrasının 1 ve 2 numaralı hallerinde bitaraf nakil vasıtası yükünün yarısından fazlası harp kaçağı olsa bile, 27 inci maddenin 2 inci fıkrası hükmü tatbik olunmaz.

BEŞİNCİ FA9IL

Refakat

Madde 31 Düşman harp gemilerinin refakatinde bulunan nakil vasatları harbin her türlü tehlikelerine maruzdurlar.

Bunlar zabıt ve müsadereye tâbidirler.

Madde 32 — Düşman harp gemileri refakatinde yolculuk etmesi sebebiyle zabıt ve müsadereye tâbi olan bir nakil vasıtasındaki düşman malı zabıt ve müsadereye tâbidir.

Nakil vasıtasının kaptan veya sahibine ait mal da aynı suretle zabıt ve müsadereye tâbidir,

Madde 33 — Kendi harp gemileri refakatinde bulunan bitaraf nakil vasıtaları durdurma ve araştırmağa tâbi değildirler.

Bununla beraber, kafilenin komutandan kafilisine dâhil nakil vasıtalarını evsafı ve bunların yükü hakkında malûmat ve teminat istenebilir.

ALTINCI FASIL

Mukavemet

Madde 34 — Bir nakil vasıtası stop ettirildikten sonra kaptan veya gemi adamlarının tarzı hareketleri yüzünden durdurulması veya araştırılması yapılmazsa, pasif mukavemette bulunmuş, sayılarak nakil vasıtası zapta tâbi olur.

Madde 35 — Denizde zabıt ve müsadere hakkının istimaline karşı kuvvete müracaatla gösterilen mukavemet kuvvet istimalde bertaraf edilebilir.

Mukavemetin bertaraf edilmesinden sonra nakil vasıtası zabıt ve müsadereye tâbi olur.

Madde 36 — Kuvvete müracaatla mukavemet göstermesi sebebiyle zabıt ve müsadereye tâbi olan bir nakil vasıtasındaki düşman malı zabıt ve müsadereye tâbidir.

Nakil vasıtasının kaptan veya sahibine ait mal da aynı suretle zabıt ve müsadereye tâbidir.

YEDİNCİ FASIL

Hasname himaye ve yardım

Madde 37 — Hasmane himaye ve yardım aşağıdaki hallerde mevcuttur. Nakil vasıtası:

- 1 - Harp hareketlerine iştirak ederse;
- 2 - Düşmanın denizde bulunan harp kuvvetlerinin harekâtını sair surette doğrudan doğruya himaye veya buna yardım ederse;
- 3 — Düşman hükümeti tarafından kiralanmış olur veya onun emri veya kontrolü altında, bulunursa;
- 4 - Düşman menfaatine haber götürmeğe veya düşman harp kuvvetleri mensupların nakle devamlı surette tahsis edilmiş ise;
- 5 - Yolculuğu, sureti mahsusa da, düşman menfaatine bir haber götürme veya düşman harp kuvvetleri mensuplarını yahut düşman kuvvetleri hizmetine girmek isteyen şahısları nakil için yapmakta ise;
- 6 - Malikinin, kiracısının veya kaptanının malumat ile bir düşman kıtasını havi olur yahut yolculuk esnasında düşman harekâtını doğrudan doğruya himaye ve buna yardım eden eşhası taşırsa;

Madde 38 — Hasmane himaye ve yardım şu hallerde dahi mevcuttur:

- 1 - Telsizle mücehhez bir nakil vasıtası harp kuvvetleri veya askerî harekât hakkında düşmana faydalı olacak haberler gönderirse;

2 . Emri altında harekâtta bulunan birliğe yaklaşmaması için bir askerî komutandan emir alan telsizle mücehhez bir nakil vasıtası bu emre muhalif hareket ederse;

3 - Emri altında harekâtta bulunan birliğin doğrudan doğruya civar ve yakınlarında telsiz tesisatını istimal etmemesi için bir askerî komutandan emir alan telsizle mücehhez bir nakil vasıtası bu emre muhalif hareket ederse.

Madde 39 — Hasmane himaye ve yardımda bulunan nakil vasıtaları zabıt ve müsadereye tâbidir. Böyle bir halde beynelmilel harp hukukuna nazaran caiz olduğu nispette, bunlara karşı silâh kuvvetiyle de harekete geçilebilir.

38 inci maddenin birinci numarasındaki halde bir nakli vasıtası hasmane himaye ve yardımdan dolayı haber irsali anından itibaren harp sonuna kadar zabıt ve müsadere olunabilir.

Madde 40 — Durdurulduğu anda denizde zabıt ve müsadere hakkının tatbikine başlanması kararından haberdar olmadığı yahut haberdar olmakla beraber taşıdığı şahısları henüz çıkaramadığı takdirde bitaraf bir nakil vasıtası 37 inci maddenin 5 ve 6 inci numaralarındaki hallerde zabıt ve müsadereye tâbi olmaz.

Madde 41 — Hasmane himaye ve yardım dolayısı ile zabıt ve müsadereye tâbi bir nakil vasıtasındaki düşmana ait mal zabıt ve müsadereye tâbi olur.

Bu nakil vasıtasında kaptan veya malikine ait olan mal da aynı suretle zabıt ve müsadereye tâbidir.

SEKİZİNCİ FASIL

Sahte ve noksan evrak

Madde 42 — Evrakı muntazam olmayan nakil vasi-

talari zapta tâbidir, aşağıda ki hallerde bir nakil vasıtasının evrakı muntazam değildir:

- 1 - Nakil vasıtasında birden fazla veya mü sanına veya muharref evrak bulunursa;
- 2 - Esaslı vesaik noksan olur, imha edilmiş veya ortadan kaldırılmış bulunursa.

DOKUZUNCU FASIL

Abluka

Madde 43 — Abluka, Türkiye Cumhuriyeti hükümeti veya onun namına hareket eden askerî komutanlar tarafından ilân edilir.

Abluka ilân olunurken şunlar tespit olunur:

- 1 . Ablukanın başlama zamanı;
- 2 - Abluka edilen sahillerin coğrafi hududu;
- 3 . Bitaraf gemilerin çıkıp gitmeleri için bırakılan müddet.

Madde 44 — Ablukanın ilânı ile bunun tevsi ve tahdidi aşağıdaki makamlara bildirilir:

1 Hükümet tarafından bitaraf devletlere;

2 - Ablukayı yapan harp kuvvetleri komutanı tarafından abluka edilen sahildeki liman makamlarına veya salahiyetli sair mahallî makamlara.

Madde 45 — Abluka düşman sahillerine inhisar eder.

Ablukayı yapan harp kuvvetleri bitaraf sakillere girişe mâni olamazlar.

Madde 46 — Ablukanın hukuktan hüküm ifade etmesi için, filen müessir olması lâzımdır.

Düşman sahillerde olan muvasalaya filen mâni olmağa kâfi miktarda harp kuvvetleri tarafından idame ettirildiği takdirde abluka filen müessirdir.

Madde 47 — Abluka eden harp kuvvetleri fena hava yüzünden muvakkaten uzaklaştıkları takdirde abluka refere edilmiş sayılmaz.

Madde 48 — Abluka bilcümle devletlerin nakil vasıtalarına karşı bitarafa ne yapılmak icap eder.

Madde 49 — Abluka olduğunu bildiği halde abluka edilen sahile varmağa veya o sahili terke teşebbüs eden bir nakil vasıtası ablukayı ihlâlden dolayı zabıt ve müsadereye tâbi olur.

Madde 50 — Bir bitaraf devletin limanını bu devlete ablukanın tebliğinden sonra terk eden nakil vasıtası ablukadan haberdar sayılır.

Madde 51 — Ablukayı ihlâl eden nakil vasıtasında bulunan mal zabıt ve müsadereye tâbidir.

Kiracı yükleme anında ablukanın ihlâli kast ve niyetinden haberdar olmadığını ve haberdar olmasına imkân da bulunmadığını ispat ederse, ablukayı ihlâlden dolayı mal müsadere olunmayabilir.

ONUNCU FASIL

İstirdat

Madde 52 — Düşman tarafından zabıt ve fakat henüz müsadere veya harp uğrunda istimal edilmeden geri alınan bir nakil vasıtası istirdat edilmiş sayılır.

Böyle bir nakil vasıtası, zaptı için bir sebep mevcut olmadığı takdirde serbest bırakılır.

ON BİRİNCİ FASIL

Denizde zabıt ve müsadere hakkının istimalinde

riayet edilecek usul

Madde 53 — Denizlerde müsadere hakkının tatbikinde yapılan aramalarda ve ittihaz olunan bütün tedbirlerde mümkün olduğu kadar nezakete riayet edilir.

Durdurma ve arama

Madde 54 — Durdurma ve arama nakil vasıtası hakkında bilinmesi lâzım gelen hususları tespit için yapılır.

Neticede nakil vasıtası ya serbest bırakılır veya zabıt olunur.

Madde 55 — Durdurma, nakil vasıtasının stop etmesi için vaki davetten gemi evrakının muayenesinin hitamına kadar olan muameleleri ihtiva eder.

Madde 56 — Durdurmada aşağıdaki usul caridir:

1 — Durdurulacak nakil vasıtası bir işaret veya ihtar ateşiyle durmağa davet edilir. En geç bu davete kadar harp gemisi bayrağını çekmiş olmalıdır.

Nakil vasıtası durmazsa bu halde nakil vasıtasının gidiş yolu istikametine veya aşırma sureti ile bir mermi atılır. Nakil vasıtası yine durmaz veya mukavemet ederse kuvvetle durmağa icbar edilir.

2 - Nakil vasıtası durunca bir müfreze gönderilir. Müfrezenin komutanı geminin vesaikini muayene eder.

Hususî haller dolayısı ile bir müfrezenin gönderilmesi imkânsızsa bu halde istisnâ olarak, gemi vesaikinin harp gemisine getirilerek orada muayenesi istenebilir.

Madde 57 — Yalnız nakil vasıtasının vesaikinin tetkiki ile vaziyet kâfi derecede tenevvür etmezse nakil vasıtasında arama yapılır.

Arma kaptan, gemi adamları ve yolcuların sorguya çekilmesi ile vesikaların ve münderecatının tam ve hakikate uygun olup olmadıklarının tetkik ve tespiti maksadı ile nakil vasıtası ve yükün muayenesinden ibarettir.

Madde 58 — Bitaraf posta gemilerinde arama ancak zaruret halinde mümkün olan nezaket ve süratle yapılır.

Rota emri

Madde 59 — Rota emri, durdurma veya arama yapılabilmesi için muayyen bir mahalde gitmesi hususunda bir nakil vasıtasına verilen emirdir.

Madde 60 — Durdurma maksadı ile olan rota emri aşağıdaki hallerde caizdir:

- 1 - Şüpheli mucip esaslı sebepler mevcut olur ve
- 2 - Denizin vaziyetinden, düşmanın müdahale etmesi tehlikesinden veya durduran yahut durdurulan nakil vasıtasının hal ve vaziyetinden dolayı durdurma derhal yapılamazsa.

Madde 61 — Arama maksadı ile olan rota emri aşağıdaki hallerde caizdir:

- 1 - Durdurmadan sonra şüpheli mucip esaslı sebepler mevcut olursa ve
- 2 - Nakil vasıtasının bulunduğu yerde arama yapılması mümkün olmaz veya maslahata uygun ü; ıkınmazsa.

Madde 62 — Rota emrine itaat etmeyen nakil vasıtası kuvvet istimali ile buna icbar olunabilir.

Bu nakil vasıtası zapta tâbidir.

Nakil vasıtasının zaptı

Madde 63 — Zabıt, nakil vasıtası üzerindeki emir ve kumanda salâhiyetini ele almak suretiyle olur.

Madde 64 — Nakil vasıtası bir müsadere müfrezesi ile işgal edilir.

Müsadere müfrezesinin âmiri bu gemiye Türk bayrağını çekmeğe salâhiyetlidir.

Madde 65 — Nakil vasıtalarının bir müsadere müfrezesi ile işgali kabil olmadığı takdirde nakil vasıtası bayrağını indirmeğe ve sürat ve rotasını harp gemisinin emirlerine göre tanzim etmeye davet olunur.

Madde 66 — Nakil vasıtasında bulunan vesaik hıfzedilir ve bunun bir listesi yapılır.

Nakil vasıtasının teçhizat ve yükü emniyet altına alınır.

Mümkün olursa nakil vasıtası kaptanına zabıt hakkında bir vesika verilir.

Malın zaptı

Madde 67 — Malın zaptı, nakil vasıtasının zaptı suretiyle olur.

Bununla beraber aşağıdaki hallerde mal müstakille zabt olunabilir.

- 1 - Kaptan malı teslim hazır olursa;
- 2 - Nakil vasıtasının şevki mümkün olmaz ve tahribi de caiz bulunmazsa;
- 3 - Nakil vasıtası tahrip edilecek olursa.

Sevk

Madde 68 — Zabıt olunan nakil vasıtası veya mal mümkün olan süratle Türkiye veya müttefiklerinin bir limanına sevk ve oradaki devlet ajanının emrine teslim edilir.

Bitaraf bir devlet limanına sevk ancak deniz müsadere mahkemesinin kararına itiraz eden zabıt olunan nakil vasıtası veya malın orada muhafaza edilmesine bitaraf devlet müsadere ettiği takdirde yapılır.

Şevkten evvel nakil vasıtalarının, malların ve malzemenin kullanılması

Madde 69 — Zabıt olunan düşman nakil vasıtaları icap ettiği takdirde şevklerinden evvel ordunun hizmetinde kullanılabilirler.

Aynı hüküm, bir düşman gemisi refakatinde yolculuk, kuvvet istimali ile mukavemet veya harp hareketlerine iştirak ettiğinden dolayı müsadereye tâbi bulunan ve zabıt olunan bitaraf bir nakil vasıtası hakkında da caridir.

Sair sebebler dolayısı ile müsadereye tâbi olup zabıt olunan bitaraf nakil vasıtaları da şevklerinden önce İnsanî vazifelerin ifası için ordu hizmetinde kullanılabilirler.

Madde 70 — Zabıt olunan düşman veya bitaraf nakil vasıtalarındaki müsadereye tâbi mallar ve malzeme lüzumu halinde şevklerinden önce ordunun ve hassaten zabıt eden nakil vasıtasın ihtiyacı için kullanılabilirler.

Nakil, vasıtalarının ve malların tahribi

Madde 71 — Şevkleri maslahata uygun veya emin görünmediği takdirde zabıt olunan düşman nakil vasıtalarının tahribi caizdir.

Madde 72 — Zabıt olunan bitaraf nakil vasıtalarının aşağıdaki hallerde tahribi caizdir:

1 - Düşman refakatinde yolculuk, kuvvet istimali ile mukavemet veya hasmane himaye ve yardımda bulunduklarından dolayı zabıt edilmiş ve

2 - Şevkleri maslahata uygun veya emin görülmemişse.

Birinci fıkranın bir numarasında yazılı olanlardan gayri sebeplerle zabıt edilmiş olan bitaraf nakil vasıtalarının da aşağıdaki hallerde istisna en tahribi caizdir:

1 - Müsadere olunacakları kuvvetle muntazar ve

2 . Şevkleri zabıt eden nakil vasıtasını tehlikeye maruz veya bunun girişmiş olduğu teşebbüsleri akim bırakabilecek ise.

Madde 73 — 71 ve 72 inci maddelere göre nakil vasıtalarının tahribi yolcuların, gemi adamlarının ve nakil vasıtasına ait evrakın emin bir yere getirilmiş olması şartı ile caizdir.

Gemi filikaları emin bir yer sayılmazlar. Meğer ki yolcuların ve gemi adamlarının selâmeti mevcut deniz ve hava vaziyetine nazaran karanın yakın olması veya kendilerini alabilecek mevkide diğer bir nakil vasıtasının mevcudiyeti dolayısı ile temin edilmiş bulunsun.

Madde 74 — 67 inci madde mucibince yalnız başına zabıt olunan mal başka bir şart aranmaksızın tahrip olunabilir.

Gemi adamları ile yolculara yapılacak muamele

Madde 75 — Zabıt olunan düşman nakil vasıtalarının kaptan, doktor ve çarkçıları:

1 . Bitaraf bir devlet tabiiyetinde olduklarını ispat ettikleri ve

2 - Harbin devam müddetince hiçbir düşman nakil vasıtasında hizmet deruhte etmeyeceklerine dair yazılı şe-

kilde söz verdikleri takdirde serbest bırakılırlar.

Zabıt olunan düşman nakil vasıtalarının diğer gemi adamları bitaraf bir devlet tabiiyetinde olduklarını ispat ettikleri takdirde serbest bırakılırlar.

Zabıt olunan bitaraf nakil vasıtalarının kaptan, çarkçı, doktor ve diğer gemi adamları bitaraf devlet tabiiyetinde olduklarını ispat ettikleri takdirde serbest bırakılırlar.

Zabıt olunan nakil vasıtası kuvvet istimalde mukavemet veya harp hareketlerine iştirak ettiği takdirde yukarı ki fıkralar ahkâmı tatbik edilmez.

Madde 76 — Zabıt olunan nakil vasıtalarının yolcuları serbest bırakılırlar. Aşağıdaki şahıslar bundan müstesnadır:

- 1 - Düşman harp kuvvetleri mensupları;
- 2 — Düşman harp kuvvetlerinin hizmetine girmek maksadı ile yolculuk edenler;
- 3 - Düşman ajanları;

Madde 77 — Deniz müsadere mahkemesi huzurunda cereyan edecek mahkeme için lüzumlu olan şahitler 75 ve 76 ncı maddelere göre serbest bırakılmaları icap eden kimselerden olsalar bile mümkün olduğu nispette alaka olurlar.

Madde 78 — Zabıt olunan nakil vasıtasının yolcu, kaptan, çarkçılar ve doktor ile diğer gemi adamlarından serbest bırakılmayacak olanlar mümkün olduğu nispette bir Türk veya müttefik bir devlet limanına getirilirler.

Müsadere

Madde 79 — Zabıt olunan nakil vasıtasının ve malın müsaderesi Deniz Müsadere Mahkemesinin hükmü ile olur.

Hükmün katiyet kesp etmesi ile teçhizatı da dâhil

olmak üzere nakil vasıtası ve zabıt edilen mal Türk devletinin malı olur.

ON İKNCİ FASIL

Tazminat

Madde 80 — Bir nakil vasıtasının veya malın zaptı muhakeme tarıkma gidilmeksizin kaldırıldığı veya deniz müsadere mahkemesince tasdik edilmediği takdirde alâkadarlar tazminat talep edebilirler.

Şu kadar ki nakil vasıtasının ve malın zaptı için kâfi sebepler mevcut olursa bu hüküm tatbik olunmaz.

Madde 81 — 72 nci maddenin birinci fıkrasının bir numarasında yazılı olanlardan gayri sebepler dolayısı ile zabıt olunan nakil vasıtaları tahrip edildiği takdirde;

1 - Tahrip edilen nakil vasıtasının malikleri nakil vasıtası müsadereye tâbi olmadığı veya 72 nci maddenin ikinci fıkrasının ikinci numarasında yazılı hususî haller mevcut bulunmadığı takdirde nakil vasıtasının kıymetine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

2 . Nakil vasıtası ile birlikte tahrip edilen malın malikleri mal müsadereye tâbi olmadığı veya 72 nci maddenin ikinci fıkrasının ikinci numarasında yazılı hususî haller mevcut bulunmadığı takdirde malın kıymetine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

3 - Zatî istimallerine mahsus ve kendilerine ait olup nakil vasıtası ile tahrip edilmiş olan eşyaları için kaptan, çarkçı, doktor ve diğer gemi adamları ve yolcular bu eşyanın kıymetine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

80 inci maddeye istinat eden talepler mahfuzdur.

Madde 82 — 67 inci maddeye tevfikân zabıt edilen mal

tahrip edildiği ve müsadereye tâbi maldan olmadığı takdirde sahihleri malın değerine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

80 inci maddeye istinat eden talepler mahfuzdur.

Madde 83 — 70 inci maddede gösterildiği veçhile ordunun ihtiyacı için kullanılan mal ve levazım müsadereye tâbi tutulmadığı takdirde malikleri değerine tekabül eden bir tazminat talep edebilirler.

80 inci maddeye istinat eden talepler mahfuzdur.

Madde 84 — Rota emrinin verilmesi caiz olmadığı takdirde alâkadarlar tazminat talebinde bulunabilirler. Meğerki zabıt için kâfi sebepler mevcut olsun.

Madde 85 — Alâkadarlar tazminat taleplerini deniz müsadere mahkemesinde dermeyer ederler.

Zabıt ile neticelenmeyen bir rota emrinden veyahut sevk edilmeden evvel serbest bırakılan nakil vasıtası veya malın zaptından mütevellit tazminat hakları bunların serbest bırakıldıklarından itibaren altı ay zarfında dermeyer edilmezlerse sakıt olur.

Madde 86 — Düşman bir devlet tebaasının bu fasıl hükümlerine göre taleplerde bulunabilmesi ancak mütekabiliyet esasının temin edilmiş olmasına bağlıdır.

İKİNCİ BAB

BİRİNCİ FASIL

1 - Deniz müsadere mahkemelerinin kaza salâhiyeti ve bu salâhiyetin mevzuu

Madde 87 — Deniz müsadere mahkemelerinin kaza mevzuu, denizde zabıt ve müsadere hukukuna taallük eden muamele ve tedbirlerin kanuna muvafık olup olmadığını tetkik etmektir.

Madde 88 — Deniz müsadere mahkemelerinin kaza salâhiyeti ve denizde zabıt ve müsadere hukukunu tatbika memur makamların faaliyete geçecekleri zamanın başlangıcı Türkiye Cumhuriyeti hükümeti tarafından denizde zabıt ve müsadere hakkının kullanılmasına dair ittihaz olunan kararın neşri tarihinden başlar.

Madde 89 — Denizde zabıt ve müsadere hakkının tatbiki suretiyle zabıt olunan deniz nakil vasıtaları ve mallan deniz müsadere mahkemelerinde görülecek işlerin mevzuunu teşkil eder.

11 - Deniz müsadere mahkemelerinin teşkilâtı

I. Mahkemeler

Madde 90 — Davaları birinci derecede rüyet etmek üzere deniz müsadere mahkemeleri ve ikinci derecede rüyet etmek üzere bir yüksek deniz müsadere mahkemesi teşkil olunur.

Madde 91 — Deniz müsadere mahkemelerinin toplanacağı yerleri başkomutan tayin eder.

Madde 92 — Deniz müsadere mahkemeleri ikisi adliye hâkimlerinden, birisi askerî adlî hâkimlerinden olmak üzere üç meslekî hâkimden ve iki deniz subayından terekküp

eder. Reislik vazifesi en kıdemli adliye hâkimi tarafından görülür.

Madde 93 — Yüksek deniz müsadere mahkemesi, ikisi temyiz mahkemesi azasından ve birisi askerî temyiz mahkemesi askerî adlî hâkimlerinden olmak üzere üç meslekî hâkimden ve iki deniz üst subayından terekkün eder. Reislik vazifesi adliye hâkimlerinden kıdemlisine aittir.

Madde 94 — Deniz müsadere mahkemelerine, icabı kadar, yedek hâkim de tayin olunur.

Reise vekâlet edecek yedek hâkimi adliye vekili, diğer hâkimlere vekâlet edecek yedek hâkimleri mahkemenin reisi tayin eder.

Madde 95 — Deniz müsadere mahkemelerinin reisleri ve adlî hâkimleri ve yedekleri adliye vekili, askerî adlî hâkim ile subay hâkimler ve yedekleri millî müdafaa vekili tarafından intihap ve Millî iradeye arz olunur.

Madde 96 — Deniz müsadere mahkemelerinin adlî ve askerî ve subay hâkimleri vazifeleri devam ettiği müddetçe hâkimlerin haiz olduğu bütün hak ve salâhiyetlere sahibidirler. Bunlar hâkimlik vazifelerinden ancak hâkimler kanunu hükümlerine göre çıkarılabilirler.

2. Deniz müsadere mahkemelerinde devlet ajanı

Madde 97 — Her deniz müsadere mahkemesine, devlet ajanı olarak, bir deniz subayı tayin olunur. Ajana muavin de verilebilir.

Devlet ajanı ve muavinleri Millî Müdafaa Vekilinin inhası üzerine kararname ile tayin olunur.

Yüksek deniz müsadere mahkemesi nezdindeki devlet ajanı başkomutanın ve deniz müsadere mahkemelerindeki devlet ajanları da başaranın emri altında bulunurlar.

3. Yardım

Madde 98 — Bütün mahkemeler ve devlet makamları salâhiyetleri dâhilinde deniz müsadere mahkemelerinin ve ajanlarının adli taleplerini yerine getirmekle mükelleftirler.

İKİNCİ FASIL

Deniz müsadere mahkemelerinin ve devlet

ajanlarının vazifeleri

I. Deniz müsadere mahkemeleri

Madde 99 — A) Deniz müsadere mahkemeleri aşağıdaki hususlara hüküm verir:

1 - Denizde zabıt ve müsadere hakkının tatbikinde tevessül olunan tedbirlerin kanuna muvafık olup olmadığına;

2 - Zabıt olunan nakil vasıtası veya malın müsaderesine veya serbest bırakılmasına;

3 - Zabıt ve imha muamelelerinin haksız olarak yapılmış veya haksız surette orta emri verilmiş olmasından dolayı zarar ve ziyan tediyesine;

4 - 30 uncu maddenin (A) fıkrası mucibince tazminat tediyesine;

5 - Zabıt olunan nakil vasıtası veya malın kullanılması veya iadesi hakkında birinci derece muhakemenin devamı sırasında ve hitamından önce vaki olan iddialara.

B) Yüksek deniz müsadere mahkemesi aşağıdaki hususlara hüküm verir:

1. Deniz müsadere mahkemeleri hükümlerine karşı

vaki olan istinaf davaları üzerine;

2 - Deniz müsadere mahkemeleri kararları aleyhindeki itirazlar üzerine;

3 - Zabıt olunan nakil vasıtasının veya malın kullanılması veya iadesi hakkında ikinci derece mahkemenin devamı sırasında ve hitamından önce vaki olan iddialara.

Madde 100 — Deniz müsadere mahkemelerinin kaza salâhiyeti tamamı ile istisnâ bir salâhiyettir. Diğer mahkemeler ve devlet idare makamları deniz müsadere mahkemelerinin katiyet halini almış olan hükümleri ile bağlıdır,

II. Devlet ajanı

Madde 101 — Deniz müsadere mahkemelerindeki devlet ajanlarının vazifeleri şunlardır:

- 1 . Hazırlık tahkikatı yapmak;
- 2 - Zabıt olunan nâkil vasıtasını ve yükü ve tevkif edilen eşhası muhafaza etmek;
- 3 - Mahkemede davayı açmak;
- 4 - Mahkemede devleti temsil etmek;
- 5 - Hükümleri icra ettirmek;

Devlet ajanı muhakeme neticeleninceye kadar zabıt olunan nakil vasıtasını ve yükünü serbest bırakabilir veya alâkalılar ile sulh yapabilir.

Madde 102 — Yüksek deniz müsadere mahkemesi nezdindeki ajan bu mahkeme huzurunda devleti temsil eder.

Bu ajan mahkemenin hitamından önce zabıt olunan nakil vasıtasını ve yükünü serbest bırakabileceği gibi alâkalılar ile sulh de yapabilir.

Bu ajan yüksek deniz müsadere mahkemesinin hükümlerini, deniz müsadere mahkemesi ajanlarının yerine bizzat icra ettirebilir.

Madde 103 — Deniz müsadere mahkemelerinin devlet ajanları, vazifelerinin icrasında deniz ordusu hizmet makamlarını davet edebilecekleri gibi onlara - talimat da verebilirler.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Muhakeme usulü

I. Hazırlık tahkikatı

Madde 104 — Deniz müsadere hukukunun tatbikinde kullanılan tedbirlerden olmak üzere, bir nakil vasıtası ve hamulesi bir yere sevk edilmişse, bu nakil vasıtası ve hamulesi ve nakil vasıtasında bulunan vesikalar vesaire evrak ile zabıt raporu ve diğer sübut vasıtaları hemen deniz ordusunun salahiyetli hizmet makamlarına tevdi olunur.

Deniz ordusu hizmet makamı, devlet ajanının hiç bir talimatı olmasa bile:

1 . Zabıt olunan nakil vasıtası ve eşyanın muhafazası ve nezaret altına alman eşhasın iaşe ve muhafazaları için;

2 - Sübut vasıtalarının muhafazası için;

İcap eden tedbirleri alır ve bu tedbirler hakkında, devlet ajanına hemen malûmat verir.

Madde 105 — Devlet ajanı, deniz müsadere mahkemesinin hükmüne esas teşkil edebilecek sübut delillerini toplar ve lüzumu halinde ehlihibre dahi celp ve istima eder.

Devlet ajanı:

I - Evrak ve vesikaları açarken mümkün olan hal-

lerde zapt olunan nakil vasıtasını sevk eden komutan veya kaptanı da celp ederek hazır bulundurun;

II - 66 ncı maddenin birinci fıkrası mucibince tanzim edilmiş olan müfredat listesiyle nakil vasıtasının vesikalarını karşılaştırarak vaziyeti tespit eder;

III - Nakil vasıtasının hamulesi ve teçhizatı hakkında bir liste tanzimi ve zabıt olunan nakil vasıtasını ve hamulesini tetkik ve muayene eder;

IV - Kaptanı ve nezaret altına alınan kimseleri ve icap eden şahitleri dinler.

Şahitlerle ehlihibreye yemin ettirilebilir.

Madde 106 — Zabıt olunan nakil vasıtası ve hamulesi, bir müttefik veya bir bitaraf limana sevk edilmişse deniz ordusu hizmet makamlarına ait olan vazifeler, mahallî kanunlar mâni olmadıkça, orada bulunan salâhiyetli Türk konsolosu tarafından ifa olunur.

Madde 107 — Deniz müsadere hukukunun tatbiki dolayısı ile nakil vasıtası ve hamulesi bir yere sevk edilmişse, komutan, zabıt raporunu, müsadere mahkemesi ajanına tevdi edilmek üzere başkomutana takdim eder.

Zabıt olunan nakil vasıtası ve mal ve eşya 69 ve 70 ncı maddeler hükmü dâhilinde bir yere sevk edilmeden önce kullanılmaya başlanmış ise yine aynı hüküm tatbik olunur.

Madde 108 — Hazırlık tahkikatı sırasında, tarafların yapacakları müracaatlar ve dermeyan edecekleri iddialar devlet ajanına karşı yapılır.

Madde 109 — Ordunun sair birlikleri veyahut salâhiyetli hizmet makamları tarafından yapılan zabıt muameleleri hakkında dahi 104-108 inci maddelerin hükümleri tatbik olunur.

II. Deniz müsadere mahkemesinde muhakeme usulü

Madde 110 — Devlet ajanı, işin maddî ve hukukî vaziyetinin kâfi derecede aydınlanmış olduğuna kanaat getirdikten sonra muhakemeye başlanılmak üzere dava dosyasını deniz müsadere mahkemesine gönderir.

Denizde zabıt ve müsadere hakkının zabıt olunan nakil vasıtasının ve hamulesinin bir yere sevk edilmediği veya bunlar bir yere sevk olunduktan sonra serbest bırakıldığı hallerde kendisine bir zarar ve ziyan iddiası der- meyan edilmemiş veya bir uzlaşma ile iş halledilmiş veyahut iddiadan vazgeçilmiş ise, devlet ajanı işi mahkemeye şevkten sarfınazar edebilir.

Madde 111 — Deniz müsadere mahkemesinin reisi mu? Mahkemeyi idare eder.

Reis, her iş için mahkemenin meslekî hâkimlerinden birisini raportör tayin eder.

Madde 112 — Deniz müsadere mahkemesinin reisi, muhakemenin başlayacağı, Türk gazetelerinden birisiyle ilân eder. Reis bu ilânda bir de mehil tayin eder. Alâkahılar iddialarını bu mehil içinde mahkemeye dermeyan etmeğe mecburdurlar. Mehil bittikten sonra müracaat eden alâkalı muhakemeye kabul edilmez.

İddialarını evvelce hazırlık tahkikatı sırasında devlet ajanına dermeyan etmiş olan alâkahılar hakkında dahi bu mehil caridir.

Mehil bir aydan az ve üç aydan çok olamaz. Mehil ilân tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Malûm olan alâkalıya keyfiyet ayrıca tebliğ edilir.

Madde 113 — Zabıt için olmayıp ta bir rota emri dolayısı ile cereyan eden muhakemelerde ve keza bir yere sevk edilmeden önce serbest bırakılan nakil vasıtasının ve

hamulesinin zaptı dolayısı ile cereyan eden muhakemelerde 112 nci maddenin birinci fıkrasında gösterilen ilân yayılmaz.

Birinci fıkrada gösterilen haller dışında kalan ve 85 nci maddede gösterilen altı, aylık mehil içinde devlet ajanına yapılan zarar ve ziyan iddiaları için mahkeme reisi tarafından alâkalıya bir mehil tayin olunur. Alâkalının bu mehil içinde zarar ve ziyan iddiasını mahkemeye der meyan etmesi iktiza eder. Bu mehil bittikten sonra alâkalı muhakemeye kabul edilmez. Mehil tebliğ tarihinden itibaren işlemeye başlar.

Devlet ajanına yapılan zarar ve ziyan iddiaları 85nci maddede gösterilen mehilin hitamından sonra dermeyan edilmişse, deniz müsadere mahkemesi, davanın reddine karar verir. Bu karara karşı itiraz caizdir.

Madde 114 — Alâkalılar ancak, zabıt olunan nakil vasıtasının veya hamulesinin serbest bırakılmasını veyahut zarar ve ziyan verilmesini isteyebilirler.

Dava, istinat ettiği sebepleri ve sübut vasıtalarını muhtevi olmak lâzımdır.

Madde 115 — Dava arzu hallerinin bir Türk avukatı tarafından tanzim ve imza edilmesi şarttır.

Muhakeme alâkalıyı temsil eden bir Türk avukatı huzur ile cereyan eder.

Yukarıda gösterilen avukat, yerine diğer bir avukatın tayin edildiği mahkemeye ispat edilinceye kadar, temsil salâhiyetini muhafaza eder.

Madde 116 — Mücbir sebepler dolayısı ile davasını müddeti içinde ikame edemeyen alâkalının eski hale getirme talebi kabul olunur.

Eski hale getirme talebi 112 nci maddede gösterilen

mehlin hitamından itibaren bir sene içinde dermeyan olunabilir.

Eski hale getirme talebinin reddine dair olan kararlar aleyhine itiraz caizdir.

Madde 117 — Düşman devlet tebaası, ancak mütekabiliyet temin edilmiş ise, dava ikame edebilir. Bu hususta mahkeme bir karar verir.

Karar aleyhine itiraz caizdir.

Madde 118 — İlânda gösterilen mehlin hitamından sonra mahkeme reisi dava dosyasını iddialarını dermeyan etmek üzere devlet ajanına tevdi eder.

Devlet ajanı, bir ay içinde dava dosyasını iddiaları ile birlikte mahkemeye tevdi eder. Talep halinde bu müddet uzatılabilir.

Madde 119 — Nakil vasıtası veya hamulesi bir yere sevk edilmemiş veya edildikten sonra serbest bırakılmış olan hallerde, alâkalılar tarafından müddet ve şekle müteallik hükümlere muvafık bir dava açılmamış veya açılan dava uzlaşma veya feragat suretiyle neticelenmiş ise, devlet ajanı muhakemenin yapılmasına mahal olmadığına karar verilmesini talep edebilir.

Bu talep üzerine verilecek karara itiraz caizdir.

Madde 120 — 119 ncu maddeye nazaran muhakemenin yapılmasına mahal olmadığına karar verilmeyecek olursa, mahkeme reisi duruşma için bir gün tayin eder.

Devlet ajanı ve alâkahıların vekili muhakeme günü için resen mahkemeye davet olunur.

Madde 121 — Devlet ajanı dava dosyasını her zaman, tetkik edebilir.

Alâkalının avukatı tarafından dava dosyasının tetkikine, devlet ajanının muvafakatiyle müsaade olunur. Devlet ajanı, ancak askerî zaruretlar icap ettirdiği takdirde bu muvafakkattan imtina edebilir. Mahkeme, dava dosyasının alâkalının avukatına gösterilmeyen kısımlarından

istihraç etmiş olduğu vakıaları, hükümde alâkalılar aleyhine bir delil olarak kullanamaz.

Madde 122 — Muhakeme alenidir.

Muhakeme devletin emniyeti bakımından lüzum görürse, mahkemenin gizli olarak cereyanına karar verebilir.

Madde 123 — Hukuk usulü muhakemeleri kanununun (150-158) nci maddeleri hükümleri deniz müsadere mahkemelerinde dahi caridir.

Madde 124 — Duruşmada raportör aza vakıaları ve münazaralı olan vaziyeti izah eder.

Bundan sonra devlet ajanı ve lakaplılar dinlenir. Karşılıklı iddialar da caizdir. Yeni vakıalar ve yeni delillerin de iradına müsaade olunur.

Alâkalılar duruşmada temsil edilmiyorsa, mahkeme, 114 üncü madde gösterilen iddialar hakkında elde bulunan sübut delilleri üzerine hükmünü verir.

Madde 125 — Resen veya alâkalıların talebi üzerine muhakeme ve duruşma talik veya tehir olunabilir.

Madde 126 — Mahkeme, hazırlık tahkikatında irat ve ikame olunan delillerden başka diğer sübut delillerinin de iradını lüzumlu görürse bunları tayin veya istinabe edeceği bir hâkim vasıtası ile temin eder.

Devlet ajanı ve alâkalının vekili bu delillerin ikame olunacağı günden haberdar edilir.

Delillerin irat ve ikamesi hakkında hukuk usulü muhakemeleri kanunu hükümleri tatbik olunur.

Madde 127 — Müzakere sonunda raportör aza birinci ve mahkemenin reisi sonuncu olarak reylerini verirler. Diğer azalardan yaşları sırası ile genç olanlar önce rey verirler.

Madde 128 — Kararlar, reylerin, mutlak ekseriyetiyle verilir.

Madde 129 — Hüküm alenî celsede tefhim olunur. Tefhim, hüküm fıkrasının okunması suretiyle icra olunur.

Hüküm esbabı mucibeyi muhtevi olması iktiza eder.

Hükümün esbabı mucibeyi muhtevi olması iktiza eder, görülrse, esbabı mucibinin okunması veyahut muhtevasının esaslı kısımlarının şifahen bildirilmesi suretiyle icra olunur.

Hüküm ve kararlar buna iştirak eden hâkimler tarafından imza olunur. Hükümün beyaz edilmesinde, hâkimlerden biri imza edemeyecek halde ise manimin sebebi reis tarafından ve bunun da bulunmaması halinde hükümden hazır bulunan hâkimlerden en yaşlısı tarafından hükümün altına yazılır.

Madde 130 — Ara kararları, duruşma yapılmadan da verilebilir.

Hükümler ve tefhim edilmeyen kararlar devlet ajanına ve alâkalıların avukatlarına resen tebliğ olunur.

Madde 131 — Deniz müsadere mahkemelerinin hükümleri katileştikten sonra icra olunur.

Hükümün katileştiği mahkeme reisi tarafından tevsik olunduktan sonra devlet ajanı ile alâkalıların avukatlarına tebliğ olunur.

Madde 133 — Müsadere mahkemelerinin hükümleri devlet ajanı tarafından icra edilir.

Madde 132 — Müsadere mahkemelerinin hükümleri muhakemeleri kanununun tebligata dair olan hükümleri tatbik olunur.

Devlet ajanına tebligat imza mukabilinde yapılır.

III. Yüksek deniz müsadere mahkemesinde

muhakeme usulü/

I. İstinaf

Madde 134 — Deniz müsadere mahkemelerinin hükümlerine karşı bu mahkemeler nezdindeki devlet ajanı veya alâkalılar tarafından istinaf talep edilebilir.

İstinaf, yeni vakıalara ve yeni delillere de istinaden istenebilir.

Madde 135 — İstinaf, hükmün tebliğinden itibaren bir ay içinde ve yazılı şekilde deniz müsadere mahkemesinde yapılır.

İstinaf arzuhalı verildiğini müteakip, deniz müsadere mahkemesi reisi arzuhal ile birlikte dava dosyasını hemen yüksek deniz müsadere mahkemesine gönderir.

Madde 136 — İstinaf talebi esbabı mucibeye müstenid olmak icap eder.

İstinaf sebepleri, istinaf arzuhalinde dermeyan edilmemiş ise, bir istinaf lâyihası ile yüksek deniz müsadere mahkemesine arz olunur.

İstinaf lâyihası, istinaf olunan hükmün tebliğ tarihinden itibaren iki ay zarfında verilir. Bu müddet yüksek deniz müsadere mahkemesi tarafından uzatılabilir.

Madde 137 — İstinaf sebeplerinde:

Hükmün hangi noktalarının değiştirilmesi icap ettiği açıkça izah edilir.

İstinafın kabulü için sert olunan istinaf sebebi ve yeni vakıalar ve deliller açıkça gösterilir.

Madde 138 — Yüksek müsadere mahkemesinde duruşmadan önce istinaf talebinin geri alınması caizdir. Bu tak-

dirde istinaf hakkı sakıt olur.

Madde 139 — Alâkalının istinaf arzuhali ve lâyihası bir avukat tarafında da imza edilmek icap eder.

Madde 140 — İstinaf arzuhali ve lâyihası kanunî mehil içinde ve kanunun gösterdiği şekilde verilmemiş ise itinaf talebi ret olunur. Ret kararı aleyhine itiraz caizdir.

Karar isbabı mucibeye müstenid olmak icap eder.

Madde 141 — İstinaf arzuhali ve istinaf lâyihası yüksek müsadere mahkemesi tarafından resen hasım tarafa tebliğ olunur. Alâkalılara yapılacak tebligat başka bir vekil tayin edilmemişse, birinci derecede muhakemede bulunan vekil vasıtası ile yapılır.

Yüksek müsadere mahkemesinin reisi, hasım tarafa cevap vermek üzere münasip bir mehil tayin ve duruşma gününü tespit eder.

Madde 142 — Yüksek müsadere mahkemesinde cereyan eden muhakeme hakkında bu kanunun 111, 144 üncü maddeleri ve 115 inci maddenin 2 nci fıkrası ve 116 ve 117 nci maddelerin birinci fıkraları ve 120 nci maddenin ikinci fıkrası ve 121 - 127 nci maddelerle, 128, 129, 130, 133 üncü maddeleri hükümleri aynen caridir. Eski hale getirme talebi istinaf müddetinin hitamından itibaren bir sadede mahkemesine iade edebilir.

Madde 143 — Yüksek müsadere mahkemesi, deniz müsadere mahkemesinin hükmünü tamamen veya kısmen feshederse, davayı yeniden rüyet etmek üzere deniz müsadere mahkemesine iade edebilir.

Madde 144 — Yüksek deniz müsadere mahkemesinin hükümleri tefhim veya tebliğ ile katileşir.

Madde 145 — Yüksek deniz müsadere mahkemelerinin

hükümlerini deniz müsadere mahkemesi nezdindeki devlet ajanı icra ettirir.

Şu kadar ki, yüksek deniz müsadere mahkemesi ajanı hu salâhiyeti kendisi için muhafaza edebilir.

2. İtiraz

Madde 146 — İtiraz yoluna ancak bu kanunda yazılı hallerde müracaat olunabilir.

İtiraz, kararın tebliğ veya tefhim tarihinden itibaren on beş gün içinde deniz müsadere mahkemesine yazılı şekilde yapılır.

İtiraz istidasının, bir avukat tarafından imza edilmiş olması şarttır.

İtiraz üzerine duruşma yapılmadan karar verilir.

IV. Mahkeme masrafları

Madde 147 — Deniz müsadere mahkemelerinde görülen işler harç ve resme tâbi değildir.

Zaptının doğruluğu kabul edilen bir nakil vasıtası serbest bırakılmış ise, nakil vasıtasının ve hamulesinin muhafaza masrafları nakil vasıtasına tahmil olunur.

Serbest bırakılmak veya zarar ziyan iddialarının kabullü halinde, muhafaza masrafları devlete tahmil olunur. Şu kadar ki, zabıt muamelesi kâfi sebeplere müstenid bulunmuş ise bu hüküm tatbik olunmaz.

Masrafların miktarı mahkeme tarafından tespit olunur. Bu husustaki karara karşı itiraz caizdir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Zabıt olunan nakil vasıtasının veya malların

Mahkeme sırasında kullanılması veya iadesi

Madde 148 — Deniz müsadere mahkemesinde cereyan etmekte olan muhakeme esnasında devlet ajanı, zabıt olunan nakil vasıtasının veya malın kullanılmasına müsaade edilmesini talep edebilir.

Nakil vasıtasının veya malın kıymetine ehemmiyetli bir noksan arız olmakta veya bunların muhafazası mühim bir masrafa ihtiyaç göstermekte ise, istenilen müsaade verilir. Mahkeme bu husus hakkında bir karar vermeden önce malûm olan alâkalıları mümkünse dinler. Nakil vasıtası veya malın vaziyeti acele bir karar verilmesini zarurî kılmış ise bu dinlemeden sarfınazar olunur.

Nakil vasıtasının veya malın müsaderesine karar verileceği kuvvetle melhuz ise yine istenilen müsaade verilebilir. Mahkeme karar vermeden önce malûm olan alâkalıları mümkünse dinler. Ahval ve şerait bunların müsaderesine karar verileceğine hiç şüphe bırakmıyorsa bu dinlemeden sarfınazar olunur.

Madde 149 — Yüksek müsadere mahkemesinde kullanılmak ve iade edilmek hususlarına dair olan talepler bu mahkeme nezdindeki ajan tarafından dermeyan olunur.

Madde 150 — Mahkeme 148, 149 uncu maddeler mucibince kullanılmasına müsaade edilen nakil vasıtası veya malların serbest bırakılmasına karar verdiği hallerde, alâkahıların, bu yüzden maruz kaldıkları zarar ve ziyana mukabil bir tazminat takdir ve hükmeder.

Madde 151 — Alâkahılar muhakemenin her halinde nakil vasıtasının veya malın, kıymetlerine muadil, bir teminat mukabilinde, kendilerine iadesini talep edebilirler.

Bu talepler ancak devlet ajanının muvafakatiyle kabul olunabilir. Teminatın nevi ve miktarı mahkeme tarafından tespit olunur.

Teminat nakil vasıtasının veya malın yerine kaim olur.

Bu hususlar hakkında deniz müsadere mahkemeleri ve eğer iş yüksek deniz müsadere mahkemesinde görülmekte ise bu mahkeme karar verir. Bu kararlara itiraz caizdir.

BEŞİNCİ FASIL

Muhakemenin iadesi

Madde 152 — Katileşmiş bir hüküm aleyhine aşağıdaki hallerde muhakemenin iadesi talep edilebilir.

1 - Hükümde ihtilaç olunan bir vesikanın sahteliği sabit olursa;

2 - Yemin verilerek dinlenmiş olan bir şahit veya ehli hibenin hükme müessir olacak surette kast veya ihmal ile hakikat hilâfında şahitlikte bulunduğu veya rey verdiği sabit olursa.

Muhakemenin iadesi talebi iade talebine sebep teşkil eden suçtan dolayı kâfileşmiş bir hüküm bulunduğu veya delillerin yokluğundan başka sebepler yüzünden takibat ve tahkikatın icra ve devamı mümkün olmadığı takdirde kabul olunur.

Muhakemenin iadesine dair olan arzuhallerin bir avukat tarafından imzası şarttır.

Muhakemenin iadesine dair olan talepler, hükmün katileştiğinden itibaren üç sene sonra kabul olunmaz.

Madde 153 — Muhakemenin iadesine dair olan talepler hakkında hükmü vermiş olan mahkeme karar verir. Bu mahkeme lâğvedilmişse salahiyetli mahkemeyi Adliye Vekili tayin eder.

Talep kabul olunursa, muhakeme, sert olunan iade sebeplerine münhasır olarak rüyet olunur.

Yeniden yapılacak muhakemede ikinci babın üçüncü faslının II - IV kısımlarında yazılı hükümler caridir.

ALTINCI FASIL

Müteferrik hükümler

Madde 154 — 18 kânunusani 1327 ve 11 sefer 1330 tarih ve 34 numaralı Ganaimi Bahriye Kanunu muvakkati hükümleri ile 6/8/1331 tarihli müsadereleri ganaimi bahriye mahkemelerince tasdik edilen sefa in ve merkebi bahriye hakkındaki kanunu muvakkat ilga edilmiştir.

Madde 155 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 156 — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe İcra

Vekilleri Heyeti memurdur.

No. Başlığı	Düstur Tarih Cilt	Sahife	13/7/1940 Gazete
			Resmî Sayı
Bu kanunla ilga edilen: Ganaimi Bahriye kanunu Muvakkati 2 Müsadereleri ganaimi bahriye 4 mahakimine tasdik edilen		59	T. V. 1051
Sefa in ve merkebi bahriye hakkında kanunu muvakkat 2	4	'OO	2268 623
Bu kanunda ismi geçen: 1086 1086 Hukuk usulü 8 mahkemeleri		1559	624
Kanunu 2556 Hâkimler kanunu 3	15	1359	2751

Nizamnameler

1940 Umum Nüfus Sayımı

Sayım ve kontrol memurlarının vazifeleri

Sayım gününden evvel yapılacak işler

Hakkında Talimatname

Kararname No: 23799

Neşir tarihi: 10 7/1940

1940 senesinin İlkteşrin ayında yapılacak nüfus samında tatbik edilmek üzere hazırlanmış olan ilişik (vali, kaymakam ve nahiye müdürlerine mahsus talimatname) ile (sayım ve kontrol memurlarına ait talimatname) nin meriyete konulması; İstatistik umum müdürlüğünün 21/6/1940 tarih ve 4570 sayılı teklifi üzerine 3700 sayılı kanunun 5 inci maddesinin son fıkrasına tevfikan İcra Vekilleri Heyetince 30/6/1940 tarihinde kabul olunmuştur.

Sayımın gayesi:

Madde 1 — Umumî nüfus sayımının gayesi; memleket hudutları dâhilinde mevcut bulunan nüfusu her yerde aynı gün içinde saymaktır. Bunun için sayım günü memlekette mevcut nüfusu, (Sayım Defteri) denilen defterlere birer birer hüviyet ve vasıflar ile yazılacaktır.

Sayım amel iyesinin memleketin her tarafında bir gün zarfında bitirilmesi için, içinde insan oturan bütün yerler numaralandıktan sora bunlar (sayım mıntıkası) denilen ve en çok 200 nüfusu havi parçalara ayrılmıştır. Her sayım memurunun işi, kendisinin tayin edildiği sayım mıntikasındaki nüfusu yazmaktan ibarettir.

Umumî nüfus sayımının muvaffakiyetle başarılmaması her şeyden evvel sayım memurlarının bu işi can ve gönül-

den yapmalarına bağılıdır. Bunun için de işbu talimatnameyi dikkatle birkaç defa okumaları ve harfiyen tatbik eylemeleri icap eder.

Kontrol memurları,

Madde 2 — Şehir ve kasabalarda ve mıntika adedi fazla olan sair yerlerde beş sayım mıntikası için bir (sayım kontrol memuru) tayin edilmiştir.

Kontrol memurlarının vazifeleri sayım memurlarının sayım işini hakkı ile ifa edip etmediklerini kontrol etmek ve icabında onlara yardım eylemektir. Bundan maada aşağıdaki maddelerde gösterilen vazifeleri de yapacaklardır.

Sayım evrakı,

Madde 3 — Her mevkide umumî sayım gününden en geç on gün evvel vali, kaymakam ve nahiye müdürleri sayım memurlarına aşağıda sayılan vesikaları imza mukabilinde teslim edeceklerdir.

- 1 - Nüfus sayımı defteri;
- 2 . Sayım mıntikası binalar cetveli;
- 3 - Sayım ve kontrol memurlarının vazifeleri hakkındaki talimatname;
- 4 - Bunları koymağa mahsus hususî zarf.

Bu vesikaların teslimi sırasında kontrol memurları da hazır bulunarak sayım memurlar ile şahsan tanışacaklardır.

Sayım mıntikalarının ziyareti:

Madde 4 — Üçüncü maddede sözü geçen vesikaların tevzi edilmesini müteakip ve en geç sayım gününden dört gün evvel her kontrol memuru kendi sahasına tayin edilen sayım memurlarım yanma alarak her birine kendi mıntı-

kasını gezdirecek, mıntıkasının sınırlarını ve binalar cetveline nazaran bulundukları yerleri birer birer gösterecek- tir. Bu esnada bir sayım mıntıkası dâhilinde numaralanmamış veya numaralanıp ta numarası o mıntıkanın binalar cetveline yazılmamış, içinde insan oturan herhangi bir yere tesadüf olunduğu takdirde bu kabil yerlere, en yakın olan binanın numarası mükerrer olarak verilecek ve mıntika binalar cetveline ilâve edilecektir.

Müteaddit mıntikalar arasında zikredilen şekilde numarasız binalara tesadüf edildiği takdirde bu gibi yerler de, en yakın mıntıkaya bağlanarak aynı veçhile mükerrer numara verilecek ve bu numara bağlandığı mıntıkanın binalar cetveline ilâve olunacaktır. Kontrol memurları da bu suretle keşfedilen numarasız binalar hakkında vali, kaymakam veya nahiye müdürlerine ayrıca tahriren de malûmat vereceklerdir.

Kontrol ve sayım memurları, mıntıkları ziyaretleri esnasında içinde hiç insan oturmayan veya sayım gününde içinde insan bulunmayacağı muhakkak olan boş binaların, binalar cetvelindeki numarası hizasına (boştur) kelimesini yazacaklardır.

Kontrol memuru tayin edilmeyen yerlerde veya edilip te herhangi bir sebeple kontrol memurunun bulunmadığı ahvalde sayım memurları sayım gününden en az dört gün evvel kendi mıntıklarını dolaşarak mıntıkanın sınırlarını, binaların vaziyetini görerek tanıyacaklar ve numarasız binalarla boş olan binalar için mıntika binalar cetveline lâzım gelen şerhi, yukarıda işaret edildiği şekilde, yazacaklardır

Sayımdan önce sayım defterlerine yazılacak yazılar:

Madde 5 — Sayım memurları sayım defterlerinin kabında ve sual varakalarının her yaprağın baş tarafındaki mıntika numarasını, vilâyet, kaza ve nahiye ve köy isim

lerini ve sayım vesikalarını koymağa mahsus zarfların üzerindeki aynı malûmatı sayımdan evvel dolduracaklardır.

Bu yerlere yazılacak isimler, sayım mıntıkanın bulunduğu vilâyet, kaza, nahiye ve köylerin ismidir. Nüfusun esas ikametgâhı ile alâkası yoktur.

Ücret ve yol masrafı:

Madde 6 — Sayım ve kontrol memurluğu vazifesi ücretsizdir. Fakat kendi ikametgâhları olan şehir haricinde sayım ve kontrol memurluğu vazifesi alanlara nüfus sayımı tahsisatından yalnız' yol masrafı verilir. Yol masrafından maksat; nakil vasıtasına, gidip gelme için verilen paradır. Masrafın kilometre üzerinden tahakkuk ettirilmesi veya yevmiye vesaire namı ile hakikî nakliye ücretine ilâveler yapılması alâkadarların mesuliyetini muciptir.

Cezalar:

Madde 7 — İşbu talimatname hükümlerini, cezaî müeyyide zikredilmeyen maddeleri de dâhil olduğu halde bilâ mazeret tatbik etmeyen ve sayım kontrol memurları vali, kaymakam ve nahiye müdürleri tarafından sayım kanunun 6 ncı maddesine tevfikan para cezası ile cezalandırılacaklardır.

Sayım gününde yapılacak işler

Sayımın başlama zamanı:

Madde 8 — Sayım günü, sayım ameliyesi en geç sabahleyin saat sekizde başlayacaktır. Sabahleyin saat sekizde vazifesi basma makbul bir mazeret olmaksızın gelmemiş veya mazereti olduğunu vaktinde haber vermemiş olan sayım ve kontrol memurları sayım kanununun hükümlerine tevfikan tecziye olunacaklardır.

İşe başlayış:

Madde 9 — Sayım günü sabahı her sayım memuru yanında sayım defteri, mıntika binalar cetveli, sayım talimatnamesi ve bunları koymağa mahsus zarf ve mürekkepli kalem veya renkli kurşun kalemi bulunduğu halde en geç saat sekizde mıntikasındaki ilk binanın önüne gelmiş ve işe başlamış bulunacaktır. Halkın evlerde fazla beklettiril- memesi ve memleketin hayatı umum İyesinin müteessir olmaması için sayım memurları işlerini ortalık kararmadan evvel bitirmeğe çalışacaklardır.

Sayımdaya kimler yazılacak, kimler yazılmayacak

Madde 10 — Sayımda kayıt edilecek nüfus, münhasıran sayım günü, sayım memurlarının ziyaret ettikleri meskenlerde yani sayım günü her sayım mıntikasındaki insan oturan yerlerde mevcut olan insanlardır. İkametgâhları, aileleri evleri, barakaları ve esas yurtları ister orada ister başka yerlerde olsun, ister yerli, yabancı veya ister ecnebi bulunsun şahsan mevcut bütün nüfus bil tefrik kâmilen kayıt edilmek icap eder. Bu itibarla otellere, hanlara, apartmanlar, evlere velev en kısa bir müddet için olsun misafirden gelmiş olan yolcular, yabancılar ve ecnebler de sayım defterine kayıt edileceklerdir. Bu tahrifata nazaran bir ailenin; askerlikte, seyahatte, mekteplerde, cezaevinde. Tevkifhanede, hasta hanede veya başka bir mahalde misafirlikte bulunan efradı bu gibi yerlere bir gün için bile gitmiş bulunsa, sayım gününde evde bulunmadıkları için kayıt edilmeyeceklerdir. Çünkü bunlar bulundukları yerlerde savıma tâbi tutulacaklardır.

Buna mukabil esasen askerlikte, yatı mekteplerinde veya bunlara benzer yerlerde yaşamakta oldukları halde tesadüfen sayım günü evlerinde bulunan kimseler bulundukları evde kayıt edileceklerdir.

Şu halde sayım memurları sayım günü ziyaret ettik

leri meskenlerde hazır bulunan insanların kâffesini yazmakla iktifa edecekler, namevcut nüfusu katiyen nazarı itibara alınmayacaklardır.

Yalnız sayım günü sürülerde yaylakta bulunan çobanlar varsa bunlar ev sahihlerinden tahkik edilerek kayıt edileceklerdir.

Yazış şekli:

Madde 11 — Sayım defterlerinin mürekkep veya boyalı kalemle yazılması zarurî değildir. Renkli kurşun kalemde dahi yazılabilir. Yazıların okunaklı olmasına çok dikkat etmek lâzımdır. Deftere yazılan yazıları bilahare başka bir deftere tebyiz etmeğe lüzum yoktur. Keza evvelâ başka bir kâğıda müsvedde yaparak sonra deftere kayıt edilmesi de caiz değildir.

Numarasız binalardaki nüfus:

Madde 12 — Sayım memurları mıntıklarındaki nüfusu yazarken esasen binalar cetvelinde bulunmayan veya bu cetvele ilâve edilmemiş olan numarasız: içinde insan oturan bir yere tesadüf edecek olurlarsa orayı da ziyaret ederek içindeki nüfusu kayıt edecekler ve binalar cetvelinin sonuna, o meskenin bulunduğu yeri işaret edeceklerdir.

Yardımcı sayım memuru istenmesi:

Madde 13 — Sayım memurları tayin edildikleri mm- takalarda tahmin edilen miktardan pek fazla nüfus bulunduğunu ve bu nüfusun ortalık kararmadan evvel kaydının bitirilmesi mümkün olamayacağını anlayacak olurlarsa, kontrol memuru vasıtası ile veya telefonla veyahut bekçi, polis, jandarma ve asker gibi vasıtalarla vali, kaymakam ve nahiye müdürüne haber gönderip yardımcı sayım memuru isteyeceklerdir.

Sayım memurlarının yazmayacağı nüfus:

Madde 14 — Her sayım memurunun tayin edildiği mıntıkanın binalar cetveline dâhil olduğu halde nüfusunu kayıt etmeyeceği yerler şunlardır:

- 1 - Asker ve jandarma kışlaları,
- 2 - Asker ve jandarma karakolları,
- 3 - Askerî, mülkî ve hususî bütün hasta haneler, dispanserler, sanatoryumlara,
- 4 - Askerî, mülkî veya hususî yatı mektepleri, talebe yurtları (yatısı hiç olmayan mekteplerdeki nüfusu sayım memurları yazacaklardır.)
- 5 - Askerî ve mülkî Cezaevleri ve tevkifhaneler,
- 6 - Sefarethaneler, Maslahatgüzarlıklar ve konsolosluklar.

Yukarıda altı fıkrada zikredilen binaların binalar cetvelindeki numarası hizasına (ziyaret edilmemiştir) şerhi verilecektir.

Yazışta dikkat edilecek noktalar:

Madde 15 — Sayım memurları mıntıkalarındaki evleri birer birer ziyaret edip nüfusu kayıt ederken her şahsı bizzat görerek sual soracaklardır. Ancak küçük çocuklar, hastalar, sakatlar ve sayım memurlarının yanına çıkamayacak sair kimseler hakkında aile reisinden veyahut aileye mensup kimselerden izahat almakla iktifa edeceklerdir. Bazı yerlerde küçük çocuklarla ağır hastaların yazılmak istenmediği ilk tahrirde görülmüştü. Bu gibilerin sayım harici kalmamasının temini için sayım memurları her binanın aile reisine bu kabil kimseler olup olmadığını soracaklardır.

Kalabalık binalar:

Madde 16 — Bazı binalarda birkaç aile oturduğu veya binanın bir odasında münferiden yaşayan bekârlar bulunduğu halde sayım memuruna kapıyı açan ev sahibinin yalnız kendi ailesi efradını yazdırarak binanın diğer kısımlarındaki kimselerden bahsetmemesi ihtimali vardır. Bu gibi vaziyetlerdeki nüfusun sayım harici kalmaması için sayım memurlarının bir binadaki nüfusu yazdıktan sonra o binada bu kabil kimseler olup olmadığını sormaları ve bu gibi kimseler varsa onları da sayım defterlerine yazmaları lâzımdır.

Cevapların yazılışı:

Madde 17 — Sayım defterindeki suallerin cevapları aşağıdaki izahata göre doldurulacaktır:

a) Defterin baş tarafında ve sağ köşede çerçeve içindeki yere sayım mıntika numarası ile ziyaret edilecek binanın numarası yazılacaktır.

h) Esas soru varakasının ilk satırlarındaki vilâyet, kaza, nahiye ve köy isimleri yerine sayım yapılan yerin vilâyet, kaza, nahiye ve köy isimleri yazılacaktır. Bu sütunların yazılan şahsın doğum yeri veya ikametgâhı ile hiçbir alâkası yoktur.

(a) ve (b) fıkralarındaki malûmatın sayım gününden evvel doldurulması daha muvafıktır.

Yazma işine başlarken, sayımı yapılacak şahsın adı ve soyadı yazdıktan sonra esas suallere geçilecek ve sırası ile:

Birinci soru karşısına:

Şahsın erkek veya kadın olduğu yazılacaktır.

İkinci soru karşısına:

Şahsın yaşı yazılacaktır. Doğum tarihi yazılmayacaktır.

Tır. Eğer şahıs Bir yaşından büyük bir insan ise سوالin üst sütununa (10 veya 35) gibi sene hesabı ile yaş yazılır.

Şayet şahıs, bir yaşından küçük çocuk ise سوالin birinci sütunu boş bırakılarak ikinci sütununa kaç aylık olduğu yazılacaktır. (8 aylık, 3 aylık) gibi.

Eğer sayım memuru söylenen yaşın, görünüşe nazaran yanlış olduğunu sezecek olursa bu gibilerin nüfus kâğıtlarını tetkik ederek yaşı ona göre yazar.

Üçüncü سوالin karşısına:

- a) Başından hiç nikâh geçmeyen kadın veya erkek için (bekâr);
- b) Halen karısı veya kocası olan erkek veya kadın için (evli);
- c) Evlenmiş olup da karısı veya kocası ölmüş olan ve bir daha evlenmemiş bulunan kadın ve erkekler için (dul).

ç) Evlenip te boşanmış ve tekrar evlenmemiş olan kadın ve erkek için (boşanmış) yazılacaktır.

Aralarında nikâh rabıtası olmaksızın bir arada yaşı- yanlar evli yazılmayacaklardır.

Dördüncü سوالin hizasına:

Yeni harflerle matbu bir yazıyı okuyabilenler için (evet), okuyamayanlar için (hayır) cevabı yazılacaktır.

O lisanları ile yazı yazmasını bilenler için de (evet) cevabı yazılacaktır.

Altıncı سوالin karşısına:

Türkiye’de doğanlar için doğurduğu vilâyetin veya kazanın ismi (Tekirdağ, Haymana gibi), ecnebi memleketlerde doğanlar için yalnız doğduğu memleketin ismi yazılacaktır. (Almanya, Fransa, Rusya gibi).

Yedinci سوالin karşısına:

Topallık, sağırılık, dilsizlik, körlük, çolaktık, kamburluk ve emsali göze görünür sakatlıklar yazılacaktır.

Kör, total ve çolakların yalnız bir uzuvdan mı yoksa ikisinden de mi malûl oldukları tespit edilecektir. (Bir gözü kör, bir kolu çolak gibi).

Bu sakatlıkların bir kaçını aynı kimsede bulunursa her biri ayrı ayrı yazılacaktır. (Bir gözü kör ve bir ayağı total gibi).

Sekizinci سوالin karşısına:

Bu sualden annesinin konuştuğu dil değil, ev halkının her gün aralarında konuştukları dildir. Henüz konuşmak istemeyen çocuklar için de evde konuşulan dil yazılacaktır.

Dokuzuncu سوالin karşısına:

O nüfusun ana dilinden maada hangi dilleri konuşmasını bildiği yazılacaktır.

Eğer o şahıs ana dilinden maada birkaç dil biliyorsa bunlardan yalnız en iyi bildiği dil yazılacaktır.

Onuncu سوالin karşısına:

İslâm olanlar için, mezhep zikredilmeksizin yalnız (İslâm), Museviler için (Musevi), Hristiyanlar için (Protestan, Katolik, Ortodoks, gregoryen. ilh.) mezhepleri zikredilmek suretiyle cevap verilecektir.

(Hristiyan) veya (Ermeni) gibi mezhebi ve dini vazihın ifade etmeyen cevaplar yazılmamalıdır.

Küçük çocuklar için ailesinin tâbi olduğu din yazılacaktır.

On birinci سوالin karşısına:

O şahsın hangi devlet tebaası olduğu yazılacaktır.

(Türk tebaası, Alman tebaası, Fransız tebaası gibi).

On ikinci سوالin karşısına:

Bu سوالin cevabında esas her şahsın o sırada tuttuğu iştir. Eğer şahsın muayyen bir mesleği, sanatı veya bir vazifesi varsa o meslek, sanat veya vazifenin adı yazılacaktır. Meselâ: devlet memuru, banka memuru, çiftçi, makinist, bakkal, şoför, doktor ilh. gibi.

Muayyen bir iş tutmayarak iratlar ile geçinen kimseler için (mütekait, memur veya zabıt, irat sahibi) cevabı yazılacaktır. Böyle olmayıp ta şahsın hiçbir meslek, meşgale veya vazifesi yoksa سوالin karşısına (yoktur) cevabı yazılacaktır.

Mektebe giden çocuklar (talebe) diye yazılacak, mektebe gitmeyenler için (yoktur) cevabı verilecektir.

Devamlı olarak ziraatta çalışan kadınlar (çiftçi) diye yazılacaktır.

On üçüncü, سوالin karşısına:

Bu soruları cevabının şahsın yaptığı iş ile alâkası yoktur. Meselâ; bir doktor bir fabrika doktoru olarak çalışabileceği gibi, bir çiftlik doktoru olarak da çalışabilir. Keza bir muhasebeci, bir bankada muhasip olabileceği gibi bir matbaada veya sanayi müessesesinde de muhasip olabilir. Bu sualden maksat, bu kimselerin meslek veya sanatlarını hangi nevi müesseseler dâhilinde yaptıklarını tespit etmektir. Bu itibarla bir mesleği, sanatı veya vazifesi bulunduğunu bildiren kimsenin meslek, sanat veya vazifesinin ismi yukarıdaki on ikinci سوالin hizasına yazıldıktan sonra meselâ: Bir makinist için on üçüncü سوالin hizasına icabına göre (un fabrikasında, dokuma fabrikasında, zeytinyağı fabrikasında, elektrik fabrikasında ilâh. gibi) içinde çalıştığı müessesenin mahiyetini gösteren bir cevap yazılacaktır. Keza tüccar veya tüccar kâtibi olduğunu söyleyen bir kimse için de bu سوالin hizasına (bakkallık, ma

nifaturacılık, komisyonculuk ilâh. gibi) ne nevi ticaret yapıyorsa o ticaretin ismi yazılacaktır.

On dördüncü sualin karşısına:

Mesleğinin ziraat, sanayi veya ticaret olduğunu söyleyen şahıstan, o meslekte ne sıfatla çalıştığı sorulacaktır. (Patron mu, mal sahibi mi, işçi mi, usta (kalfa) mı, mühendis mi, memur mu) bunlardan hangisi ise o, cevap olarak yazılacaktır.

Boş kalacak sütun:

Madde 18 — Sayım defterlerinin sağ tarafında (bu sütuna hiçbir şey yazılmayacaktır) unvanlı yerin boş bırakılması lâzımdır. Bu sütun bilâhare sayım defterlerinin istatistik umum müdürlüğünde tasnifi esnasında kullanılacaktır.

Sayım ve kontrol memurlarının nereye yazılacağı:

Madde 19 — Sayım memurları kendilerini sayımını yaptıkları mıntika defterinin en sonuna kayıt edeceklerdir. Kontrol memurları tayin edildikleri mıntikalardan birincisine ait defterin sonuna kendilerini yazdıracaklardır.

Suallere cevap vermeyecek olanlar:

Madde 20 — Suallere hiç cevap vermeyen veya kasten yanlış veya eksik cevap verenlere, sayım memurları bu hareketlerinin kanunen 5-25- lira para cezası mucip olduğunu ve bu para cezası derhal ödenmezse hapse tahvil olunacağını ihtar ve izah edeceklerdir. Bu ihtara rağmen yine cevap almazlarsa, münazaa veya münakaşaya meydan vermeden mümkün olduğu takdirde derhal, olmadığı takdirde sayını ameliyesinin hitamını müteakip vali, kaymakam ve nahiye müdürlerine bu gibilerin isim ve adreslerini bildireceklerdir.

Sayım esnasında ikram kabulü:

Madde 21 — Sayım ve kontrol memurlarının ziyaret

ettikleri binalarda oturup sohbet etmeleri, yemek yemeleri, meşrubat vesaire ikramlar kabul eylemeleri velhasıl sayım işinin teahhürüne sebep olacak herhangi bir here- kette bulunmaları memnudur. Bu memnuiyet hilâfına hareket edenler vali, kaymakam veya nahiye müdürleri tarafından sayım kanununun 6 ncı maddesi hükmüne tevfikân tecziye edileceklerdir.

Kontrol memurlarının sayımdan sonra bulunacakları yerlerin tespiti:

Madde 22 — Kontrol memurları sayım işini bitiren sayım memurlarının defterleri kendisine derhal teslim edebilmeleri için sayımın başlamasından 3-4 saat sonra veya sayım ameliyesinin hitamını müteakip mıntıkaların hangisinde ve nerede bulunacaklarını daha evvel tespit ederek sayım memurlarına haber vereceklerdir.

Sayım ve kontrol memurlarının tecziyesini mucip haller:

Madde 23 — Sayım memurlarının mıntıkları dâhilindeki binalardan bazılarım veya bir binanın bazı kısımlarım. İçinde insan bulunduğu halde mazeretsiz olarak ziyaret etmedikleri ve nüfuslarını yazmadıkları anlaşıldığı takdirde vali ve kaymakamlar bu gibileri, sayım kanununun 6 ncı maddesindeki cezanın en ağırı ile cezalandıracaklarda. Aynı veçhile kontrol memurlarının da kontrol işini iyi yapmamak suretiyle bir kısım nüfusun sayım harici kalmasına meydan verdikleri anlaşıldığı takdirde bunlar da aynı surette tecziye edileceklerdir.

Sayımdan sonra yapılacak işler

Sayım defterlerinin teslimi:

Madde 24 — Her sayım memuru binalar cetvelinde

yazılı ve mıntıkasına dâhil bulunan kâffesini ziyaret ve içindeki nüfusu kayıt ettikten sonra yazdıklarını birer birer gözden geçirecek, eksik bir nokta kalmadığına ve mıntika binalar cetvelindeki bütün binaları ziyaret ettiğine kanaat hâsıl eyledikten ve binalar cetvelinin altını imza ettikten sonra sayım defterini binalar cetvelini hususî zarfına koyarak kapatmaksızın sayım gününün akşamına kadar kontrol memuruna, kontrol memuru olmayan yerlerde mahallin en büyük mülkiye âmirine teslim edecektir. Kontrol memuru tayin edilmiş olduğu halde, kontrol memurunu o gün bulamayan sayım memurları da zarfları doğrudan doğruya mahallin en büyük mülkiye âmirine (köylerde muhtarlara) teslim edeceklerdir. Eğer köye şehirden gönderilmiş sayım memuru varsa bu memur köyün bütün sayım defterlerini alarak derhal merkeze getirecektir. Sayım defterini sayım bittikten sonra bir saatten fazla teehhürle teslim eden sayım ve kontrol memurları vali, kaymakam ve nahiye müdürleri tarafından sayım kanununun 6 ncı maddesine tevfikân tecziye edileceklerdir.

Kontrol memurlarının son işlem.

Madde 25 — Kontrol memurları, sayım memurlarının kendilerine teslim edecekleri sayım defterlerini binalar cetvelde karşılaştırarak binalar cetvelinde yazılı bütün meskenlerin ziyaret edildiğine kanaat hâsıl ettikten sonra sayım defterinin münderecatını birer birer gözden geçireceklerdir. Eğer bazı binaların ziyaret edilmemiş veya savım memurunun bir kısım meskenleri, binalar cetvelinde boş olduğu yazılmadığı halde ziyaret etmediklerini görecektir, haber alacak veya şüphelenecek olurlarsa derhal alâkadâr savım memuru ile veya kendisi bizzat mahalline giderek bu eksiklikleri tamamlayacaklardır. Keza her nüfus hakkında yazılan cevaplarda aşikâr bir yanlışlık veya sebebi izah edilmeyen bir eksiklik görecektir olurlarsa bunları da itmam edeceklerdir. Kontrol memurları bunu müteakip her defterde kaç kişi yazılı olduğunu def

terin kapağındaki mahalli mahsusa işaret ederek altını imzaladıktan sonra zarfına koyup kapatmaksızın en geç sayım gününün akşamı şehirlerde vali, kaymakam veya nahiye müdürlerine, köylerde muhtarlara teslim edeceklerdir. Köy muhtarları bu defterleri derhal vilâyet veya kaza merkezlerine yetiştireceklerdir.

1958

1940 Umumi Nüfus Sayımı Talimatnamesi

Vali, kaymakam ve nahiye müdürlerinin

vazifeleri

BİRİNCİ KISIM

Umumî Esaslar

Sayım tarihi:

Madde 1 — Umumî nüfus sayımı hakkındaki 6-7-1939 tarih ve 3700 numaralı kanuna tevfikân 1940 senesi Birincilerin ayının 20 nci pazar günü Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde umumî nüfus sayımı yapılacaktır.

Sayım işi memleketin her yerinde aynı günde başlayıp aynı günde bitecektir.

Sayımın esası ve sayım defterleri:

Madde 2 — Sayım işi, mevcut nüfusun, bir gün zarfında sayım defterlerine (Örnek: A) sayım memurları tarafından ev ev dolaşarak birer birer, kaydı suretiyle yapılacaktır.

Sayıma girecek nüfus:

Madde 3 — Umumî nüfus sayımının gayesi; 20 Birinci teşrin 1940 pazar günü Türkiye Cumhuriyeti hudutları dâhilindeki yerlerde bizzat mevcut bulunan insanların sayısını tespit etmektir. Şu halde sayım günü, sayım defterlerine yazılacak nüfus, her sayım mıntıkasında, o gün bizzat mevcut bulunan insanlardır. Yani; her sayım mıntıkasında o gün mevcut bulunan yerli, yabancı ve ecnebi insanlar bil tefrik sayıma dâhil edileceklerdir. Bu esasa nazaran sayım yapılan yerlerin asıl ahalisinden

Olup ta herhangi bir sebeple sayım günü başka bir yere gitmiş olanlar veya başka bir sayım mıntıkasında bulunanlar sayıma dâhil edilmeyeceklerdir. Çünkü bu gibiler o gün şahsen bulundukları sayım mıntıkasında sayıma dâhil edileceklerdir.

Hülâsa; nüfusun ikametgâhı aslisinin, sayımla hiçbir alâkası yoktur. Sayım günü sayım memurlarının ziyaret edecekleri binalarda mevcut bulunan insanların kâffesi (yerli, yabancı, ecnebi) sayıma dâhil edilecek ve bir hane halkından olup ta herhangi bir sebeple o gün oturduğu yerde bulunmayan kimseler dâhil edilmeyeceklerdir.

Bazı yerlerde küçük çocukların ve ağır hastaların ve çok yaşlı kimselerin sayıma dâhil edilmek istenilmediği evvelki sayımlarda görülmüştü, bu gibilerin de sayım defterlerine behemehâl dâhil edilmeleri temin olunacaktır.

Numaratajın ehemmiyeti:

Madde 1 — Sayımın doğru yapılabilmesi; her mevkide insan oturan veya insan oturması muhtemel olan (ev, apartman, mektep, kışla, dükkân, resmî bina, karakol, sabit çadır, mağara, kovuk, hamam, cami, kilise... ilâh) gibi yerlerin sayımdan evvel kâmilten numaralanmasına bağlıdır.

İnsanları bulabilmek için bunların bulundukları yerleri bilmek; lâzımdır. İçinde insan bulunabilecek yerler sayımdan evvel sayım ameliyesini hazırlayan kimseler tarafından bilinmeyecek olursa, buralara sayım memuru gönderilmeyeceği için bu kabil yerlerdeki nüfus, sayım harici kalmış olur. Şu halde numaralama işi sayımın temeli demektir. Bu işin en küçük bir hataya meydan vermeyecek şekilde çok itina ile hazırlanması icap eder.

Bu itibarla numaralama talimatnamesinin tatbikine idare reisleri azamî ehemmiyeti vermelidirler.

Numarataj kontrolü:

Madde 5 — Numaralama işi nüfus sayımı gününe kadar, Dâhiliye Vekâleti ve istatistik umum müdürlüğü tarafından her tarafta köylere varıncaya kadar teftiş ettirilecektir. Numaralama işinin tam olarak, yapıldığı bildirildiği halde teftiş neticesinde hatalı görülen yerlerin alâkadar memurları, yani; belediyesi olan yerlerde belediye reisleri ve köylerde muhtarlar sayım kanununun 6 ncı maddesi hükmüne tevfikân tecziye olunacaklardır.

Numaralama ameliyesinde muvaffakiyetleri görülenlerin de taltifleri cihetine gidilecektir.

Göçebe nüfusun sayımı:

Madde 6 — Senenin hiçbir mevsiminde sabit veya muvakkat hiçbir ikametgâhı olmayıp tamamen göçebe halinde yaşayan nüfusun tespiti şekli ayrıca tebliğ olunacaktır.

Sayım acil ceza hükümleri:

Madde 7 — 3700 numaralı umumî nüfus sayımı kanununun 6 ncı maddesine ve bu talimatnamenin 23 üncü maddesine tevfikân sayım memurluğu vazifesini makbul bir mazerete müstenid olmayarak kabul etmeyenlerle işbu talimatname hükmüne mugayir harekette bulunanlardan 5 liradan 25 liraya kadar ve sayım memurluğuna tayin olunanların bu vazifeyi kabul etmelerine mani olan kimselerden de 10 liradan 50 liraya kadar hafif para cezası alınacaktır.

Bu cezalar sayım yapılan yerin en büyük mülkiye memurları (Vali, kaymakam, nahiye müdürü) tarafından tertip olunur. Bu cezalar aleyhine itiraz ve temyiz yapılamaz.

Sayım cezalarının infazı şekli:

Madde 8 — 7 nci madde mucibince tertip edilen para

cezasını vermeyenler hakkında aynı kanununun 7 nci maddesine tevfikân en büyük mülkiye memuru tarafından Cumhuriyet müddeiumumiliğine yazılacak tezkere üzerine sulh mahkemelerince ceza görenlerin kendileri celp edilmeksizin her bir lira için bir gün hapis edilmelerine karar verilir.

İKİNCİ KISIM

Sayımdan evvel yapılacak işler

Sayımın hazırlanması:

Madde 9 — Umumî nüfus sayımı vaktinden evvel itina ile hazırlanması icap eden bir iştir. Sayım gününden evvel alınması lâzım gelen tedbirlerin bir kısmı unutulmuş veya vaktinde alınmamış olursa sayım günü meydana çıkan eksiklikleri, hataları, düzeltmek imkânı olamaz. Bu sebeple sayım hakkındaki talimat ve emirlerin zamanında ve tamamı tamamına tatbik edilmiş olması icap eder. Bu ciheti takip ve temin etmekten sırası ile nahiye müdürleri kaymakamlar ve valiler mesuldürler.

Talimatnamelerin okunması:

Madde 10 — Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri numaralama talimatnamesiyle sayım ve kontrol memurlarına ait talimatnameleri dikkatle mütalaa ve tetkik etmelidirler.

Kaymakamlarla nahiye müdürleri işbu talimatnameleri alarak mütalaa ve tetkik ettiklerini derhal vilayete bildirecekler, valiler de bu işe ait talimatnamelerin kaymakam ve nahiye müdürlerine tevzi edilerek münderecatına ıtıla hâsıl olduğunu, talimatnamelerin vusulünden en geç on beş gün sonra istatistik umum müdürlüğüne tahriratla haber vereceklerdir.

Numaratajın kontrolü Şekli:

Madde 11 — Numaralama ameliyesi ikmal edildikten sonra, sayımdan evvel vali, kaymakam ve nahiye müdürlerine teveccüh eden en mühim vazife; bu işin hakkı ile yapılıp yapılmadığını mümkün olduğu nispette bizzat veya zabıta, jandarma vesaire teşkilât vasıtası ile her yerde kontrol ettirmektir. Gecen nüfus sayımlarında yapılan tetkikler numaralama işinin en iyi yapıldığı zannedilen yerlerde bile bir kısım binaların numaralanmamış olduğunu göstermiştir. Bilhassa sokak taksimatı muntazam olmayan şehirlerde bir kısım binaların numarasız kalması ihtimali çok varittir. Bundan maada binaları dağınık olan veya bağ ve bahçelerle muhat bulunan yerlerde meselâ küçük barakalar, kulübeler, köşkler, bekçi kulübeleri, taş, maden, kiremit, kireç ocakları gibi içinde insan yatması muhtemel olan birçok yerler numaralanmamış olabilir. Yapılacak kontroller bilhassa bu gibi yerleri meydana çıkarmak ve bunlara da numara konulmasını temin etmek gayesine matuftur.

Keza, şehirler ve kasabalar civarında veya köylerin açıklarında ve bilhassa şehir, kasaba veya köylerin sınırları haricinde kalan yerlerde tuzlalar, değirmen, çiftlik binası, depo, ağıl, fabrika, karakol, han, kaplıca, istasyon, bekçi kulübesi, kışi geçirmek üzere kurulmuş çadırlar gibi ⁽¹⁾ münferit ve merkezden uzak yerler bulunur ki bu gibi yerlerin de numaralama işinde unutulması muhtemeldir. Yapılacak teftişler neticesinde bunların da numaralama talimatnamesinde bu hususta derpiş edilen hükümler dairesinde numaralandırılması idare reislerinin ehemmiyetle nazarı dikkate alacakları bir noktadır.

¹ 6 ncı maddede zikredildiği üzere senenin hiçbir mevsiminde sabit ikametgâhı olmayan tamamen göçebe aşiretlerin çadırları bu meyana dâhil değildir.

Talimatnamelerin harfiyen tatbiki.

Madde 12 — Sayımda, elde edilecek neticelerin faydalı olabilmesi için; hazırlıkların her tarafta aynı şekilde ve şartlar dâhilinde ve talimatnamelerin emrettiği veçhile yapılması icap eder. Bunun için talimatnamelerin harfiyen tatbik edilmesi ve hiçbir ferdin veya makamın talimat ve emirler haricinde indî hareketlere ve tefsirlere kalkışmaması lâzımdır.

Sayıma ait matbu evrakın muhafazası.

Madde 13 — Sayım işleri için gönderilecek bilumum cetvel, defter vesaire matbuaların sayımın gayrı işlere tahsis ve sarfı caiz değildir. Bilhassa sayım defterlerinin herhangi bir suretle ziyana veya tecrübe için sayımdan evvel bile müsaade sarfına sebebiyet verenler şiddetle mesul tutulacaklardır.

İstizahlar:

Madde 14 — Sayıma ait emir ve talimatnamelerin her hangi bir noktasının tatbikinde tereddüt hâsıl olacak olursa vali ve kaymakamlar derhal en çabuk vasıta ile (Ankara'da Yenişehir'de istatistik umum müdürlüğüne) müracaat ederek izahat isteyeceklerdir. Umum müdürlük bu müracaatlara en geç 24 saat içinde cevap verecektir.

Sayım memurlarının yetiştirilmesi, tecrübeler:

Madde 15 — Umumî nüfus sayımının muvaffakiyetle icrası, sayım memurlarının gayet iyi yetişmiş olmalarına bağlıdır. Bütün sayım memurlarının, halka sorulacak sualleri ve alınacak cevapları kâmilen aynı şekilde anlamış olmaları icap eder. Bunun için vali; kaymakam ve nahiye müdürleri sayım gününden evvel içtimalar tertip ederek sayım memurlarına yapacakları işin gayesini, ehemmiyetini ve sureti icrasını gayet vazih şekilde ve ameli misallerle izah edeceklerdir. Bu maksatla küçük mikyasta tecrübeler yapılması faydalı görüldüğü takdirde daha önce

istatistik umum müdürlüğünün müsaadesi alınmak suretiyle bu kabil tecrübeler yapılabilir.

Sayım hakkında radyo konferansları.

Madde 16 — Sayımdan evvel, istatistik umum müdürlüğü radyo ile sayım ve kontrol memurları için konferanslar tertip edecektir. Bu konferansların gün ve saati ile devam müddeti daha evvel vali ve kaymakamlara bildirilecek ve radyo alıcı makineleri mevcut olan yerlerde vali, kaymakam ve nahiye müdürleri sayım kontrol memurlarını; halkevleri, konferans salonları, kulüp, gazino, tiyatro, sinema gibi yerlere toplayarak bu konferansları dinlemelerini temin eyleyeceklerdir.

Sayım ve kontrol memurluğuna tayin edilmiş olan devlet dairelerine veya her nevi müessese mensup kimseleri, bu daireler ve müesseseler müdürleri, konferans saatlerinde mezun addedeceklerdir.

Konferanslara makbul bir mazerete müstenit olmaksızın gelmeyenlerle, gelmeleri lâzım gelen kimselerin bu içtimalara iştirakine müsaade etmeyen daire ve müesseselerin müdür, reisi veya şefleri sayım kanunu hükümlerine tevfikân tecziye edileceklerdir.

Sayımın halka anlatılması.

Madde 17 — Nüfus sayımının bazı vergi ve mükellefiyetler konulmak gayesiyle yapıldığı hakkında halkta şüpheler uyanması muhtemeldir. Sayımın, hiçbir veçhile bir güne vergi ihdası gayesiyle yapılmadığını hükümetin bu işte buna benzer hiçbir maksadı olmadığını her fırsatta halka iyice anlatmak lâzımdır. Nüfus hakkında sayım defterlerinden çıkarılacak malûmat memleketin muhtelif mıntıkalarında ne kadar insan bulunduğunu ve bunların evsafını sadece rakam halinde gösterecek, sayım defterleri ne nüfus sicillerinde ne de başka bir işte kullanılmayarak içlerinden lâzım gelen rakamlar alındıktan sonrasında

olunacaktır. Bu itibarla toplanacak cevapların hiçbir zaman hal kın menfaatine dokunacak şekilde istimal edilmesi varit değildir. Bunun içindir ki sayım ameliyesinin gayet doğru olması ve bu suretle nüfusumuzu tanıyarak devlet ve milletin ona göre çalışabilmesi için suallere doğru cevap vermek ve hiç kimsenin sayım harici kalmamasını temin etmek bütün vatandaşların menfaati iktizasındandır. Bu cihetlerin halka mümkün olan vasıtalarla (Konferans, muhasebe, mükâleme, tamim ilâh....) anlatılması idare âmirlerine teveccüh eden bir vazifedir.

Sayıma takaddüm eden haftalarda mektep öğretmenleri tarafından talebeye sayım mevzuu etrafında bir iki defa konferans verilmesi çok faydalı olur.

Sayım mıntıklarının teşkili:

Madde 18 — Numaralama ameliyesi ikmal edildikten ve numaralama talimatnamesinin 33 üncü maddesinde adı geçen umumî binalar cetveli vücuda getirildikten sonra; sayım ameliyesinin icrası için, numaralanan binalardan aşağıda izah edilen şekilde sayım mıntıkları teşkil edilecektir.

Bir sayım mıntıkası, sayım günü bir memurun sabahın saat sekizinden en geç akşam ortalık kararmaya kadar dolaşabileceği ve en çok (200) nüfusu ihtiva eden bina adedinden mürekkep olacaktır.

Bir meskende vasatı olarak beş nüfus bulunabileceğine göre sayım mıntıklarını teşkil ederken, her sayım mıntıkasında en çok (40) binadan fazla bulundurmamak lâzımdır. Bununla beraber bazı ailelerin pek kalabalık olması veya bir binanın müteaddit kısımlarında birçok ailelerin sakin bulunması (Apartman, Yahudi hane, han ve pansiyon) gibi ihtimaller dolayısı ile bu zikredilen miktarlar mutlak olarak nazarı itibara alınmak lâzımdır. Yani nüfus miktarı kesif olan yerlerde bir sayım mıntika- sına bazen (10) ve hatta daha az bina verilmekle iktifa

edilebileceği gibi nüfusunun az olduğu bilinen yerlerde de bir mıntıkaya (40) tan fazla bina tefriki caizdir. Bu husustaki kat'î miyar, her sayım mıntıkasındaki nüfusun tahminen (200) kişiden fazla olmamasıdır.

Fazla miktarda sayım ve kontrol memuru temin edebilen şehirlerin, sayım mıntıklarını (100-150) kişilik olarak tertip etmeleri de caizdir.

İzmir, İstanbul ve Ankara şehirleri için her sayım mıntıkasının kaçır nüfusluk olacağını istatistik umum müdürlüğü tespit ve ayrıca tebliğ edecektir.

Mıntika binalar cetvelinin hazırlanması:

Madde 19 — Gerek belediye teşkilâtı olan ve gerek olmayan yerlerde, teşkil edilecek her sayım mıntıkası için bir mıntika binalar cetveli (örnek: B) vücuda getirilecektir. Bu cetvel şehirlerde belediyelerin, köylerde muhtarların hazırladıkları umumî binalar cetvelinden çıkarılacak ve her mıntıkanın numarası ile beraber mıntıkaya dâhil edilen binaların bulunduğu semtin ve sokağın ismi, binaların numaraları ve cinsleri hakkında izahatı ihtiva edecektir.

Bu cetvelleri; nahiye müdürleri; kaymakamlar ve valiler tanzim ettireceklerdir.

Sayım mıntıkları teşkilinde dikkat edilecek noktalar:

Madde 20 — Sayım mıntıkları teşkilinde aşağıdaki esasların da göz önünde bulundurulması icap eder.

1 - Her sayım mıntıkası sayım nokta nazarından bir cüz 'tam teşkil eder. Binaenaleyh sayım mıntıkası adedi kadar sayım memuru istihdam edileceği göz önünde tutulmak: lâzımdır.

2 - Sayım yapılan her şehir, kasaba veya köy dâhilinde veya etrafındaki her bina muhakkak bir mıntıkaya bağlı

olmalı ve bir bina iki mıntıkada mükerreren dâhil bulunmamalıdır.

3 - Dağlık arazi sahalarındaki dağınık binalarla şehir ve kasabaların hariç ve etrafındaki münferit binalardan di müstakil mıntıkalar teşkil olunabilir. Bu takdirde dikkat edilecek nokta, bu gibi yerlerdeki binaların sayım memurlarının sayım gününde dolaşabileceği derecede yekdiğerine yakın olması veya az miktarda nüfusu havi bulunmasıdır.

Şehirlerde ve köylerde sayım mıntıklarının teşkili.

Madde 21 — Sayım mıntıkları teşkilinde sokak isimleri veya numaraları olan ve belediye teşkilâtı bulunan, yerlerde belediye teşkilâtı olmayan yerler aşağıda izah olunduğu üzere birbirinden farklıdır.

A - Numaralanması Sokak esası üzerine olan yerlerde mıntika teşkilâtı şöyle yapılır:

Bu gibi yerlerde mıntika teşkili için esas, sokaktır. Mahalle teşkilâtı katiyen nazarı itibara alınmayacaktır. Böyle yerlerde mıntika teşkil edilirken mıntıklar, bir sokaktan ve müteaddit sokaklardan yapılabileceği gibi eğer sokak dâhilindeki bina adedi pek fazla ise bir sokak üzerinde müteaddit mıntıklar da teşkil olunabilir. Meselâ; 40 tan fazla binası olan sokaklarda binaların numarasına göre müteaddit mıntıklara ayrılır ve sokağın tek numaralar ile bir mıntika, çift numaralar ile de bir mıntika teşkil olunur.

Büyük şehirlerde mıntika teşkilâtı yaparken her şeyden evvel şehri büyük semtlere ve bu semtleri de icap ederse guruplara ayırmak ve bunlara birer sıra numarası vermek ve mıntıkları semtler veya guruplar dâhilinde teşkil etmek caizdir.

B - Belediye teşkilâtı olmayan yerlerde sayım mıntıkları teşkilâtı şöyle yapılır.

Bina adedi 50 yi mütecaviz bulunmazsa taksimat icrasına lüzum yoktur. Bütün binalar bir sayım mıntıkası addolunur. Ancak; bu binalardaki nüfus miktarı ziyade ise o mıntıkanın memuruna yardımcı bir sayım memuru verilir.

Bina miktarı 50 den fazla olursa iki veya daha fazla mıntika teşkil edilir. Meselâ; birinci mıntika 50 numaraya kadar olan binaları, ikinci mıntika 51 - -100, üçüncü mıntika 101 - 150 ye kadar olan binaları ihtiva eder.

Sayım kontrol cetvelinin kullanılışı:

Madde 22 — Mıntika teşkilâtı yapıldıktan sonra şehirlerde semt itibariyle, küçük kasabalarda ve köylerde bütün kasaba ve köy itibariyle her mıntıkaya bir sara nu- marsı verilecek ve bu işi müteakip sayım kontrol cetveli (Örnek: C) aşağıdaki şekilde doldurulacaktır:

Cetvelin birinci sütununa mıntika sıra numaraları;

İkinci sütununa her mıntıkaya dâhil olan sokakların isimleri veya numarası;

Üçüncü sütununa her mıntıkadaki binaların ilk ve son numaraları (1-40 veya 41 - 80 veyahut 81-120 gibi);

Dördüncü sütuna bilahare her mıntıkanın sayım memurlarının isim ve hüviyeti;

Beşinci sütununa sayım memurunun muvazzaf hane adresi; boş bırakılacak olan;

Altıncı sütuna bilahare sayım günü doldurulmuş sayım defterlerinin geldiği;

Yedinci sütuna; her mıntıkada kaydedilen erkek

ve kadın nüfusun miktarı; Yazılacaktır.

Sayım memuru tedariki.

Madde 23 — Sayım mıntıkların her birine vali, kaymakam veya nahiye müdürleri tarafından birer sayım memuru tayin edilecektir.

Nüfus sayım kanununun 5 inci maddesi, okuryazar her şahsın sayım memurluğu vazifesiyle tavgif edilebileceğini ve bu vazifeyi herkesin kabule mecbur olduğunu göstermektedir. Binaenaleyh vali, kaymakam ve nahiye müdürleri sayım memurluğu yapabilecek kabiliyette olduklarına hükmettikleri her şahsı bu vazife ile tavgif eylemek salâhiyetine maliktirler.

Gerek devlet teşkilâtına ve gerek resmî, gayri resmî sair her nevi teşekküllere mensup kimseler mafevklerinden veyahut mercilerinden istizan edecekleri beyan ile vali, kaymakam ve nahiye müdürleri tarafından tayin edildikleri sayım ve kontrol memurluğu vazifesini kabul ve ifadan imtina edemezler.

Öğretmen ve talebelerin sayım memurluğu ile tavgifi.

Madde 24 — Kâfi sayım memuru bulmak müşkül olduğu takdirde mahallin en büyük maarif âmiri ile görüşülerek bir haftayı geçmemek şart ile mektepleri tatil ettirmek ve muallim ve talebeyi sayım memurluğu ile tavgif etmek te vali, kaymakam ve nahiye müdürlerinin salâhiyetleri dâhilindedir.

Mektep talebesinden sayım memuru intihap edildiği takdirde bunların memur oldukları vazifenin ehemmiyetim halka ihsas ve telkin edebilecek yaşta olmaları nazarı itibara alınacaktır.

Sayım ve kontrol memurluğundan istisna edilenler.

Madde 25 — Sayım kanununun 5 inci maddecinin 3 üncü fıkrası hükmüne tevfikân sayım ve kontrol memurluğundan istisnası lâ<sun gelenler aşağıda gösterilmiştir:

- 1 - Sayıavlar;
- 2 - İcra Vekilleri Heyeti azası;
- 3 - Cümhur riyaseti ve Başvekâlet memur ve müstahdemleri;
- 4 - Vekâletlerin müsteşarları, umumî kâtipleri, daire reisleri, umum müdürleri müstakil şube müdürleri, Kalemî mahsus ve şifre müdür ve memurları;
- 5 - Vekâlet ve umum müdürlüklerin müstakil şube müdürleri (muhasabe, daire, zat işleri ve evrak müdürleri bu meyana dâhildir.)
- 6 - Müstakil umum müdürler ve muavinleri;
- 7 - Vekâlet ve umum müdürlüklerin bilumum müşavirleri ve müfettişleri;
- 8 - Devlet şûrası reisleri, azalan, başkâtip müddeiumumi ve baş muavinleri;
- 9 - Divanî muhasabat reisleri, azası, başkâtip, müddeiumumi, raportör ve murakıpları;
- 10 - Ankara müstakil jandarma taburu mensuplar;
- 11 - Askerî mülkî ve hususî hasta hane, dispanser ve sanatoryumların mensupları;
- 12 - Askerî mülkî ve hususî yatı mekteplerinin müdür ve idare memurları;

- 13 - Askerî fabrikalar ve harita umum müdürlüğü, mensupları;
- 14 - Mevki ve merkez kumandanları ve askerlik şubeleri reisleri;
- 15 - Binbaşı ve daha yukarı rütbedeki zabıtlar ve askerî memurları;
- 16 - Doktor ve eczacılar;
- 17 . Posta telgraf ve telefon, radyo idarelerinin bütün mensupları;
- 18 - Devlet ve şirketler tarafından işletilen demiryolları idarelerinin mensupları;
- 19 - Demiryolları işletmesi ve liman idareleri mensupları;
- 20 - Hâkimler, müddeiumumiler ve müstantikler;
- 21 - Umumî belediye hizmetleri gören su havagazı, tenvirat şirket veya idarelerinin mensupları;
- 22 - Un fabrikası ve değirmenlerinin mensupları;
- 23 . Bilumum itfaiye teşkilâtı mensupları;
- 24 - Millî, ecnebi bankaların müdürleri, idare meclisi reis ve azaları ve Ankara'da umumî merkezlerindeki muhasebe ve vezne müdür ve memurlar ile her servis için isimlerini bildirecekleri ikişer kişi.
- 25 — Emniyet ve asayiş işleriyle nüfus sayım işinin idaresi noktasından vali ve kaymakamların lüzum göreceği nispette emniyet, jandarma, orman ve gümrük muhafaza teşkilâtı mensupları.

Sayım memurlarının intihabında dikkat edilecek noktalar:

Madde 26 — Sayım ve kontrol memurlarının mümkün

meritebe tayin edilecekleri mıntıkayı tanıyan kimselerden olmasına dikkat edilecektir. Sayım memuru o mıntıkanın sekenesinden olur ve bilhassa o mıntıkada sakın halkı tanırsa vazifesini daha muvaffakiyetle ifa eder.

Sayım memurluğun hakkı ile ifa edemeyecek derecede yaşlı kimselerin sayım memurluğuna intihap edilmemeleri icap eder.

Sayım memurluğu vazifesini yapacak derecede yazı yazdığından şüphe edilen kimselerin de kısaca imtihan edildikten sonra tayinleri cihetine gidilmelidir.

Başka yerlerden sayım memuru celbi.

Madde 27 — Her hangi bir mevkide o mevkiin ahalisinden sayım memurluğu vazifesini ifa edecek kâfi miktarda insan bulunmazsa bu gibi yerler için başka mahallerden memur tayin edilir. Köylerde kâfi sayım memuru bulunmadığı takdirde başka köylerden veyahut kaza veya vilâyet merkezinden gönderilebileceği gibi ıztırar halinde bir vilâyetin bir kazasından diğer kazasına da sayım memuru gönderilebilir.

Kâfi sayım memuru bulunmayan yerlerde nasıl hareket »edileceği.

Madde 28 — Mahallerinden kâfi sayım memuru tedarik edilemeyen yerlerde bir birine yakın olan birkaç köye tek sayım memuru tayini de caizdir. Ancak; bu köylerin sayım günü akşamına kadar dolaşılacak derecede bir birine yakın ve nüfuslarının az olmasına dikkat edilecektir.

Bazı yerlerde bir sayım memuruna birkaç köy verildiği takdirde bile yine kâfi miktarda sayım memuru bulunamaması ihtimali vardır. Bu vaziyet köylerin yekdiğerinden pek uzak ve muvasala şartlarının müsait bulunmadığı ahvalde daha ziyade varittir. Bu takdirde bir sayılır.

memuruna mesafe nazarı itibara alınmaksızın vaziyete göre birçok köylerin sayımı tevdi olunabilir. Bu memurlar sayım gününden daha evvel vazifeye başlayarak memur edildikleri köylerde bulvarın nüfusu sayım defterlerine kayıt ederler Bunların uğrayacağı köylerdeki nüfusun eksiksiz yazılabilmesi için bu köylere sayım memurlarını geleceği günde bütün nüfusun hazır bulunması hakkında daha evvel müessir tebligat bulunulacaktır.

Bu suretle hazırlık ve tebligat yapıldıktan sonra sayım memuru sayım gününden münasip bir müddet evvel işe başlar ve keyfiyetten evvelce haberdar edilmiş olan köylerin nüfusunu sıra ile kayıt ederek merkeze avdetle sayım defterlerini vali veya kaymakama veya nahiye müdürüne teslim ederler. Bu köylerin muhtarları da sayım memuru gittikten sonra umumî sayım gününe kadar köyde doğanların ve köye hariçten gelenlerin isimlerini bir kâğıda, ölenlerin ve köyden çıkıp gidenlerin isimlerini de diğer bir kâğıda yazarak umumî sayım gününün ertesi günü vali, kaymakam veya nahiye müdürüne teslim ederler. Bunlar da her köyün sayım defterlerinden ölen ve çıkanları çizmek giren ve doğanları elde edilecek malûmata göre ilâve etmek suretiyle defterleri tashih ederler.

Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri sayımı bu suretle yapılacak yerlerdeki muhtarlara lâzım gelen izahatı bizzat verecekler ve bu işin umumî sayımın ertesi günü hatasız bir surette ikmaline muktezi her türlü tedbiri alacaklardır.

Bu madde, ancak sayımı bir günde yapılabilecek kâfi sayım memuru bulunmayan yerlerde ve istatistik umum müdürlüğünün muvafakati alınarak tatbik edilecektir.

Bu madde hükmü, şehirler için asla tatbik edilemez.

Yedek sayım memuru tayini.

Madde 29 — Her mevkide sayım mıntıkası adedince sayım memuru tayin edilmekle beraber umumî sayım günü her hangi bir sebeple vazifesi başına gelmeyecek veya fevkalâde bir sebeple vazifesinden ayrılması lâzım gelen memurların yerlerine ikame edilmek veya mıntıkasındaki nüfusu fazla zuhur eden sayım memurlarına yardımcı olarak gönderilmek üzere bir miktar yedek sayım memuru tayin edilir.

Yedek sayım memurları sayım günü derhal vazifeye sevk edilebilecek surette hükümet konağında hazır bulundurulacaklardır.

Sayımı memurlarına tebligat.

Madde 30 — Sayım memurlarının tayinleri kendilerine memur oldukları mıntıkanın semtini ve numarasını müşir matbu bir tezkere ile (Örnek: Ç) tebliğ edilecektir. Bu tezkere sayım memurlarının aynı zamanda ifayı vazife salâhiyetini müşir bir vesika olup, vali, kaymakam veya nahiye müdürlerinin imzasını havi olacak ve resmî mühürle mühürlenecektir.

Sayım defterleri ile mıntika binalar cetvellerinin tevzi.

Madde 31 — Sayım gününden en geç on gün evvel sayım memurluğuna tayin edilen kimselerin bizzat şahıslarına vilâyet merkezinde valiler, kaza merkezinde kaymakamlar ve nahiye müdürleri veya bunların kendi mesuliyetleri altında tayin edecekleri kimseler tarafından aşağıda yazılı vesikalar tevdi olunacaktır.

- 1 - Nüfus sayımı defteri;
- 2 - Sayım ve kontrol memurlarına mahsus talimatname;

- 3 - Mıntıkanın bina cetveli;
- 4 - Bu evrakı koymağa mahsus matbu hususî zarf.

Bu vesikaların tevzi sırasında kontrol memurları da hazır bulunacak ve sayım memurlar ile şahsan tanışacaklardır.

Köyler için köy ahalisinden tayin olunan sayım memurlarına vali, kaymakam ve nahiye müdürleri işbu vesikaları münasip görecekları kimseler vasıtası ile sayım gününden bir hafta evvel göndererek teslim ettireceklerdir.

Sayım memurları sayım memurluğu vazifesini kabul ederek ifa edeceklerine ve yukarıda sayılan vesikaları aldıklarına dair bir makbuz (Örnek: D) imzalayacaklardır. Bunu müteakip 22 nci maddede zikredilen sayım mıntıkaları cetvelinin 5 inci sütununa vali, kaymakam ve nahiye müdürleri veya onlar tarafından memur edilen kimseler sayım memurlarının muvazzaf adreslerini kayıt edeceklerdir.

Sayım kontrol memurları.

Madde 32 — Şehir ve kasabalarda ve mıntika adedi fazla olan mahallerde beş sayım mıntıkası için bir sayım kontrol memuru tayin edilecektir. Köyler için kontrol memuru tayini ihtiyaridir. Kontrol memurlarının keyfiyeti tayinlerini de sayım memurlarının tayini gibi kendilerine umumî sayımdan en geç on gün evvel bir tezkere ile tebliğ olunur. (Örnek: Ç) bu tezkereye ayrıca kendisine kontrolü tevdi edilen mıntıkların numaraları ile beraber bu numaralara tayin edilen sayım memurlarının isimlerini, hüviyetlerini ve ikametgâh adreslerini gösteren bir liste rabt olunur.

Bu tebligat imza mukabili bir zimmet defteri ile yapılacaktır.

Sayım ve kontrol memurları ile görüşme:

Madde 33 — Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri sayım ve kontrol memurlarının kendilerine sayım gününden en az on gün evvel verilmiş olan, sayım memurları talimatnamesini okuyup' okumadıklarını ve anlayıp anlamadıklarını, sayımdan evvel toplu bir halde bu kimselerle görüşmek suretiyle tahkik edeceklerdir.

Uzak köylerde bilvasıta tahkikat yapılmak suretiyle. Sayım memurluğuna tayin edilen kimselerin de bu işi kavramak kabiliyetini haiz kimseler olmalarına çok dikkat ve itina edilecektir.

Sayım ve kontrol memurlarına verilecek yol masrafı:

Madde 34 — Sayım ve kontrol memurluğu vazifesi ücretsizdir. Fakat kendi ikametgâhları olan belde haricin de sayım ve kontrol memurluğuna gönderilenlere nüfus sayımı tahsisatından yalnız yol masrafı verilir.

Yol masrafından maksat; nakil vasıtasına gidip gelme için verilen paradır.

Masraf kilometre üzerinden tahakkuk ettirilmesi veya yevmiye vesaire namı ile hakikî nakliye ücretine ilâveler yapılması alakadarın mesuliyetini muciptir.

Sayım memurlarının yazmayacağı nüfus:

Madde 35 — Her sayım memurunun tayin edildiği mıntıkanın binalar cetveline dâhil olduğu halde nüfusunu kayıt etmeyeceği yerler şunlardır:

- 1 - Asker ve jandarma kışlaları,
- 2 . Asker ve jandarma karakolları,
- 3 - Askerî, mülkî ve hususî bütün hasta haneler, sana-

toryomlar ve dispanserler.

4 - Askerî, mülkî ve hususî bütün yatı mektepleri, talebe yurtları (yatısı olmayan mekteplerde sayım günü bulunan nüfusu sayım memurları kayıt edeceklerdir.),

5 - Askerî ve mülkî hapishaneler ve tevkifhaneler;

6 - Sefarethaneler, maslahatgüzarlıklar ve konsolosluklar,

Bu altı fıkrada zikredilen yerlerdeki nüfusu daha aşağıda izah edilen şekilde ayrıca sayıma tâbi tutulacaklardır.

Mıntika binalar cetvelinde (Örnek: B) yukarıda zikredilen altı fıkradaki binaların numarası karşısına ve son (mülâhazat) sütununa (ziyaret edilmeyecektir) cümlesi yazılacaktır.

Sayım memurlarının yazmayacağı nüfusun nasıl yazılacağı:

Madde 36 — Sayım memurları tarafından nüfusunun kayıt edilmemesi lâzım geldiği 35 inci maddede yazılan binalardaki nüfusu, bunların müdür veya komutanları sayım defterine yazdıracak) ardır.

Ker mahallin vali, kaymakam veya nahiye müdürü bu kabil yerlerin müdür veya komutanlar ile sayım gününden on beş gün evvel temas ederek bu yerlere ne kadar sayım defteri levazım olacağını tespit ve takarrür ettireceklerdir. Askerî müesseselerinin defterlerini mahallin en büyük kumandanının memur edeceği kimseler dolduracaklardır.

Diğer müesseselerin defterlerini bunların müdürleri veya mesuliyetleri tahtında memur edecekleri kimseler dolduracaklardır.

Bütün bu defterler sayım gününün akşamı vali, kaymakam veya nahiye müdürlerine tevdi olunacaktır.

Bu kabil binalar için doldurulacak sayım defterlerine sayım bir tatil günü yapıldığına göre, tatil dolayısı ile evlerinde veya başka bir yerde bulunanlarla hastalık sebebiyle, o binanın haricinde bir hasta hanede mevkufiyet ve mahcubiyet gibi bir sebeple keza o binanın haricinde olanlar ve mezunken hariçte bulunanlar dâhil edilmeyecek yalnız sayım günü mevcut olanlar kayıt olunacaktır.

Sefaret ve konsolosluklardaki nüfusun kaydı:

Madde 37 — Sefaret ve maslahatgüzarlıklardaki nüfusun kaydı için valiler Hariciye Vekâletiyle temas ederek kâfi miktarda sayım defterini vekâlete tevdi edecekler ve Hariciye Vekâleti bu defterleri sefaret ve maslahatgüzarlıkların o günkü mevcuduna göre doldurarak sayımın ertesi günü, vilâyete iade edecektir.

Konsolosluklardaki nüfusun tespiti için vali ve kaymakamlar birer memuru mahsusla buralara sayım gününden bir hafta evvel sayım defteri gönderecekler ve bu sayım defterleri konsolosluklar tarafından doldurulduktan sonra sayım günü akşamı vali veya kaymakama tevdi olunacaktır.

Bu defterlere yalnız sayım günü sefaret veya konsolosluklarda şahsen hazır bulunan kimselerin yazılması lâzım geldiği sefaretlere Hariciye Vekâleti ve konsolosluklara vilâyet vasıtası ile hatırlatılacaktır.

Savun hazırlıklarının kontrolü:

Madde 38 — Umumî müfettişler, valiler, mülkiye müfettişleri, kaymakam ve nahiye müdürleri teftiş dolayısıyla veya herhangi bir vazife ile gittikleri yerlerde savun hazırlıklarını kontrol edecekler ve noksan gördükleri iş

lerin talimatname ve Umum Müdürlüğün emirleri dairesinde, ikmalini talep etmekle beraber mühim gördükleri noktalar hakkında İstatistik Umum Müdürlüğüne malûmat vereceklerdir.

Sayım hakkında gazetelerle neşriyat:

Madde 39 — Memleket dâhilinde her lisanda neşr olunan gazete ve risaleler İstatistik Umum Müdürlüğü tarafından halkı sayım hususunda tenvir için kendilerine verilecek her nevi yazıları (Beyanat, tebligat, talimat, resim, harita vesaire) günü gününe aynen derç etmeğe mecburdurlar.

Sinemalarla neşriyat

Madde 40 — Memleket dâhilinde mevcut bilumum umumî ve hususî sinemalar sayım propagandası için İstatistik Umum Müdürlüğü veya Valiler tarafından kendilerine verilecek ilânları projeksiyon suretiyle her seansta halka göstermeğe mecburdurlar.

Sayım hakkında propaganda afişleri:

Madde 41 — Sayım hakkında halkı tenvir için İstatistik Umum Müdürlüğünce hazırlanan, Vilâyet, Kaza ve Nahiyeler tarafından tevzi edilen her nevi afişleri veya ilânları resmî daireler, bilumum şimendifer, tramvay, vapur idareleri, otobüsler, mektepler, bankalar, sinema ve tiyatrolar, eczane, gazino, pasta hane, lokanta ve buna mümasil yerler vesaire bilumum büyük ve küçük ticarethaneler, müesseseler! Dâhilinde, halkın en çok gözüne çarpacak bir yere asmağa ve sayım gününe kadar muhafaza etmeğe mecburdurlar.

Sayım hakkında radyo ile neşriyat:

Madde 42 — Ankara Radyo İstasyonu İstatistik U- mum Müdürlüğü tarafından halkı tenvir için yapılacak

tebligatı günü gününe neşre ve sayım hakkında tertip edilecek konferanslar için zaman tahsis etmeğe mecburdur.

Sayım günü sokağa çıkmak yasağı:

Madde 43 — Sayım günü sayım ve kontrol memurlar ile hususî ruhsatiye varakası ile sokağa çıkmalarına müsaade edilen kimselerden ve sayım ameliyesinin idare ve murakabesine memur olanlardan maada hiç bir ferdin, sayımın şehir veya kasaba veya köyde hitamına kadar meskeninden dışarıya çıkmasına müsaade edilmeyecektir.

Küçük çocukların sokağa çıkmalarından velileri mesul tutulacaktır.

Sayım günü sokağa çıkabilecek olanlar:

Madde 44 — Şimendifer, posta, telgraf ve telefon, itfaiye ve zabıta gibi tatili faaliyet etmeleri caiz olmayan hidamatı umumiye mensupları ve sayım günü sabahı iş başında bulunması lâzım gelen, su, elektrik, havagazı gibi müesseselerin memur ve ameleleri, tâbi oldukları daire ve müessese müdürünün sayımdan en az on gün evvel vaki olacak talep ve müracaatı üzerine sayım günü evlerinden çıkabileceklerdir. Bu gibi kimselere şahsa mahsus olmak üzere isim ve hüviyeti hakkında tafsilâtı havi numunesi (örnek: E) veçhile bir ruhsatiye verilecektir.

Bu kabil kimseler o gün çalışmağa gittikleri müessese dâhilinde sayıma dâhile edilecekler: evlerinde yazılmayacaklardır.

Çobanların sayımı:

Madde 45 — Küçük kasabalarla köylerde çobanların sayım günü ikametgâhlarından sürülenle birlikte ayrılmalarına müsaade edilebilir. Bunların kayıtlarını tenin

için sayım memurları ziyaret edecekleri binalarda sayım günü sürülerle çıkmış çobanlar olup olmadığını soracak ve varsa bunları sayım defterine yazacaklardır.

Sokağa çıkma memnuiyete etinin ilânı:

Madde 46 — Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri u - muini nüfus sayımı günü sayım ameliyesinin tekmiil şehir veya kaza dâhilinde hitamından evvel bulundukları yerlerden çıkmamaları lüzumunu bütün halka en müessir vasıta ile emir ve ilân edeceklerdir.

Sayım günü nakil vasıtalarının vaziyeti.

Madde 47 — Sayım günü trenlerden maada bilumum nakil vasıtalarının, araba, binek beygiri, tramvay, otobüs otomobil, kamyonlar, Ankara, İstanbul, İzmir banliyö trenleri, İstanbul Haliç, Boğaziçi, Adalar, Kadıköy, Üsküdar vapurlar ile İzmir'de körfez vapurları, hareketleri sayımın hitamına kadar menedilecektir.

Bir gün evvela yolcu almış olup ta sayım günü hareket edecek uzak mesafe vapurlarının içindeki nüfus, kayıt edildikten sonra hareketlerine müsaade olunur.

Sayım günü alınacak sıhhî vesaire tedbirler:

Madde 48 — Sayım günü vuku bulacak ölüm veya anî hastalıklar için şehir ve kasabalarda vaziyetin icap ettirdiği nispette ebe ve doktor tefrik ettirilerek bunlar o semtin zabıta merkezinde sayım ameliyesinin hitamına kadar hazır bulundurulacak ve ihtiyaç olan yerlere sevk edileceklerdir. Ayrıca her semt için mümkün olduğu nispette bir eczane açık bırakılacaktır.

Bu şekilde istihdam edilen ebe ve doktorlara hükümetçe bir güne ücret veya tazminat verilemez.

Sayım günü halkın gıdasız kalmaması için ekmek ve sair gıda ihtiyaçlarını sayım gününden evvel temin eylemeleri lüzumu her yerde münasip vasıtalarla halka hatırlattırılacaktır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

SAYIM GÜNÜ YAPILACAK İŞLER

Sayımın başlama saati

Madde 49 — Nüfus sayımı ameliyesi memleketin her yerinde 20 birinci tesrin 1940 pazar günü en geç sabahın saat sekizinde başlamış bulunacaktır.

Sayım ameliyesinin yakından takibi.

Madde 50 — Sayım memurlarının sabahleyin muayyen saatte vazife başında olup olmadıklarını kontrol memurları kontrol etmekle beraber ayrıca Vali, Kaymakam ve Nahiye müdürleri de bulundukları mevkideki bütün mıntikalarda sayım işinin ne vaziyette olduğunu teftiş edeceklerdir.

Vali, Kaymakam ve Nahiye müdürleri ve kontrol memurlarının tefrişatı esnasında vazife başına gelmemiş olan sayım memurları bulunduğu görülecek olursa bunların yerine ihtiyat sayım memurlarından gönderilecek, aynı zamanda nüfusun çokluğu sebebiyle yardımcı sayım memuru icap eden mıntikalar için de yardımcı yelek memur verilecektir.

Sayımında toplanacak malûmat:

Madde 51 — Her nüfus hakkında sayım defterlerine yazılacak malûmat şunlardır:

A) Sayım mıntika numarası ve bina numarası,

B) Sayım yapılan yerin vilâyet, kaza, nahiye ve köy ismi (köyden maksat muhtarlıktır.),

C) Yazılan şahsın adı ve soyadı,

1 — Erkek veya kadın olduğu;

2 — Yaşı;

3 — Medenî hali (bekâr, evli, dul veya boşanmış olduğu);

4 — Yeni harflerle okumak bilip bilmediği;

5 — Yeni harflerle yazmak bilip bilmediği;

6 — Doğduğu yer;

7 — Görünür vücut sakatlığı olup olmadığı;

8 — Ana dili (yani aile içinde konuşulan dil.);

9 — Ana dilinden başka konuşmasını bildiği lisan;

10 — Dini;

11 — Tabiiyeti;

12 — Muayyen bir mesleği, vazifesi veya sanatı olup

Olmadığı;

13 — Çalıştığı müessesenin mahiyeti (mahiyetten maksat müessesenin yaptığı iştir);

14 — Mesleği bir ticaret sanayi veya ziraat mesleği ise patron mu, (mal sahibi) işçi mi, usta mı, (kalfa) müdür mü, mühendis mi, memur mu olduğu.

Sayım memurlarının vazifeleri esnasında dikkat edilecek cihet:

Madde 52 — Sayım ve kontrol memurlarının ziyaret ettikleri binalarda oturup sohbet etmeleri, yemek yemeleri, meşrubat vesaire ikramlar kabul eylemeleri velhasıl işin gecikmesini mucip olacak her hangi bir harekette bulunmaları memnurdur.

Vali, Kaymakam ve Nahiye müdürleri bu gibi hallere ittıla hâsıl eyledikleri takdirde, bu suretle hareket eden

sayım memurlar ile bu ahvale sebebiyet veren hane sahipleri hakkında Sayım Kanununun 6 ncı maddesine tevfikân para cezası tertip edilecektir.

Sayım mıntıkaları haricinde

bulunacak nüfusun kaydı.

Madde 53 — Sayım memurlarının ziyaret edecekleri binalar haricinde köprü altı, ağaç kovuğu, cami avlusu gibi açık yerlerde veya vesaiti nakliye içerisinde ve yahut yollar üzerinde yaşayan bir takım kimseler vardır bunların da sayıma dâhil edilmeleri icap eder. Vali, kaymakam ve nahiye müdürleri ve köy muhtarları sayım günü bu gibi kimseleri zabıta marifetiyle tahkik ederek ayrı bir sayım defterine kaydettireceklerdir.

Sayım gününden evvel yılla çıkmış olup da sayım günü sabahtan itibaren şehirlere ve kasabalara at, araba, kamyon, otomobil ve sair kara nakil vasıtalar ile veya yaya olarak ve yahut tayyare ille hariçten gelerek giren yolcular da bu deftere ilâve edilecektir.

Bu defterlerin üzerine (Sayım mıntıkaları haricinde bulunan nüfus) diye şerh verilecektir.

Trenlerdeki nüfusun kaydı.

Madde 54 — Sayıma takaddüm eden günlerde trenle yola çıkmış ottan nüfusun da sayıma dâhil edilmesi için sayım günü saat sekizden sonra trenin vasıl olacağı ilk istasyona vali, kaymakam ve nahiye müdürleri bir veya müteaddit sayım memurları gönderecekler ve bu memurlar işbu trenlerdeki nüfusu kaydeyliyeceklerdir.

Bu kabil trenler sayıma dâhil edildikten sonra gi-

decekleri istasyonlarda tekrar sayıma dâhil edilmemeleri için Şef ötrene sayıma dâhil edildiklerine dair sayım memurları tarafından bir vesika verilecektir. Sayımı bu suretle yapılacak trenler ancak sayıma takaddüm edecek gece yolda bulunup da sabahın saat sekizinden sonra istasyona uğrayan trenlerdir. Yoksa sayım günü sabahı saat sekizden sonra her hangi bir istasyondan hareket eden trenlerin sayımına hacet yoktur.

Deniz vasıtalarındaki nüfusun kaydı.

Madde 55 — Sayım gününe takaddüm eden geceyi bir deniz nakil vasıtasında geçirmiş olan kimseler sayım günü vasıl olacakları ilk limanda sayıma tâbi tutulacaklardır. Bunun için limanın tâbi olduğu kaza veya vilâyet icabına göre bir veya müteaddit sayım memuru tayin edecektir.

Umumî sayım gününden evvel bir limandan hareket edip de başka hiç bir limana uğramadan umumi sayım gününden sonra bir limana vasıl olan deniz nakliye vasıtalarındaki insanlar, dâhil oldukları ilk limanda sayıma tâbi tutulurlar.

Limanlardaki deniz vasıtalarında

bulunan nüfusun kaydı.

Madde 56 — Bazı limanlarda bulunan ve içinde ikametgâh şeklinde insan yatan tamire çekilmiş, iş bekleyen veya her hangi bir suretle tevakkuf etmiş olan deniz nakliye vasıtalarındaki ve sabi havuz tamirhanelerdeki nüfus, mahallin en büyük liman memurlar ile takarrür ettirilecek şekilde hususî sayım memuru tayini suretiyle sayıma tâbi tutulacaklardır.

Bazı mm taka ve semtlerde sayı mm

gecikmesi hali.

Madde 57 — Büyük şehirlerde bir semtin veya bir kaç mıntıkanın sayımı her hangi bir sebeple diğerlerine nazaran çok gecikecek olursa o semtin diğer mıntıklar- la irtibatı sayım ameliyesinin hitamına kadar jandarma, polis veya asker ikamesi suretiyle kesilecek, diğer mıntıkların serbest bırakılmasına müsaade edilecektir.

Bazı mıntıklarda sayımın gecikmesi

hali

Madde 58 — Bazı mıntıklarda nüfusun fazla zuhur etmesi sebebiyle veya başka bir sebeple sayım ameliyesinin diğerlerine nazaran daha geç biteceği anlaşıldığı takdirde vali, kaymakam ve nahiye müdürleri bu gibi yerlere ihtiyat sayım memurlarından yardımcı memur göndereceklerdir.

Sayımın tehiri.

Madde 59 — Sayım günü havanın yağmurlu veya karılı ve sisli veya fırtınalı olması gibi sebeplerle sayım ameliyesi başka bir güne tehir edilmez, ancak tehlikeli surette tevessüü melhuz olan yangın, sel veya hareketi- arz gibi ahval vukuunda sayım ameliyesi ertesi güne bırakılır ve derhal İstatistik Umum Müdürlüğüne telle malûmat verilir. Sayımın başka bir sebeple tehiri mesuliyeti muciptir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Sayımdan sonra yapılacak işler

Sayımın bittiğinin ilânı.

Madde 60 — Her mevkide mıntıkların sayımının bittiği hakkında malûmat alınınca mahallin en büyük mülkiye memurunun emriyle top veya havaî fişek atılması veya tellâl çağırılmak ve yahut davul çaldırmak suretiyle sayımın hitamı ilân edilecek ve halkın sokağa çıkmasına bundan sonra müsaade edilecektir.

Her hangi bir sebeple yazılmayan

nüfusun kaydı.

Madde 61 — Hiç bir kimsenin sayımdan hariç kalmaması için sayım günü sehven veya her hangi bir sebeple defterlere ismi girmeyen eşhasın Hükümete müracaatı lüzumu her yerde halka ilân edilecektir. Bu gibi kimseler bulunduğ veya müracaat ettikleri takdirde «mıntıklar harici nüfusun kaydolduğu deftere kayıt edileceklerdir.

Keza sayım memurlarının ihtarına rağmen sorulan suallere cevap vermeyerek sayıma dâhil edilmedikleri her hangi bir suretle haber alman kimseler zabıta marifetiyle buldurularak tecziye edilmekle beraber bunlar darının takalar harici nüfusun kaydolduğu deftere ilâve edileceklerdir.

Neticelerin toplanması.

Madde 62 — Sayım ve kontrol memurlarının teslim edecekleri defterler vürut ettikçe 22 nci maddede zikredi-

len sayım kontrol cetvelinin 6 ncı sütununa defterin vürudu işaret edilecek ve defterinin vürudu geciken mıntıkların sayım memurları derhal aratılarak sayım defterinin sayım günü akşamına kadar gelmesi temin olunacaktır.

Makbul bir mazeret olmaksızın sayım ameliyesinin hitamından en geç bir saat sonra defterleri teslim etmeyen sayım ve kontrol memurları derhal tecziye olunacaklardır.

Köylere ait sayım defterleri de mümkün olduğu nispette aynı günde, olmadığı takdirde sayımı müteakip en geç üç gün zarfında ve mümkün olduğu kadar süratle mahallerinden celp olunacaktır.

Köylerdeki defterlerin toplanıp merkeze şevkinden muhtarlar mesul tutulacaktır. Köye şehirden gönderilmiş sayım memuru bulunduğu takdirde muhtarlar köyün sayım defterlerini bu memurlara teslim ederek merkeze sevk edeceklerdir.

Köy kontrol fişlerinin doldurulması.

Madde 63 — Köy sayım defterlerinin birbirine karışmaması ve her köye (muhtarlığa) ait nüfus miktarının derhal ve sahih olarak tespiti için köy (Muhtarlık) kontrol fişleri (Örnek: F) tertip edilmiştir. Bu fişler bir nahiyeye bağlı olan köyler için Nahiye Müdürleri, doğrudan doğruya merkez kazasına veya vilâyet merkezine bağlı olan köyler için vilâyet veya kazalar tarafından doldurulacaktır. Fişlerin ne suretle doldurulacağı arkalarında izah edilmiştir.

Kontrol fişlerinin sağ kenarı (1) numaralı olanı (64) üncü maddede yazılı (G.2) örnekli tahriratla birlikte İstatistik Umum Müdürlüğüne gönderilecek, (2) numaralı ortadaki parça (B) markalı sandıklardaki köy

ve nahiye sayım defterleriyle birlikte sevk olunacak ve (3) numaralı dipteki parça vilâyet ve kaza merkezlerinde kalacaktır.

Neticenin İstatistik Umum Müdürlüğüne bildirilmesi.

Madde 64 — Sayım defterleri kâmilten toplandıktan sonra Vali ve kaymakamlar bunları sūratle gözden geçirerek vilâyet ve kaza merkezlerine ait nüfus yekûnunu bir kalem, Nahiye ve bilumum köylere ait nüfus yekûnunu da bir kalem olmak üzere toplayarak telgrafla Ankara'da Yenişehir'de Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğüne bildireceklerdir.

Telgraflarda miktarlar yazı ile yazılacaktır.

Aynı zamanda bu telgrafların bir sureti de mazrufken derhal posta ile aynı adrese gönderilecektir. (Örnek. G-1 ve G-2).

Nüfus miktarları bildirilirken valiler yalnız merkez kazası ile merkeze bağlı nahiye ve köylerin nüfusunu, kaymakamlar da yalnız kendi kazalarının nüfusunu bildireceklerdir. Nahiyeler defterlerini olduğu gibi kaymakamlara tevdi edeceklerdir.

Sayım neticesinde İstatistik Umum Müdürlüğüne bildirilen nüfus miktarının Umum Müdürlükçe neşriyat yapılmadan her hangi bir makam ve şahsa verilmesi memnudur.

Sayım defterlerinin Ankara'ya şevki.

Madde 65 — 64 üncü maddede zikredilen malûmatın verilmesini müteakip defterler ve her sayım mıntkasına ait (B) örneği mıntka bina cetveli kendi zarfına konarak kapanacak ve bu zarfların adedi sayıldıktan sonra şehirlere ait zarflar ayrı sandıklara, köylere ait zarflar da ayrı sandıklara konarak Ankara'da Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğüne sevk edilecektir.

Talimatnameler gönderilmeyecek, mahallerinde imha edilecektir.

Vilâyet ve kaza merkezinin sayım defterlerini havi sandıkları üzerine (A) ve diğer mevkilerin (köy ve nahiye) sayım defterlerini havi sandıklara da (B) işareti konulmakla beraber hangi vilâyet ve kazaya ait olduğu sandıkları üzerine okunaklı bir şekilde behemehâl yazılacaktır.

Sandıkların sevkiyle beraber sayım ve kontrol cetvelleri bir zarf derununda İstatistik Umum Müdürlüğüne gönderilecek ve aynı zamanda Umum Müdürlüğe kaç sandıkta kaç sayım defteri bulunduğu da bir tahriratla bildirilecektir.

Umum Müdürlük bu vesai ki aldıkça mahallerine malûmat verecektir.

Hususî Talimat.

Madde 66 — İşbu talimatnamenin her iki kısmında gösterilen muhtelif işlerin mühletleri ve bazı tatbikat şekilleri hakkında icap eden yerlere İstatistik Umum Müdürlüğüne ayrıca hususî talimat verilebilir.

Türkiye’de harp silâh ve mühimmatı yapan

hususî sanayi müesseselerinin kontrolü

hakkında Nizamname

Madde 1 — Kısmen veya tamamen her türlü harp silâh ve mühimmatı ile her nevi bomba ve tahrip malzemesi yapmak üzere tesis edilen, işletilen ve yeniden kurulacak olan hususî sanayi müesseseleri bu nizamname hükümleri dâhilinde kontrole tâbidir.

Madde 2 — Kontrole tâbi harp silâh ve mühimmatı sanayiinin nelerden ibaret olduğu, her sene Millî Müdafaa Vekâletince hazırlanacak cetvel üzerine o senenin kânun

ayı içinde icra Vekilleri Heyetince tespit ve ilân olunur.

Madde 3 — Harp silâh ve mühimmatı ile bomba ve tahrip malzemesi yapabilecek olan hususî sanayi müesseselerinin kurulması veya işletilmesi, Millî Müdafaa Vekâletinden müsaade almağa bağlıdır. Bunun için bu müesseseleri kurmak veya işletmek isteyenlerin, aşağıda yazılı hususları havi bir istida ile mezkûr vekâlete müracaat eylemeleri lâzımdır:

I — Mevcut ve muattal bir fabrikanın işletilmesine müsaade almak için verilecek istidalarda:

- a) Fabrika sahihlerinin adı ve sanı ve fabrikanın kurulu olduğu yer,
- b) Fabrikayı işletecek olanlarla sermaye sahiplerinin açık hüviyetleri ve bu iş için koyacakları mütedavil sermaye yekûnları,
- c) Fabrikada çalıştırılacak işçilerin azamî miktarı,
- ç) İmal edilecek her madde ayrı ayrı gösterilmek üzere bunların senelik asgarî ve azamî istihsal miktarları,
- d) Bu mamulâtı ve iptidai malzemenin - varsa - stok miktarları,
- e) Fabrikanın deposu, satış merkezi ve satış şubeleri ile idare merkezinin ve bürolarının bulunacağı yerler.
- f) Fabrikanın inşa ve tesisi hususunda, imal edilecek malzemenin icap ettirdiği emniyet tertibatının nazara alındığına ve temin edildiğine dair vesaik ve malûmat,
- g) Fabrika bir şirket tarafından işletilecek ise esas mukavele sureti.

II — Bir fabrikanın yeniden kurulup işletilmesine müsaade almak için verilecek istidalarda:

- a) Fabrikayı kuracak ve işletecek olanlar ile sermaye

sahiplerinin açık hüviyetleri ve bu iş için koyacakları tesis sermayesi ile mütedavil sermaye yekûnlarından,

b) Fabrikanın kurulacağı, deposunun, satış merkez ve şubelerde idare merkezinin ve bürolarının bulunacağı yerlerden başka yukarıda mevcut fabrikalar hakkında c, ç, e, f, g fıkralarında işaret olunan hususlar.

Bu müracaat ve talep üzerine Millî Müdafaa Vekâleti, Dâhiliye ve iktisat Vekâletlerinin mütalaalarını aldıktan sonra, lüzum gördüğü tetkikleri yaparak, fabrikanın kurulmasına ve işletilmesine müsaade edilip edilmeyeceğini nihayet iki ay içinde istida sahiplerine tebliğ eder ve netice hakkında adı geçen Vekâletlere de ‘malumat verir.

Madde 4 — Yukarı ki madde mucibince kurulmasına veya işletilmesine müsaade edilen fabrikanın faaliyete geçip imalâta başladığı tarih, bir ay içinde Millî Müdafaa, Dâhiliye ve İktisat Vekâletlerine bildirilecek ve aynı zamanda, fabrikayı tesis edenlerin ve sermaye sahiplerinin hüviyetleri ve bu iş için konulan tesis sermayesi ve mütedavil sermaye yekûnları ve fabrikada imal edilecek her maddenin ayrı ayrı senelik azamî istihsal ve var ise stok miktarları hakkında da Dâhiliye ve İktisat Vekâletlerine malûmat verilecektir.

Madde 5 — Gerek mevcut bulunan gerek kurulacak ve işletilecek olan fabrikaları kuran ve işletenler ile sermaye sahiplerinin hüviyetlerinde, fabrikaların tesis sermayesi ve mütedavil sermaye miktarlarında, kurulduğu veya kurulacağı yerlerde ve emniyet tertibat ve inşaatında her hangi bir değişiklik yapılması, yine Millî Müdafaa Vekâletinin mütedavil sermaye miktarlarında, kurulduğu veya kurulur yapılamaz.

Fabrikaların depo, satış merkezi ve satış şubeleri ile idare merkezinde ve bürolarında ve işçilerin azamî miktarında bir değişiklik vukuu takdirinde derhal ve imal edilen maddelerin istihsal ve stok miktarlarında değişiklik

vukuunda altı ay içinde, keyfiyet sahipleri tarafından yine Millî Müdafaa Vekâletine bildirilir.

Yukarıda yazılı değişikliklerden, fabrikaları tesis edenler ile sermaye sahiplerinin hüviyetlerine, mütedavil sermayelerine senelik azamî istihsal ve stok miktarlarına ait olanlar hakkında sahipleri tarafından dâhiliye ve iktisat Vekâletlerine de ayrıca malûmat verilir.

Madde 6 — Gerek faaliyette bulunan ve gerek yeniden kurulacak ve işletilecek olan fabrikaların tesisatında yapılacak değişikliğin bu değişikliğe başlamadan evvel ve faaliyetlerinin tatilinin, kapanmaları tarihinden itibaren bir ay içinde mucip sebepleri ile birlikte Millî Müdafaa, Dâhiliye ve iktisat Vekâletlerine bildirilmesi mecburidir.

Madde 7 — Müessese sahipleri, imal ettikleri her türlü harp silâh ve mühimmatı ile her nevi bomba ve tahrip malzemesinin cins, nevi ve miktarlarını ve yevmiye ile çalışan işçi mevcudu ile bunlara verilen vasati yevmiye miktarını, her malî yılsonunda, resmî bir beyanname ile Millî Müdafaa, Dâhiliye ve iktisat Vekâletlerine bildireceklerdir.

Madde 8 — Müessese sahipleri, memleket içinden veya dışından kendilerine vuku bulan sipariş taleplerinin cins ve miktarları ile satış fiyatlarını, siparişin esasları üzerinde mutabık kaldığı tarihten itibaren nihayet on gün içinde, taliplerin hüviyetleri ve mahalleri ile birlikte Millî Müdafaa Vekâletine bildirirler. Vekâlet, bu siparişlerin kabul edilip edilmemesi hakkındaki kararını, keyfiyetin vekâlete işarından itibaren en çok on beş gün içinde kendilerine telgrafla tebliğ eder. Kararın bu müddet içinde tebliğ edilmemesi halinde, müessese tarafından siparişin kabulü caizdir.

Vekâlet müessese sahibinin bu husustaki müracaat evrakını hangi tarihte aldığını ve siparişin kabul edilip

edilmediğini hal ve mevkiin icabına göre yazı ile veya telgrafla tebliğ eder.

Madde 9 — Her türlü harp silâh ve mühimmatı ile her nevi bomba ve tahrip malzemesinin, icabında, memleket dışına çıkarılması, İcra Vekilleri Heyeti kararı ile menedilebilir. Yukarı ki madde mucibince Vekâletin muvafık kararı üzerine fabrikaca kabul olunmuş siparişin taallûk ettiği silâh ve mühimmatın ihracı men edilmiş olması sebebiyle, müşterisine teslim edilememesinden beri gelen zarar ve ziyan hazine tarafından ödenir. Veya siparişin ihtiva eylediği imaldeler, tarafların talep ve muvafakat halinde, teşekkül edecek mütehasıs heyet marifetiyle tespit edilecek fiyat üzerinden Millî Müdafaa Vekâletince satın alınır. Bu heyet iki tarafın intihap edeceği ikişer kişi ile bunlar tarafından seçilecek bir kimseden ibaret olmak üzere beş zattan tereküp eder.

Madde 10 — 1055 sayılı Teşviki Sanayi Kanununun muaddel 30 uncu maddesi mucibince her sene için hazırlamak ile mükellef bulundukları iş cetvellerinin bir sureti, bu müesseselerce Millî Müdafaa Vekâletine gönderilir.

Madde 11 — Millî Müdafaa Vekâleti, harp silâh ve mühimmatı yapan hususî sanayi müesseselerini ve bunlar tarafından verilen beyanname ve sair resmî evrakın doğruluğunu, kendi memurları ve icabında Dâhiliye ve iktisat Vekâletlerinden de iştirak edecek diğer memurlar marifetiyle, mahallerinde kayıtları ve imalâtı tetkik ettirmek ve lüzumunda bu müesseselerde memur bulundurmak suret le kontrol eder.

Madde 12 — İşbu müesseseler, 1055 sayılı Teşviki Sanayi Kanunu ile zeyillerine göre ifa etmekle mükellef bulundukları vecibeleri ayrıca yaparlar.

Madde 13 — 3763 sayılı kanunun 6 ncı maddesi hük-

mune dayanarak hazırlanmış ve Devlet Şûrasınca tetkik edilmiş olan bu nizamname hükümleri, Resmî Gazetede basıldığı günün ertesinden itibaren yürümeğe başlar.

Madde 14 — Bu nizamname hükümlerini icra Vekilleri Heyeti yürütür.

1996

Vatandaşlığımızdan çıkarılanlar

2

Kararname No: 13900

İran tebaası iken 17/5/1939 tarih ve 2/10977 saydı kararname ile vatandaşlığımıza alınmış olan Mehmedoğlu Ali Avşar'ın Devletin emniyetini ihlâl edecek mahiyette efal ve harekâtı görüldüğünden vatandaşlıktan çıkarılması Dâhiliye Vekilliğinin 26/6/1940 tarih ve 7931/4231 sayılı teklifi üzerine 1312 sayılı kanunun 11 inci maddesinin tevfikân İcra Vekilleri Heyetince 7/7/1940 tarihinde kabul olunmuştur.

Mülkî teşkilât

Dâhiliye Vekâletinden:

- 1 — Ravsa Nahiye merkezinde belediye teşkilatı vücuda getirilmesine dair olan Devlet Şûrası kararı muvafık görülerek tasdik edilmiştir.
 - 2 — Bu kararname hükmünü yürütmeğe Dâhiliye Vekili memurdur.
-

15850

Kararname

- 1 — Vize kazasının Midye nahiyesine bağlı Çilin göz çiftliği, mezkûr kazadan alınarak Çatalca kazasının Karaca köy nahiyesine bağlanmıştır.
- 2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

12/6/1940

Konya vilâyeti Çumra kazasının (Alibey hüyüğü) köyüne bağlı (Deliosman) çiftliği ile (Kuzucu) köyüne bağlı (Avdıl) yaylasının (Avdıl) adı altında bir köy olarak birleştirilmesi;

Ankara vilâyeti Çubuk kazasının Ranlı nahiyesine bağlı (Akkuzulu) köyü (İmamhüseyn) mahallesinin ayrı bir muhtarlıkla idaresi;

1998

Manisa merkez kazasına baēlı Arpalı köyünün Lütfiye - Burhaniye köyüne baēlanması 5/6/1940 tarihinde onanmıştır.

926 yılında Aydın belediye hudutları içine alınmış olan  eztepe, Ambarcık, Yeniköy, Işıklı, Kalfaköy, Daniřmend, Horosk y, Arapk y, Daēemiri, Gereniz, Avaemiri, Kocag r, İmamköy, Kadıköy, Balık y, Tepecik köylerinin belediye hudutlarından çıkarılarak müstakil köy halinde idareleri.

Diyarbakır vilâyeti Bismil kazasına baēlı Arpaçay mevkiinde Göçmenler için inşa edilmiş evlerden mürekkep topluluēun Ambar adile tevzim edilerek köylerimiz arasına dâhili;

10/6/1940 tarihinde onanmıştır.

Konya merkez kazası T mek nahiyesine baēlı Divanlar köyünün, merkez l kazanın Yarma nahiyesine baēlanması;

Manisa vilâyeti Eřme kazasına baēlı K   ky r k ve Büyükyörük köylerinin Yeřilkavak adı altında birleştirilmeleri 25/6/1940 tarihinde onanmıştır.

Kararname

15967

1 — Erzurum vilâyetine baēlı Pasinler kazasına. Pasinis fl  nahiyesi merkezi Zanzak köyünden Horasat köyüne kaldırılmıştır.

2 — Bu kararnamenin icrasına Dâhiliye Vekili memurdur.

28/7/1940

Ankara vilâyeti Beypazarı kazasının Karaşar nahiyesine bağlı Mikâil köyünün Beypazarı merkez nahiyesine bağlanması 5/7/1940;

Z Tekirdağ vilâyeti Çorlu kazasının Karasinit çiftliği arazisi içinde yeniden kurulmuş olan iki göçmen köyüne, Esenler ve Kırkgöz adları verilmesi ve müstakil birer muhtarlık haline getirilmesi 15/7/1940;

Muğla vilâyeti Milâs kazasına tâbi Küllük nahiyesi adının Güllük olarak değiştirilmesi 18/7/1940;

Malatya vilâyeti İsmetpaşa nahiyesine bağlı Aşağı Haçuma köyünün Yukarı Haçuma köyünden ayrılarak aynı adla ve ayrı bir muhtarlık halinde idaresi 18/7/1940;

Konya vilâyeti Akşehir kazasının Yumak nahiyesine bağlı Kanlıca mevkiinde yeniden yapılan göçmen köyünün Aydınli adile tevsimi ve teşkilâtımız arasına alınması 30/7/1940 tarihinde onanmıştır.

Kararname

2

Kararname No: 13763

Ankara'da müteşekkil (Yardım Sevenler Cemiyeti) nin 3512 sayılı Cemiyetler Kanununun 37 nci maddesine tevfikan menafi umumiyye hâdim cemiyetler meyamına dâhili hakkındaki Dâhiliye Vekilliğinin 13/6/1940 tarih ve 26943 sayılı tezkeresiyle merbutu Devlet Şûrası İkinci Daire ve Umumî Heyetin 21/5/1940, 30/5/40 tarih ve 1683/ 1726, 183/143 sayılı mazbataları suretleri İcra Vekilleri Heyetince 22 Haziran 1940 tarihinde tetkik ve mütalaa olunarak adı geçen cemiyetin menafi umumiyye hâdim cemiyetler meyana idhali kabul olunmuştur.

Devlet Şûrası 2 nci Dairesinin 21/5/1940 tarih ve

1683 1726 sayılı mazbatası

ÖZÜ:

Yardım Sevenler Cemiyetinin menafii
umumiyeysel hadim cemiyetler meyanına
idhali h.

1928 senesinde Ankara'da teşekkül eden (Yardım Sevenler Cemiyeti) nin menafii umumiyeysel hâdim cemiyetler meyanına idhali talep edildiğine ve tetkik olunmak üzere evrakının gönderildiğine dair Dâhiliye Vekâletinin 18/5/1940 tarih ve 22753 sayılı tezkeresi ve merbutları dairemize tevdi olunmakla okundu ve icabı düşünüldü:

Devlet Şûrası Umumî Heyetinin 12/4/1930 tarih ve 77/89 sayılı kararında yazılı evrak ve vesaiiki muhtevi bulunduğu görülen dosyanın tetkiki neticesinde, anaların sıhhi, İctimaî ve ruhî ihtiyaçlarını temin için iş evleri, kütüphaneler, muayenehaneler, tesis eylemek ve muhtaç annelerin doğumlarına muavenette bulunmak gibi cidden kıymetli ve şayanı terkip bir gaye ve maksat takip eylediği anlaşılmış ve günden güne daha şamil ve esaslı bir inkişafa mazhar olacağı memul bulunmuş olduğundan bu cemiyetin menafii umumiyeysel hâdim cemiyetler meyanına idhali muvafık olacağına 21/5/1940 tarihinde ittifakla karar verildi.

Devlet Şûrası Umumî Heyetinin 30/5/1940 tarih ve

183/143 sayılı kararı

Ankara'da müteşekkil Yardım Sevenler Cemiyeti nin menafii umumiyeysel hâdim cemiyetler meyanına idhali talebini muntazam Dâhiliye Vekâletinin tezkeresi üzerine İkinci Dairece müttehaz kararı havi 21/5/1940 tarihli ve 1683/1726 sayılı mazbata okundu.

Bu mazbatada; Devlet Şûrası Umumî Heyetinin 12/

4/1930 tarihli ve 77/89 sayılı kararında yazılı evrak ve vesaiki muhtevi olduğu görülen dosyanın tetkiki neticesinde anaların sıhhî, İçtimaî ve ruhî ihtiyaçlarını temin edecek vesaiti tesis gaye ve maksadını takip eylediği anlaşılmış ve şamil ve esaslı bir inkişafa mazhar olacağı memul bulunmuş olduğundan bu cemiyetin menafii umumiyeyse ‘hâdim cemiyetler meyanıma idhali muvafık olacağına ittifakla karar verildiği yazılıdır.

. İcabı müzakere olundu: Daire kararı, istinat ettiği mucip sebebe binaen 30/5/1940 tarihinde ittifakla tasvip edildi.

Vekâletimiz tamimleri

T. C.

Dâhiliye Vekâleti

11/7/1940

M. İ. U. M.

Köy Hesap Ş. M.

ÖZÜ:

Köylerde mahallî işlere ait muamelâtın iki defterde tevhidî h.

438/8199

1 — Köylerde mahallî işler için kullanılan defterlerin mühim bir yekûna vardı; teşkilâtı zayıf köylerde ekseriyetle tutulmayan bu defterler yüzünden köy sandıklarına lüzumsuz ve sebepsiz külfetler tahmil edildiği gibi muamelâtın da arttırıldığı görülmüş ve bütün işlerin iki defterde teksif ve tevhidî tensip kılınmıştır.

2 — Köy idarelerinde bundan böyle köy kanununun istilzam ettiği bilumum muamelât ve mukarrerat «Karar defterinde» hesaba ta müteallik işler de «Hesap defterinde» yürütülecek ve ayrıca mükellefin salma ve imece tahakkuk ve tahsilini daimî surette takip edebilmek üzere (mükellef salma ve imece kontrol) defteri adında bir de yardımcı defter kullanılabilecektir. ^Teşkilât ve bütçeleri müsait yerlerde köy muhtar ve ihtiyar meclisleri bunlar haricinde kalan ve halen kullanılan diğer defterleri örneklerine göre yardımcı defter şeklinde eskisi gibi kullanmakta muhtardılar.

3 — Karar defterine; bu deftere öteden beri yazılan mukarrerattan maada ilmühaber defterine yazılan köy mazbata ve ilmühaberleri; devir defterine yazılan devir mazbataları; köy davalarına ait kararlar; makbuz defteriyle karşılanan muameleler; 3664 sayılı kanunda bahse mevzu salma itiraz kayıt ve tevzi kararları; bütçe gelir

gider hesaplarıyla kararnameler; demirbaş ve orta mallara ait kayıtlar... aynen geçecek ve bilumum kanun; nizamname; talimatname; tamim ve emirler ayrıca kanunlar ve emirler defterine geçirilmeyerek ihtiyar meclisinde okunduğunda gereği hakkında ne karar verilirse deftere bu yazılacak; bunlara da kararın tarih ve numarası işaret olunduktan sonra her biri aidiyetine göre ayrı ayrı klâsör veya musanniflerde saklanacaktır. Salma itiraz safhaları karar defteri üzerinde yürütüleceği gibi tahakkuk katileştiği anda (mükellef salma ve imece kontrol) defterine geçirilerek, müteakip tahsil muamelesi bu defter üzerinde takip olunarak işlenecektir.

Köy davalarına ait mukarreratla demirbaş ve orta malları kayıtları için ihtiyaç nispetinde - örneklerine göre - karar defteri sonunda sahife tahsis suretiyle bu muamele aynı defter içinde müstakilden de takip olunabilir. Köy makbuz defterleri bundan böyle kaza ve vilâyet merkezlerindeki köy bürolarında tutulacaktır. Köy karar surelerine defterdeki numara ve tarih aynen atılacak, numarasız ve kayıtsız evrak muameleye konmayacak ve kabul olunmayacaktır.

4 — Hesap defterinde de; varidat, masraf müfredat, köy gelir gider mahsul gelir gider, sandık, ambar, imece defterleri adı altında muhtelif örnekler üzerinde kullanılan bütün hesap muamelâtı ile mahsul ve imece hesaplarının cins ve kıymet ve miktarları da gösterilerek yürütülecektir. Buna mütenazır olarak hazırlanmış olan bütçe örneği de gönderilmiştir.

37 nci maddenin 6 ncı fıkrası buyruğunca muhtar her aybaşı köy meclisine hesap vermeğe mecbur olduğundan bu kontrol ve murakabenin muntazaman ve en küçük hesap ve işlere varıncaya kadar yapılmasının temini ve bu tetkik ve murakabeyi müteakip her aybaşında bir ay zarfındaki tahsilât ve masârifatın bütçe fasıl ve maddelerine göre ve Bilânço mahiyetinde olmak üzere ilişik örneğe göre bir de

hesap hulâsası yapılarak tasdik edilmesi ve yıllık kat'î hesabın da bu hesapları tutması lâzımdır. İş cetvelleri de yıllık esası üzerinden tanzim olunacaktır.

5 — İdare umumiyeys'e ait olup muhtelif kanun, nizamname ve talimatnamelerle köylerde kullanılması mecburî olan nüfus, evlenme, sicil, yolcu ve yabancı, nakil vasıtaları, ölü gömme ve teftiş defterleriyle posta cüzdanı eskisi gibi örneklerine göre kullanılacaktır.

6 — Yeni hesap defteri ile mükellef salma ve imece kontrol defteri örnekleri, 2/3/937 gün ve 1571 sayı ile gönderilen örneklerin aynıdır. Sözü geçen tamimle gönderilen izah namede tasrih edilen biçim ve ebatta tablo olunacak ve kullanılması temin edilecektir. Yalnız her iki sahifede sondan ikinci sütunları teşkil eden (gelirin veya masrafın ne için alındığı) sütunları (fasıl, madde) namı altıncı iki sütuna ayrılacak ve bunları bütçe tahsilât ve sarfiyat hesaplarının kontrolü temin olunacaktır.

Ayrıca aynı defterin umumî yekûna ait 1 inci sütununun da imece sütunlarının sonuna konması suretiyle esasta küçük bir tashih yapılması muamele noktasından zarurî görülmüştür.

Karar defterinde kararın sıra numarası, ihtiyar meclisine gelen evrakın tarih ve numarası, nereden geldiği, konuşulacak işin mahiyeti ve hulâsası ve verilen kararın metni için sütunlar tahsis olunacak, sonuna da Meclisin verdiği kararın muhtarlar tarafından ne suretle ve ne muamele yapılarak yerine getirildiği hususu gösterilmek üzere bir sütun ilâve edilecektir. Köylerde dosya tutulamayacağından bu sütunda kararın tebliğ, tatbik ve icra safhaları tarih ve numaralar ile muntazaman gösterilecek ve her işin ne muamele gördüğü bu kısımdaki izahatla anlaşılacaktır.

7 — Mecburî olan ana defterlerini ve bütçeyi ikinci kânunun birine kadar her köyün tedarik etmesi, kaza veya

vilâyet idare heyetlerine sahifelerini mühürlettirerek tasdik ettirmesi icap eder.

Gereğinin bütün köy idarelerine tebliğini ve icap eden tedbirlerin alınmasını rica ederim.

2006

T. C.

Dâhiliye Vekâleti

M. İ. U. M.

Sayı

ÖZÜ:

% 30 u tecavüz eden Belediye
bütçeleri H.

Vilâyetine

137/13411

1 — 1580 sayılı Belediye kanununun 117 nci maddesinin 16 ncı fıkrası mucibince memur ve müstahdem maaş ücretlerini nizami haddi varidatın % 30 nu tecavüz ettiren belediyeler Vekâletten müsaade istihsaline mecbur bulundukları halde bazı belediyelerin bu kanunî lazıme intiba etmedikleri ve bazılarının da bir defa istihsal edilmiş olan müsaadeden bilistifade müteakip senelerde de aynı şekilde «% 30» nispetini tecavüz eden bütçeleri tatbik mevkiine koymakta oldukları icra kılman tetkikat ve mu- haberatdan anlaşılmaktadır.

Adı geçen kanunun 117 nci maddesinin 16 ncı fıkrasının mevzuu her sene bütçesinin memur ve müstahdem maaş ve ücretlerinin kontrolünü istihdaf etmekte bulunmasına göre yalnız bir seneye münhasır olan müsaadelerin müteakip senelere teşmil edilmemesi icap eder.

Nispet tecavüzünün her sene bütçesiyle beraber vekâleti müsaadesine arz edilerek muvafakat istihsalinden sonra bütçelerin tatbik mevkiine konması zaruridir.

2 — Vilâyetiniz dâhilindeki belediye bütçelerinin tetkiki ile % 30 nispetini tecavüz eden belediyelerin hangi senelerde Vekâletten müsaade istihsal ettiklerinin ve istihsal edilmiş olan müsaadeden müteaddit seneler istifade etmiş

olan belediyeler esamisinin tecavüz eden nispetleri gösterir bir cetvelle birlikte Vekâlete bildirilmesi tamimin tebliğ olunur.

3 — Umumî Müfettişliklere ve Vilâyetlere ve Teftiş Heyeti Reisliğine yazılmıştır.

2008

T. C.

Dâhiliye Vekâleti

26/6940

M. İ. U. M.

2 nci daire reisliği
Belediyeler H. Ş. M.

137/10731

Belediyelere ait teftiş lâyhalarının ve bütçelerinin tetkikinde birçok belediye bütçelerinde memurlara ikramiye, mükâfat, tazminat veya belediye reisine ikramiye namı ile tahsisat konmuş olduğu görülmüştür.

İkramiyenin kimlere ve ne gibi hizmetler mukabilinde verilebileceği belediye memur ve müstahdemleri nizamnamesinin 40 ncı maddesinde yazılıdır. Tazminat ve buna mümasil tevdiat hakkında 3656 sayılı teadül kanunda da hükümler vardır.

Belediye memurlarına verilecek ikramiye hakkında Devlet Şûrası umumî heyetinin 6/11/933 tarih ve 278/287 sayılı kararı da mevcuttur.

Belediye meclisleri varidatı kanun ve nizamname hükümlerine uygun olarak tevzi ve tahsis etmekle mükelleftirler. Kanunun müsait olmadığı ahvalde belediye meclislerinin ikramiye, tazminat veya sair namlarla koyacakları tahsisatı sarf eden âmiri ita ile muhasip mesul ve zemin olacaktırlar.

Buna göre icabının yapılması tamimin rica olunur.

T. C.

Dâhiliye Vekâleti

Memurlar sicil ve

muamelât U. M.

Ş. - 2 Md.

Sayı: 6475

ÖZÜ

Beraatı zimmet mazbatalarının
damga resmi h.

Vilâyetine

1 — Maliye Vekâleti Varidat U. M. nün 3/7/940 gün ve 16565 sayılı yazısı sureti ilişik olarak gönderilmiştir. Bilgi edinilmesini rica ederim.

2 — 31/5/940 gün ve 1006 sayılı yazıya cevaben Çanakkale vilâyetine, bilgi için de diğer vilâyetlerle Umumî Müfettişliklere yazılmıştır.

Maliye Vekâletinin 3/6 940 tarih ve 24302 438 16464

sayılı yazı sureti

13 6 940 tarihli ve 5499 sayılı yazı K:

Beraatı zimmet mazbatalarının damga resmine sureti tabiiyeti hakkındaki muhabere evrakı tetkik olundu.

Munfasıl memurlara vilâyet idare heyetlerinden verilen beraatı zimmet mazbataları, 15/Mayıs/1330 tarihli sicilli ahval nizamnamesinin beşinci maddesinin 5 numaralı bendine müsteniden verilmektedir.

Nakil, tahvil veya sair suretlerle vazifesinden ayrılan memura verilen mevzuu bahis mazbatalar münderecatı itibarı ile:

1 — Memur muhasip sıfatım haizse, rüyeti muhasebe neticesinde zimmetli olup olmadığını,

2 — Memurun maaş tevkif atından zimmeti bulunup bulunmadığını,

3 — Memurun hizmet müddetini, gösterir bir şekilde tanzim olunmaktadırlar, Muhasebe-i umumiye kanununun meriyetinden sonra, muhasip sıfat ve salâhiyetini haiz olan memurun zamanı idare hesabı divanı muhasebatça tetkik edilmekte olmasına ve nakil veya tahvil olunan bir memur hakkında nakil ilmühaberi tanzim edilmedikçe nakledildiği dairece kendisine maaş verilemeyeceğine ve ilmühaberin mahsus sütununa memurun varsa zimmeti de derç olunduğuna göre, mazbatanın bu hususlara taallük eden izahatı bu noktadan bir hüküm ifade etmemek iktiza eder.

788 sayılı kanunun II nci maddesi, her memur için bir sicil tanzimini emreylemekte ve aynı kanunun 15 inci maddesinde de bir daire veya vilayetten diğerine nakleden memurun sicilinin musaddak suretiyle dosyalarının o daire veya vilâyete gönderileceğini tasrih etmektedir. Bu kanunî hükümlere göre mazbatanın memurun hizmet müddetini

tayine yarayan izahatı da lüzumsuz kalmaktadır. Binaenaleyh sicilli ahvali memurun nizamnamesinin mezkûr beşinci maddesinin 5 numaralı bendinin tatbik sahası kalmamıştır.

Bu itibarladır ki bugün, vazifesinden herhangi bir suretle ayrılan memurlar, hizmet müddetleri ve zimmet- den beri oldukları hakkında idare heyetlerinden mazbata almağa mecbur değildirler. Bununla beraber munfasıl memurlar kanunî bir lüzum olmadığı halde idare heyetlerinden bahsi edilen mazbataları aldıkları takdirde iyi hizmet vesikası mahiyetinde olmayan ve mazbata olarak adlandırılan ve resmî bir heyetten verilen mezkûr varakalar damga resmi kanununun II nci maddesinin 44 numaralı bendi ve 3828 sayılı kanunun II nci maddesi mucibince 150 kuruş damga resmine tâbi tutulmak icap eder.

Yedi parçadan ibaret muhabere evrakının ilişik olarak sunulduğunu arz eylerim.

2012

T. C.
Dâhiliye Vekâleti
Nüfus U. Müdürlüğü
Ş. - 2 M.
Sayı:
8709/2694

5/7/1940

ÖZÜ:

Doğum vakalarının kanunî müddet içinde tescillerinin temini h.

Vilâyetine

Gizli nüfusların tescili için müteaddit Af kanunları çıkarılarak teshilât gösterilmiş olmasına rağmen yine halkımızın nüfus vukuatını ihbar ve tescil hususunda kanunî vazifelerini müddeti zarfında ifa etmedikleri ve sonra da cezadan kaçınarak 'vukuatı bildirmediikleri ve bu yüzden birçok doğum vukuatının kayıt harici kaldığı görülmektedir.

Nüfus kılavuzunun 101, 102 nci sahifelerinde münderiç Şûrayı Devlet Mülkiye dairesinin heyeti umumiyece de tasdik ve kabul edilmiş olan 15/11/930 tarih ve 2762/ 3060 numaralı kararında izah olunduğu üzere köy kanununun 36 ncı maddesinin 7 nci fıkrasının kendisine tevdi ettiği vazife dolayısı ile muhtar köyde nüfus memurunun mümessili vaziyetinde olacağından usulen tanzim olunacak doğum ilmühaberinin kanunî müddet zarfında muhtara tevdi çocuk baba veya veli veya vasileri için kanunî mükellefiyetin ifası demek olacağı ve muhtarın ise köy kanununun yukarıda zikri geçen maddesiyle mükellef olduğu vazife icabı kendisine tevdi olunan vukuat ilmühaberlerini nüfus memuruna götürerek vukuatı yürütmek mecburiyetinde olduğu ve bu vazifeyi ifa etmeyen muhtarlar hakkında ahkâmı umumiye dairesinde cezaî takibat icrası tabî

bulunduğu cihetle köylüyü nüfus vukuatını tescil ettirmek için kasabaya kadar inmek külfetinden kurtarmak ve nüfus vukuatının da müddeti zarfında cezasız olarak tescilini temin eylemek için doğum vukuatında baba, veli veya vasi tarafından usulen tanzim olunacak ilmühaberlerin kanunî müddet zarfında köyde muhtara tevdi ve muhtarların da her ay içinde kendisine tevdi olunacak ilmühaberleri ertesi aynı onuncu gününden evvel nüfus memuruna götürerek tescil ettirmesi hususunun muntazaman tatbiki lüzumunun kaymakamlarla nahiye müdürlüklerine ve nüfus müdür ve memurluklarına tebliğı ve tatbikatın takibi ile hâsıl olacak neticeden malûmat verilmesini rica ederim.

2014

T. C.

Dâhiliye Vekâleti

Levazım Müdürlüğü

ÖZÜ:

Demirbaş ve mefruşatın
yılbaşında tadat ve tutulacak
zabıt varakası hakkında.

Vilâyetine

Sayı: 690

Malî Müşavere Encümenince ittihaz olunan 20/V/940 gün ve 116/940 sayılı karara göre demirbaş eşya ve mefruşatın yılbaşı tadadına ait tutulması icap eden zabıt varakasının ne suretle doldurulacağına dair bu kere Maliye Vekâletinden alınan 8/VI/940 gün ve 9-122504/8688 sayılı yazının tasdikli bir örneği aşağıya yazılmıştır.

Münderecatına nazaran muamele ifası tamimin rica olunur.

Bütün vilâyetlere ve U. Müfettişliklere yazılmıştır.

18/VI/940

Maliye Vekâleti muhasebe U. Müdürlüğü Ş. 1 Sayı 122504-9 8688 9
ve 8/VI 940 tarihli yazısı suretidir

1 Haziran 1939 tarihinde meriyet mevkiine konulan ayniyat talimatnamesinin 12 nci maddesinde, tadat muamelesinin ikmalinden sonra mevcut eşyanın kayda mutabakatını mübeyyin olarak yapılacağı beyan olunan ve sureti tanzimi de ayrıca izah edileceği zikredilen ve yalnız demirbaş eşya ve mefruşat tadadında kullanılacak olan (numune 4) numaralı mazbata ile bunun esasını teşkil eden (numune 5) No. lu cetvelin bu kere malî müşavere encümenince ittihaz olunan 20/5/940 tarih ve 940/116 No. lu karara göre ne suretle imlâ edileceği aşağıda izah edilmiştir.

1 — Her malî sene sonunda memuru aiti tarafından demirbaş eşya ve mefruşat esas defterinden istihraç edilmek suretiyle (numune 5) No. lu cetvelin (eşyanın cinsi, geçen seneden devreden, malî yıl içinde muhtelif suretlerle gelen, yekûn ve malî yıl içinde muhtelif suretlerle çıkan) sütunları doldurulacak ve bu cetvel tadat heyetine verilecektir.

2 — Tadat heyeti tadada başlamazdan evvel bu cetveli kayıtlarla tatbik ederek sıhhatini tespit ettikten sonra ziyrini imza edecektir.

3 — Cetvele ait iptidai malûmat yukarıda izah edildiği şekilde ikmal olunduktan sonra heyet bu cetvel üzerinden tadadı icra ve tadat neticesini cetvelin son iki sütununa işaret edecektir.

2016

4 — Gerek kayıt ve gerek tadat neticesi bu suretle tespit edildikten sonra heyet (numune 4) No. lu mazbatayı tanzim ve ziyrini imza edecektir.

Yukarıdaki izahat dairesinde muamele ifası hususunun alâkadarlara tebliğine müsaade buyurulması rica olunur.

T. C.

Maliye Vekâleti

Levazım Müdürlüğü

ÖZÜ

Yazı makinelerinin hüsni
istimali hakkında

Sayı: 188/159

Sık, sık bozulmakta ve hayli tamir masrafı ihtiyarını mucip olmakta olan yazı makinelerine ait arızaların hemen ekseriyetle iyi bakılmamaktan ve hüsni suretle kullanılmamaktan ileri geldiği anlaşılmaktadır.

Yazı makinelerinin tatil saatlerinde üzerleri açık bırakılarak tozlanmasına meydan verildiği gibi odacıların mektup yazmak için makineleri acemice ve hoyrat bir şekilde çalıştırdıkları da bizzat görülmüştür.

Yazı makinelerinin Maliye Vekâleti kırtasiye depolarında mevcudu kalmamış ve piyasadakilerin de miktarları yok denecek derecede azalmış olmakla beraber fiyatları da iki kat artmıştır. Buna mukabil mefruşat tahsisatı ise müsait olmadığından yenilerinin alınması ve tamirat yaptırılması imkânları da mevkut bulunmaktadır.

Bu itibarla eldeki makinelerin her zamankinden daha üstün bir ihtimamla korunması ve muhafazası lâzımdır. Bu bakımdan her dairece yazı makineleri için aşağıda yazılı tedbirlerin alınması zarurî görülmüştür:

1 - Yazı makinelerinin tatil saatlerinde mutlaka kapakları kapatılarak kilitlenmesi,

2 . Yazı makineleri kullanan memurlar tarafından her akşam küçük ve her hafta cumartesi günleri büyük temizlik yapılması ve büyük temizlikten sonra makinelerin yağlanması,

3 - Kâğıt makine üzerinde iken lâstikle yazı silmek

2018

İcap ederse lâstik ve kâğıt kırıntılarının makine içine dökülmemesi için şaryo mutlaka makine dışına çekildikten sonra yazının silinmesi,

.4 - Makinenin tahammül kudreti daima göz önünde bulundurularak emekten tasarruf için hiçbir suretle fazla kopya çıkarmağa makinelerin zorlatılmaması,

Bu tedbirlerin hassasiyetle tatbikinin alâkalı memurlara tebliğini ve muktezasının daimî surette kontrol ve mürakabeye tâbi tutulmasını ehemmiyetle rica ederim.

Umumî Müfettişliklere, Vilâyetlere ve Vekâlet merkez dairelerine yazılmıştır.

18/VII/940

**T. C.
Dâhiliye Vekâleti
Memurlar, Sicil ve
Muamelât U. M.
Ş. 2 Md.**

ÖZÜ

Asker ailelerine imece yolu ile
yapılacak yardım h

Sayı: 5873

Vilâyetine

1 — Hükümetçe görülen lüzum üzerine bir müddet sevk edilmiştir. Mühim bir kısım köylü olan bu askerlerin halen orak, çapa ve harman gibi ziraî ve ekonomi bakımından ehemmiyeti çok tarım işleri de vardır ki kendilerinin askere gitmeleri yüzünden bu işlerin hiçbir suretle geri kalması caiz değildir. Esasen 442 sayılı köy kanununun 13 üncü maddesinin 19 uncu fıkrasında yazılı olduğu üzere köy halkından askerde bulunanların tarlalarını, bağ ve bahçelerini imece yolu ile sürüp ekmek, harmanlarını kaldırmak köylünün mecburî hizmetlerinden olduğuna ve 1111 sayılı askerlik kanununun 71 inci maddesinde de muhtaç asker ailelerine askere alınmamış olanların yardım etmeğe mecbur tutulmuş bulunduğuna göre köy kanunu tatbik edilsin edilmesin her kasaba belediyeleri ile her köy muhtar ve ihtiyar meclislerinin o köyde mukim çift ve çubuğu olan her askere davet olunmamış erkek ve kadın ile çift ve çubuğu olmayıp da güç ve kuvveti bulunan keزالık her erkek ve kadını mevcut her türlü vesaitleri ile birlikte askere gitmiş olanların orak, çapa, harman gibi her nevi işlerinin - bu askerlerin çalışmağa muktedir aileleri efradı da iştirak etmek şart ile başarılması hususunda imece

suretiyle çalıştırılmaları ve bunların da o suretle çalışmaları lâzımdır.

Binaenaleyh, her köy muhtar ve ihtiyar meclislerinin hemen köyleri dâhilinde askere gitmiş olanlardan kimlerin ne gibi orak, çapa ve harman işleri olduğunu derhal tespit ederek yukarda sözü geçen askere gitmemiş köy halkının imece yolu ile bu işlerin zamanında başarılması hususunun temin edilmesini ve kasabalarda dahi mahallinin örf ve âdetine tevfikân bu hususta münasip görülecek yardımların yapılmasını ve bu işler hakkında hiçbir taraftan hiçbir veçhile şikâyet meydana verilmemesini ve tarafı âlilerinden de bizzat takip olunarak alınacak neticelerden peyderpey Vekâletin de haberdar edilmesini ehemmiyetle rica ederim.

2 — Tamimen valiliklere, bilgi için umumî müfettişliklere tebliğ olunmuştur.

T. C.
Dâhiliye Vekâleti
Memurlar, Sicil ve
Muamelât U. M.
Ş. 2 Md.

ÖZÜ

Bazı müessese ve cemiyetlerin
nakit mevcutlarını C. merkez
bankasına yatırmaları h.

Sayı: 6023

Vilâyetine

1 — Mülhak bütçe ile idare olunan devlet müesseseleri ile hususî idareler, belediyeler, amme menfaatlerine hâdim cemiyetler ve ekseriyet hissesi hükümete ait şirketlerin nakit mevcutlarını Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırmaları hakkında Başvekâlet yüksek makamından alman 22/6/940 gün ve 6/2828 sayılı buyruk ile ekinin tasdikli birer suretleri ilişik olarak gönderilmiştir.

Hususî idare ve belediyelere tebliğ olunmak üzere mahallî idareler numarası ile vilâyetinize evvelce yazılmış ise de bu defa umumî idare bakımından ekli listede yazılı daire ve müesseselerden vilâyetinizde mevcut olanlarla varsa ekseriyet hissesi hükümete ait şirketlere tebliğ için

2022

keyfiyetin yeniden tamimine lüzum hasıl olmuştur. Gereğinin acele ifası ile neticesinin bildirilmesini rica ederim.

2 — Gereği için vilâyetlere ve bilgi olmak üzere Umumî Müfettişliklerle Vekâlet dairelerine yazılmıştır.

Başvekâlet Yüksek makamının 22/6/940 gün ve 6/2828**sayılı yazısı örneğidir.**

Cumhuriyet Merkez Bankası kanununun 51 inci, muvakkat VIII inci ve nizamnamesi esasında 44 üncü maddelerine göre mülhak bütçe ile idare olunan devlet müesseseleri ile hususî idareler, belediyeler, amme menfaatlerine hâdim cemiyetler ve ekseriyet hissesi hükümete ait şirketlerin nakit mevcutlarının mezkûr kanunun neşri tarihinden (30/VI/940) itibaren on senelik müddetin hitamında Cumhuriyet Merkez Bankasına ve mezkûr bankanın şubesi bulunmayan mahallerde ise muhabirlerine tevdi eylemeleri lâzım gelmektedir. Yine aynı maddelerde devlet müesseseleri mevduatına bankanın faiz vermeyeceği ve hususî mevduata vereceği faizin ise azamî % 2 ile mukayyet bulunduğu tasrih edilmektedir.

Cumhuriyet Merkez Bankası kanununun neşri tarihinden itibaren on senelik müddetin geçmiş bulunması ha- sebile kanunla muayyen müddet zarfında mevcutlarını millî bankalara tevdi etmek serbestisini haiz bulunan ilişik listede adları yazılı müessese, idare ve cemiyetlerin nakil mevcutlarını 30/VI/940 tarihinden itibaren derhal Cumhuriyet Merkez Bankasına ve mezkûr bankanın şubesi bulunmayan mahallerde muhabirlerine tevdi için teşkilâtınıza bağlı idarelere icap eden tebligatın yapılmasını rica ederim. Ancak millî bankalara vadeli olarak tevdi edilmiş bulunan nakitlerin derhal çekilmeyerek muktezi ihbarın yapılması ve bunların vadeleri sonunda Merkez Bankasına tevdi muvafık görülmektedir. Tamimen tebliğ olunur.

2024

Mahallî İdareler Umum Müdürlüğünün 2 7 940 tarih ve

288/11486 sayılı yazı örneği

Memurlar, sicil ve muamelât Umum Müdürlüğüne

Mülhak bütçe ile idare olunan devlet müesseseleri ile hususî idare ve belediyelerin amme menfaatlerine hâddini cemiyetlerin, sermayesinin yarısından fazlası devlete ait şirketlerin nakit mevcutlarını Cumhuriyet Merkez Bankasına yatırımları halikındaki Başvekâlet yüksek makamının 22/6/940 tarihli ve 6/2828 sayılı emirnamelerde leffine ait tasdikli suretler ilişik olarak takdim edilmiştir. Keyfiyetin hususî idare ve belediyelere tebliğ edilmek üzere vilâyetlere tamim edilmiş olduğu malumatın arz olunur.

**Bu kısıma ait tablolar mecmuanın
sonundadır**

Mülhak bütçe ile idare olunan devlet müesseseleri

- 1 — Devlet Demiryolları ve Limanları U. Müdürlüğü
- 2 — Posta T. T. Umum Müdürlüğü
- 3 — Orman Umum Müdürlüğü
- 4 — Vakıflar Umum Müdürlüğü
- 5 — Devlet Demiryolları İşletme Umum Müdürlüğü
- 6 — Devlet Limanları işletme U. Müdürlüğü
- 7 — Devlet Hava yolları Umum Müdürlüğü
- 8 — Hudut ve Sahiller U. Müdürlüğü
- 9—Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü.

Amme menfaatine hadim cemiyetler

- 1 — Kızılay Cemiyeti
- 2 — Türk Hava Kurumu
- 3 — Çocuk Esirgeme Kurumu
- 4 — İzmir Verem Mücadele Cemiyeti
- 5 — Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti
- 6 — Türk Maarif Cemiyeti
- 7 — Türkiye Ağaç koruma Cemiyeti
- 8 — Turing Kulüp
- 8 — Hukuk İlmini Yayma Kurumu
- 10 — Tiftik Cemiyeti
- 11 — Türk Dilini Tetkik Heyeti
- 12 — Türk Tarihini Tetkik Cemiyeti

2026

Tekaüt ve yetim aylıkları bitenler

Dâhiliye Vekâletince 1/7/940 dan 1/8/940 a kadar işi

bilet emekli ve öksüzler maaşı tahsis listesi.

Memuriyeti ve ismi	Nev'i tahsis
İpsala hususî muhasebe memurluğundan Vekâlet emrinde Mustafa Yelmen	Tekaüt
Bayramiç tahrirat kâtipliğinden mütekait Süleyman Özkan	»
Reşadiye tahrirat kâtibi ölü Ali	Yetim.
Erzurum nüfus kâtipliğinden mütekait Bekir Yavi	»
Bas birin nahiyesi müdürü Mehmet Sıtkı Arda	»
Ad akar tahakkuk şubesi tahakkuk memur muavini Nuri Aksoy	Tekaüt
Bünyan kaymakamlığından mütekait Mehmet Şükrü Basat	Yetim
Çeşme kazası kaymakamlığından mütekait ölü Mustafa Nuri Günşar	»
Ordu vilâyeti hususî muhasebe varidat memuru Ölü Kâzım Yazıcı	»
Viranşehir nahiyesi müdürü İhsan İnanır	Tekaüt
Haymana hususî muhasebe tahsil memuru ölü Zeki Alpsal	Yetim
Dördüncü umumî müfettişlik hususî kalem müdürü Saim Altınok	Tekaüt

Çarşı mezat idaresi hademeliğinden mütekait Ömer Saydut	Yetim
Sertaç nahiyesi müdürü İbrahim Dinçer	Tekaüt
Kilis hususî muhasebe eski memuru Mustafa Akif	»
Eski Siverek valisi Mehmet Hilmi Tükyo	»
Sular idaresi korucusu Haşan	Yetim
Elazığ hususî muhasebe kâtibi ölü Mustafa Nuri Yalçın	»
Tokat hususî muhasebe başkâtipliğinden mütekait ölü Abdullah Erdiñ	»
Anamur kazası eski kaymakamı İhsan Selim Anka'ya	Tekaüt
Saruhan tahrirat müdürlüğünden mütekait Mehmet Neşet Gökgül	Yetim
Şamlı nahiyesi müdürlüğünden mütekait ölü Münir Müstecaplı	
Cizre hususî muhasebe memuru ölü Reşit Ergün	
Karahisarlı şarkî eski mutasarrıfı ölü Mehmet Rıfat Kalpakcioğlu	
Beşir nüfus memurluğundan mütekait İbrahim Hızal	Yetim
Hukuk işleri müdürlüğü dava vekili Şerif İs-	
mail Feyzi Yüksel	Tekaüt
İstikran nahiyesi eski müdür vekili Reşit oğlu Ali Özer	»
Baziki nahiyesi müdürlüğünden mütekait Haşan Bilgen	
Çırçır nahiyesi müdürü ölü Hüseyin	Yetim

2028

Anadoluhisarı şubesi idariyesi ikinci sınıf zabıta-i belediye memurluğundan kadro harici Süleyman Ava	Tekaüt
Elbistan nüfus memurluğundan mütekait ölü Mehmet Cemil Önder	Yetim
Edirne hususî muhasebe birinci daire tahsildarı Mehmet Cetinel	Tekaüt
Muğla emanet tahrir ve tahmini müsakkafat komisyonu azalığından mütekait Ali Rıza İçel	Yetim
Hayrabolu hususî muhasebe memurluğundan mütekait ölü Mustafa Işıldar	»
Hozat kazası Maliye varidat memurluğundan mütekait	
Ovacık hususî muhasebe eski memuru İbrahim Aykan	Tekaüt
Muğla emanet müessesatı iktisadiye müdürlüğünden mütekait Mehmet Nurettin	Yetim

(N O T)

- 1 — Bütçenin gelir sayfasının altına en küçük puntolarla bu meşruhat yazılacaktır.
- 1 — Aynen alınan mahsul sütunları ihtiyaca göre çoğaltılacaktır.
- 2 — 3664 sayılı kanunun 1 ve 3 üncü maddelerine göre isteğe bağlı işleri için salma te'zi tahsil ve tahakkuk edecek masrafları tediye edebilmek üzere bunların mecburi işler arasına alınması icap ettiğinden buni ait vali veya kaymakamlar tarafından on aylan dernek kararlarının tasdikli birer örneğinin bütçeye bağlanması lâzımdır.
- 3 — İmece sütununda Köyün imece mükellef miktarı ile beher amele için çalıştırılması kararlaştıran gün miktarının hasılı zarfı yazılır. tespit edilen gün miktarı ile imece için takdir olunan gündelik miktarının hasılı zarfıda lira kuruş hanesine yazılır.
- 4 — Vali veya kaymakamlıktan tasdikli tarifeler bütçeye eklenecektir.
- 5 — Mükelleflerin adını, soy adını, borcunun cins ve miktar üzerinden tutarını ve neye ait olduğunu gösterir tasdikli bakaya cedveli bütçeye eklenecektir.
- 1 — Bütçe sayfalarının boyu ve rakam aralıkları aşağıdaki esas dahilinde tabet tirilecektir.
- 1 — Bütçe sayfalarının boyu 23, eni 35 santim olacaktır.
- 2 — Kuruş ve gram kısımları da dahil olduğu halde hesap ve salma kontrol defterleri sütunlarında olduğu gibi kıymet ve miktar sütunları en çok 2, icmal 3, gün ve fasıl madde sütunları birer santim genişliğinde olacaktır. Her tek rakam sütunları da üçer milimlik ince noktalı çizgilerle ayrılacaktır.
- 3 — Aylık hesap cetvelleri sütunlarında 11 inci maddenin ikinci fıkrasında gösterilen nisbet dahilinde tabettirilecektir.
- 4 — Aylık hesap cetvellerinde de aynen alınan mahsul sütunları ihtiyaca göre çoğaltılacaktır.

G E L İ R

(I) Sahife

Fesul	Madde	Gelirin cinsi	Para		Mahsul geliri (1)										İmece			Para, mahsul ve imece Umum tutarı	
					Buğday														
					Miktarı		Kıymeti												
			Lira	Kr.	Kilo	G	L.	K	Kilo	G	L	K	Gün	L	Kr.	Lira	Kr.		
S A L M A (2)																			
1	1	Salma (2)																	
İ M E C E (3)																			
2	1	İmece (3)																	
Resim, Harç ve Hasılat (4)																			
3	1	Hasılat (4)																	
	2	Resim, harç ve ücretler																	
	3	Para cezaları																	
	4	Yardımlar, Hediyeçler, bağışlamalar.																	
	5	Köy vakıf ve avarız geliri																	
	6	İstikrazlar																	
	7	Türlü gelirler																	
Y E K Ü N																			
B A K A Y A (5)																			
4	1	Bakaya (5)																	
U M U M İ Y E K Ü N																			

Bu sahife altına yazılacak (1,2,3,4,5) işaretli numaralara ait meşruhat "Mot., sahifimizde gösterilmiştir. Bu izahatın bütçelerin tabında burada yazılması lâzımdır.

G İ D E R

(2) Sahife

Fasıl	Madde	Giderin cinsi	Para	MAHSUL								İMECE			Para, mahsul ve İmece Umum tutarı	
				Buğday												
				Miktarı		Kıymeti		Miktarı		Kıymeti						
				Lira	K	Kilo	G.	L.	K	Kilo	G.	L.	K	Gün	Lira	K.
İ D A R E İ Ş L E R İ																
1	1	Aylık ve yıllıklar (1)														
	2	İdare masrafları														
Y E K Ü N																
Z İ R A A T ve E K O N O M İ İ Ş L E R İ																
2	1	Sulama hakları açma ve onarma masrafları														
	2	Ağaçlama açılma ve fidan yetiştirme masrafı														
	3	Damızlık masrafları														
	4	Örnek tarla, bahçe ve benzeri														
	5	Zararlı hayvanlarla ve nebat hastalıkları ile mücadele														
	6	Pazar, çarşı ve benzeri yerler masrafı														
	7	Küçük Endüstriyel ve ziraat makineleri masrafı														
Y E K Ü N																
K Ü L T Ü R İ Ş L E R İ																
3	1	Okul ve öğretmen evi tamir ve inşaa masrafı														
	2	Okul daimi masrafları														
	3	Okuma odası masrafı														
	4	Kurs masrafları														
Y E K Ü N																

(1) Köy adamlarına verilecek ücretlerin aylık ve yıllık tutarlarına ait tasdikli kadro ile muhtar ücreti hakkında dernekten alınan karar örneği bütçeye ilâştirilecektir.

Karar No: Tarihi;

- 1 — _____ yılı _____ köyü geliri _____ lira _____ kuruş olarak tahmin olunmuştur
- 2 — _____ yılı gideri de _____ lira _____ kuruş olarak tesbit olunmuştur.
- 3 — Bütçede yazılı gelirler köy kanunu ve diğer kanunlar buyruğuna uygun şekilde makbuzla toplanacak ve masraflar senet mukabilinde yapılacaktır.
- 4 — Bütçede yazılı gelirlerden başka resim, harç salma vesair namlar altında bir şey alınamaz ve bütçede yazılı işlerden başka yere harcanmaz
- 5 — Bu bütçede yazılı mahsul ve malzemeden _____ kilosuna _____ kuruş _____ kilosuna _____ kuruş _____ ve imece mukabuli köy işlerinde çalışacakların gündeliğine de kuruş ortalama kıymet ve değer biçilmiştir. Bütçe hesaplarında ve tahsilâtta bu kıymet ve değerler esas tutulacaktır.
- 6 — Mükelleflere salınacak salmaların _____ taksitle _____ aylarının başında toplamaya ve imece işlerinde her mükellefi _____ gün müddetle _____ aylarında çalıştırmaya muhtar izinelidir.
- 7 — Bu bütçe Vali tarafından görüldükten sonra ikinckânun 194 gününden itibaren tatbik olunur.
Muhtar Öğretmen veya eğitmen İmam Aza Aza Aza Aza Kâtip
442 sayılı kanunun 12, 15, 17, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 2491 sayılı kanunun 2 inci maddeleri ile 3664 sayılı kanun hükümlerine göre tetkik edilmiş ve muvafık görülmüştür.

Vali

Kaymakam

GELİR HESABI

(1) Sayfa

Fasıl	Madde	Bu ay içinde yapılan tahsilât											Geçen aylarda yapılan tahsilât											Bu ay ile geçen aylarda yapılan tahsilât yekûnu											Para, Mahsul ve İmcece unvan tutarı					
		Aynen Tahsilât								İmcece			Aynen tahsilât								İmcece			Aynen tahsilât								İmcece								
		Nakten		Buğday				İmcece		Gün	Lira	Kuruş	Nakten		Buğday				İmcece		Gün	Lira	Kuruş	Nakten		Buğday				İmcece		Gün	Lira	Kuruş						
				Mik-tarı	Kıy-meti	Mik-tarı	Kıy-meti								Mik-tarı	Kıy-meti	Mik-tarı	Kıy-meti								Mik-tarı	Kıy-meti	Mik-tarı	Kıy-meti							Mik-tarı	Kıy-meti	Mik-tarı	Kıy-meti	Mik-tarı
		Lira	K	K	G	L	K	K	G	L	K		Lira	K	K	G	L	K		Lira	K	K	G	L	K		Lira	K	K	G	L	K		Lira		K	K	G	L	K
2																																								
3																																								
4																																								
5																																								
6																																								
7																																								
Yekûn																																								
4	1																																							
U. Yekûn																																								

Köy kanununun 37 inci maddesinin 6 ıncı fıkrası buyuruğu gereğince bir aylık hesabı tetkik ettik, Köy hesap defteri kayıtlarını, makbuzu ve imceceye ait dip koçanlarla senet ve bordorolarla karşılaştırdık. Bir aylığa ait gelir ve gider muvazenesini bütçedeki hesaplarına göre, fasıl ve madde esaslı üzerinden yukarıdaki cedvelde gösterdik. Buna nazarene bütçe harici herhangi bir tahsilât ve tediye yapılmadığını yapılan sandık ve anbar sayma ve tartmasında da mevcut bulunması icabeden para ve ayniyatın tamam olduğunu, ay içinde alınan demirbaşların da defterine geçirildiğini gördük. Keyfiyeti tasdik ederiz. / /

Muhtar Öğretmen veya Eğitimci İmam Aza Aza Aza Aza Kâtip

Not: Aylık hesaplarına ait cetvelin gelir kısmı kâğıdın bir yüzüne gider kısmı da diğer yüzüne tabettirilecektir.

AYLIK GİDER HESABI

(2) Sahife

[illegible]